

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

5-6 YAŞ ÇOCUKLARINDA GÖRÜLEN DAVRANIŞ
PROBLEMLERİ İLE ANNE-BABA İLGİ DÜZEYİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Zeynep Asiye KADAL

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Makbule Meziyet ARI

İSTANBUL, 2019

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

5-6 YAŞ ÇOCUKLARINDA GÖRÜLEN DAVRANIŞ
PROBLEMLERİ İLE ANNE-BABA İLGİ DÜZEYİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Zeynep Asiye KADAL

164004002

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Makbule Meziyet ARI

İSTANBUL, 2019

T.C
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Y Ü K S E K L İ S A N S
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı : Zeynep Asiye KADAL Öğrenci No : 164004002
Anabilim/Bilim Dalı : Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Tez Savunma Tarihi : 29.05.2019
Danışman : Prof. Dr. Makbule Meziyet ARI Tez Savunma Saati : 12:30

Tez Konusu : "5-6 Yaş Çocuklarında Görülen Davranış Problemleri ile Anne-Baba İlgisi Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin **28.Maddesi** uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜ 'ne OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ (KABUL/RED/ DÜZELTME)	İMZA
Prof. Dr. Makbule Meziyet ARI	Kabul	
Dr. Öğr. Üyesi Güldal AYBAŞ	Kabul	
Dr. Öğr. Üyesi Erhan ALABAY	Kabul	

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ (KABUL/RED/ DÜZELTME)	İMZA

ÖZET

Bu araştırmada, 5-6 yaş çocuklarında görölen davranış problemleri ile anne-baba ilgi düzeyi arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada davranış problemlerinin ve anne-baba ilgisinin bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Araştırmada, bilimsel araştırma yöntemlerinden nicel araştırma deseni kullanılmış ve ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Çalışma İstanbul ili Kağıthane, Esenyurt, Şişli ve Eyüpsultan ilçelerinde bulunan özel ve devlet eğitim kurumlarında öğrenim gören 5-6 yaş grubu 396 çocuk ve ebeveynleriyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada çocukların ve ebeveynlerinin demografik özelliklerinin belirlenmesinde “Kişisel Bilgi Formu”, 5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin belirlenmesinde “Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği” ve anne babaların çocuklarına yönelik ilgi düzeyinin belirlenmesinde “Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde, davranış problemleri ile anne-baba ilgi düzeyi arasındaki ilişkiyi belirlemek için; Mann-Whitney-U Testi, Kruskal Wallis Testi ve Kendall’s Tau-b Korelasyonu kullanılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda, araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği, erkek çocukların kız çocuklara göre daha fazla kavgacı-saldırđan ve aşırı hareketli-dikkatsiz davranışlar sergilediği bulunmuştur. Davranış problemleri çocuğun televizyon izleme süresine ve anne-babasıyla oyun oynama süresine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Araştırmaya katılan çocukların annelerinin ilgi düzeyleri cinsiyet, kardeş sayısı, öğrenim durumu, ailenin ekonomik durumu, aile ile birlikte yaşayan akraba durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Araştırmaya katılan çocukların babalarının ilgi düzeyleri kardeş sayısı, baba yaşı, öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Araştırma sonucunda; 5-6 yaş çocukların davranış problemleri ile anne-baba ilgisi arasında negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu, anne ve baba ilgisi arttıkça çocukların davranış problemlerinin azaldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Davranış problemleri, Anne-baba ilgisi, Okul öncesi.

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE BEHAVIORAL PROBLEM SEEN IN 5-6 YEAR-OLD CHILDREN AND THE LEVEL OF INTEREST OF PARENTS

This study investigates the relationship between behavioral problem seen in 5-6 year-olds and level of interest of parents. This study also determines whether behavioral problems and parental interest differs according to some variables.

In the study, quantitative research design was used which is one of the scientific research methods, and relational screening model was used and preferred. The study was carried out with 396 5-6 year old children who study in private and public education institutions that are located in Kağıthane, Esenyurt, Şişli, and Eyüpsultan, and their parents. “The-Personal Information Form” which was designed to determine the demographic characteristics of the children and their parents, “Screening Scale of Preschool Behavior Problems” which was designed to determine the behavioral problems of 5-6 year old children, “Parent-Child Relevance Scale towards Children” which was designed to determine the level of interest of parents about their children were used in the study. In the analysis of the data, to determine the relationship between the behavioral problems and the level of interest of the parents; Mann-Whitney-U Test, Kruskal Wallis Test and Kendallus Tau-b Correlation were used.

According to the analyses, it was found that the behavioral problems of 5-6 year-old children participating in the study demonstrated a significant difference depending on gender, and boys demonstrated more combative-aggressive and over-moving-careless behavior than girls. Behavioral problems varied significantly depending on child’s television watching time and playing time with their parents. The level of interest of the mothers of the 5-6 year-old children participated in the study differed significantly depending on gender, number of siblings, mother's education level, family economic status and family-related relative status. The level of interest of the fathers of 5-6 year old children participated in the study differed significantly depending on number of siblings, father age, and educational status. As a result of the research; it was found that there was a negative correlation between behavior problems and parental interest in children of 5-6 years, and that behavior problems of children decreased as parental interest increased.

Key Words: Behavioral problems, Interest of parents on children, Preschool.

ÖNSÖZ

Çalışmamı hazırlarken geçirdiğim süreçte benden bilgi, beceri ve deneyimlerini esirgemeyen değerli danışman hocam Prof. Dr. Makbule Meziyet ARI'ya teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Çalışmam için değerli zamanını ayırarak en içten şekilde bana yardımcı olan benden bilgi, beceri ve deneyimlerini esirgemeyen değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Funda Hatice SEZGİN'e teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Sevgili tez jürim Dr. Öğr. Üyesi Güldalı AYBAŞ'a ve Dr. Öğr. Üyesi Erhan ALABAY'a çalışmama vermiş oldukları önerilerinden ve katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Hayatımın her döneminde olduğu gibi bu dönemde de tüm sıkıntıları ve mutlulukları benimle paylaşan, maddi ve manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan canımdan öte değerli babam Mustafa KADAL'a ve annem Göksel KADAL'a çok teşekkür ederim.

BEYAN

Bu çalışmanın, kendi tez çalışmam olduğunu, tezde kullanılan bilgileri etik kurallar içinde elde ettiğimi, daha önce üretilmiş olan ve yararlandığım bütün bilgi, fikir ve yorumları akademik kurallar içinde kullandığımı ve kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

Zeynep Asiye KADAL

İÇİNDEKİLER

	SAYFA NO
TEZ ONAY SAYFASI	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ	iv
BEYAN	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
KISALTMALAR.....	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi.....	2
1.3. Alt Problemler	2
1.4. Araştırmanın Amacı	3
1.5. Araştırmanın Önemi.....	3
1.6. Sayıtlar	3
1.7. Sınırlılıklar	3
1.8. Tanımlar.....	4
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Davranış Problemleri.....	5
2.2. Okul Öncesi Dönemde Çocukların Davranış Problemleri	8
2.2.1. Kavgacı ve Saldırgan Davranışlar	8
2.2.2. Endişeli ve Ağlamaklı Davranışlar	9
2.2.3. Aşırı Hareketlilik ve Dikkat Eksikliği	10
2.3. Anne ve Baba İlgisi	11
2.3.1. Kontrole Yönelik İlgi	15
2.3.2. Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgi	16
2.3.3. Okula Yönelik İlgi	16
2.3.4. İlgileri Geliştirmeye Yönelik İlgi	17
2.4. Davranış Problemleri ve Anne-Baba İlgisi	18
2.5. İlgili Araştırmalar	19
2.5.1. Yurt Dışı Araştırmalar	19
2.5.2. Yurt İçi Araştırmalar.....	22

3. GEREÇ ve YÖNTEM	27
3.1. Araştırmanın Modeli	27
3.2. Çalışma Grubu	27
3.2.1. Çalışma Grubunun Özellikleri	30
3.3. Veri Toplama Araçları	32
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	33
3.3.2. Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği (OÖDSTÖ)	33
3.3.3. Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeği	38
3.3.4. Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları	54
3.4. Veri Toplama Süreci	56
3.5. Verilerin Analizi	56
4. BULGULAR	59
5. TARTIŞMA	85
5.1. Davranış Problemlerinin İlgili Değişkenlere Göre Tartışılması	85
5.2. Anne İlgisinin İlgili Değişkenlere Göre Tartışılması	88
5.3. Baba İlgisinin İlgili Değişkenlere Göre Tartışılması	91
5.4. Davranış Problemleri İle Anne-Baba İlgisi Düzeyi Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulguların Tartışılması	93
6. SONUÇ ve ÖNERİLER	95
6.1. Sonuçlar	95
6.2. Öneriler	101
7. KAYNAKLAR	102
8. EKLER	111
8.1. EK 1 Kişisel Bilgi Formu	111
8.2. EK 2 Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği	114
8.3. EK 3 Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeği	115
8.4. EK 4 Gönüllü Katılım Formu	117
8.5. EK 5 Etik Kurul Onayı	118
8.6. EK 6 İl Millî Eğitim Müdürlüğü Anket ve Araştırma İzin Talebi Onayı ... 119	
8.7. EK 7 Ölçek Onayları	121

TABLolar LİSTESİ

SAYFA NO

Tablo 1: Çocuk Yetiştirme Biçemlerinin Özelliklerini Karşılaştırma.....	13
Tablo 2: Çocuğa Ait Demografik Bilgilere Yönelik Sıklık Dağılımı.....	30
Tablo 3: Anne ve Babaya Ait Demografik Bilgilere Yönelik Sıklık Dağılımı	31
Tablo 4: Aileye Ait Demografik Bilgilere Yönelik Sıklık Dağılımı.....	32
Tablo 5: Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeğinin Kavgacı-Saldırgan Olma Alt Boyutuna Yönelik Sıklık Dağılım Analizleri	34
Tablo 6: Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeğinin Endişeli-Ağlamaklı Olma Alt Boyutuna Yönelik Sıklık Dağılım Analizleri	36
Tablo 7: Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeğinin Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma Alt Boyutuna Yönelik Sıklık Dağılım Analizleri	38
Tablo 8: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Anne Formunun Kontrole Yönelik İlgı Alt Boyutuna İlişkin Sıklık Dağılım Analizleri	40
Tablo 9: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Anne Formunun Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgı Alt Boyutuna İlişkin Sıklık Dağılım Analizleri	42
Tablo 10: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Anne Formunun Okula Yönelik İlgı Alt Boyutuna İlişkin Sıklık Dağılım Analizleri	45
Tablo 11: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Anne Formunun İlgileri Geliştirmeye Yönelik İlgı Alt Boyutuna İlişkin Sıklık Dağılım Analizleri	46
Tablo 12: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Baba Formunun Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgı Alt Boyutuna İlişkin Sıklık Dağılım Analizleri	47
Tablo 13: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Baba Formunun Kontrole Yönelik İlgı Alt Boyutuna İlişkin Sıklık Dağılım Analizleri	50
Tablo 14: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Baba Formunun Okula Yönelik İlgı Alt Boyutuna İlişkin Sıklık Dağılım Analizleri	52
Tablo 15: Faktör Analizi Uygunluk Kriterleri.....	54
Tablo 16: Ölçekler ve Alt Boyutlar İçin Cronbach-Alpha (CA) Değerleri	56
Tablo 17: Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği Normallik Testi Sınaması	57
Tablo 18: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Anne Formuna Yönelik Normallik Testi Sınası.....	57
Tablo 19: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Baba Formuna Yönelik Normallik Testi Sınaması.....	58
Tablo 20: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları	59
Tablo 21: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Yaşa Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları	59
Tablo 22: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Kardeş Sayısına Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları.....	60
Tablo 23: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Doğum Sırasına Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları.....	60
Tablo 24: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Anne Yaşına Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları.....	61
Tablo 25: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Anne Öğrenim Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları	62
Tablo 26: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Anne Mesleğine Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları.....	63

Tablo 27: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Baba Yaşına Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları.....	63
Tablo 28: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Baba Öğrenim Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları	64
Tablo 29: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Babanın Mesleğine Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları.....	65
Tablo 30: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Ailenin Ekonomik Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları	65
Tablo 31: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Aile İle Birlikte Yaşayan Akraba Durumuna Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları	66
Tablo 32: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Çocuğun Televizyon İzleme Süresine Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları	66
Tablo 33: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Annenin Çocuğuyla Oyun Oynama Süresine Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları	67
Tablo 34: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Babanın Çocuğuyla Oyun Oynama Süresine Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları	68
Tablo 35: Anne İlgisinin Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları....	69
Tablo 36: Anne İlgisinin Çocuğun Yaşına Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları.....	69
Tablo 37: Anne İlgisinin Kardeş Sayısına Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları	70
Tablo 38: Anne İlgisinin Doğum Sırasına Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları	71
Tablo 39: Anne İlgisinin Yaşa Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları.....	72
Tablo 40: Anne İlgisinin Öğrenim Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları.....	73
Tablo 41: Anne İlgisinin Meslek Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları.....	74
Tablo 42: Anne İlgisinin Ailenin Ekonomik Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları.....	75
Tablo 43: Anne İlgisinin Aile İle Birlikte Yaşayan Akraba Durumuna Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları	76
Tablo 44: Baba İlgisinin Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları	77
Tablo 45: Baba İlgisinin Çocuğun Yaşına Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları.....	77
Tablo 46: Baba İlgisinin Kardeş Sayısına Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları	78
Tablo 47: Baba İlgisinin Doğum Sırasına Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları	79
Tablo 48: Baba İlgisinin Yaşa Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları.....	79
Tablo 49: Baba İlgisinin Öğrenim Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları.....	80
Tablo 50: Baba İlgisinin Meslek Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları.....	81
Tablo 51: Baba İlgisinin Ailenin Ekonomik Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları	81
Tablo 52: Baba İlgisinin Aile İle Birlikte Yaşayan Akraba Durumuna Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları	82
Tablo 53: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemleri ve Anne-Baba İlgisine Yönelik Kendall's Tau-B İlişki Analizi Sonuçları.....	83

ŞEKİLLER LİSTESİ

	SAYFA NO
Şekil 1. Korelasyon Analizi İçin Güç Analizi Sonuçları Ekran Çıktısı	28
Şekil 2. Grup Farklılığı Analizi İçin Güç Analizi Sonuçları Ekran Çıktısı.....	29

KISALTMALAR

OÖDSTÖ : Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği

CA : Cronbach Alpha

AFA : Açıklayıcı Faktör Analizi

Çev : Çeviren

SPSS : Statistical Package for Social Sciences

1. GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemleri, amacı, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve tanımlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Aile; anne, baba, çocuk veya çocuklardan oluşan belirli bir işleyiş biçimine sahip toplumsal kurumdur. Aile üyelerinin birbirleriyle ilişkisi ve iletişimi çocuğun gelişimi açısından oldukça önemlidir. Anne-baba empatik iletişim becerisine sahip olmalı ve çocuğun duygu, düşünce ve davranışlarına karşı ilgi göstermelidir.

Okul öncesi dönem; gelişimin hızlı olduğu, çevrenin farklılaştığı ve çocuğun farklılaşan çevreyle uyumlu olması gereken kritik bir dönemdir. Bu dönemde ailenin çocuk üzerindeki etkisi oldukça fazladır. Özellikle anne ve baba, çocuğun sosyal açıdan doğru davranış biçimlerini öğrenmesi için rehberdir. Çocuğun kendisi ve çevresiyle dengeli bir ilişki kuramaması uyum ve davranış problemlerine neden olabilmektedir. Davranış problemi; bireyin yeni bir beceri öğrenmesini engelleyen ve yaşadığı ortamın dışında kalmasına neden olan, kendisine ya da diğerlerine zarar veren, aynı zamanda içinde yaşadığı toplumun sosyal normlarına uymayan davranışları olarak tanımlanmaktadır (1).

Çocuğun karşılaştığı pek çok sorun anne-babasından bağımsız değildir ve bu sorunların çoğu ebeveynin desteğiyle çözümlenebilecek niteliktedir. Çocuğun anne-babasıyla ilişkisi; diğer bireylere, nesnelere, olaylara olan tutumunun temelini oluşturur. Ebeveynlerin hatalı tutum ve davranışları çocuklarda davranış problemlerine veya var olan problem davranışın artmasına neden olabilmektedir. Aile ilişkileri ile davranış problemlerinin karşılıklı etkileşim halinde olduğu belirtilmektedir (2).

Çocuğun doğumdan itibaren ihtiyaç duyduğu şey ebeveyn sevgisi ve ilgisidir. Çocuğunu gerçekten önemseyen anne-baba ona zaman ayırır ve emek verir. Anne-baba ilgisi evde veya okulda ailelerin amaçlarını, isteklerini, beklentilerini, tutumlarını, inançlarını içeren farklı davranışlar, etkinlikler olarak tanımlanmakta ve çocuğa kitap okuma, çocuğun televizyon seyretmesini sınırlandırma, çocuğun gelişimi ve davranışları hakkında öğretmeniyle konuşma, eve verilen ödevlerde ona yardım etme, çocuğun ev ya da ev dışındaki zamanını yönetme şeklinde örneklendirilmektedir (3).

0-6 yaş çocuğu olan anne-babaların, çocukları ile ilişkilerini; başka bir ifadeyle ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarını ve bu tutumların çocuklar üzerindeki etkilerini konu alan, Türkiye’ de son on yılda yapılmış çalışmaların analiz ve sentez süreçlerinden

geçirilerek sunulduğu çalışmada, anne-baba ve çocuk ilişkisinin çocukların sosyal gelişimi ve davranışları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu ve bu ilişkiyi etkileyen çocuğa ve ebeveyne ait birçok değişkenin olduğu belirtilmiştir (4).

Anne-baba ilgi düzeyi çocuğun ruhsal ve fiziksel olarak sağlıklı büyümesini etkilemektedir. Ebeveynlerin ilgisiz tutum ve davranışlarına tepki olarak çocuklar anne-babalarının ilgisini çekebilecek problem davranışlara yönelebilmektedir. Bu araştırmada, 5-6 yaş çocukların davranış problemleri ile anne-baba ilgi düzeyi arasında ilişki incelenmiş, davranış problemleri ve anne-baba ilgisinin çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı belirlenmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

5-6 yaş çocuklarında görülen davranış problemleri ile anne-baba ilgi düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Alt Problemler

Problem cümlesi doğrultusunda yanıtlanması beklenen alt problemler şunlardır:

- Çocukların davranış problemleri; cinsiyete, yaşa, kardeş sayısına, doğum sırasına, anne-babanın yaşına, öğrenim durumuna, mesleğine, ailenin ekonomik durumuna ve aile ile birlikte yaşayan akrabanın olma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Çocukların davranış problemleri televizyon izleme süresine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Çocukların davranış problemleri annenin çocuğuyla oyun oynama süresine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Çocukların davranış problemleri babanın çocuğuyla oyun oynama süresine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Annenin ilgi düzeyi; çocuğun cinsiyetine, yaşına, kardeş sayısına, doğum sırasına, yaşına, öğrenim durumuna, mesleğine, ailenin ekonomik durumuna ve aile ile birlikte yaşayan akrabanın olma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Babanın ilgi düzeyi; çocuğun cinsiyetine, yaşına, kardeş sayısına, doğum sırasına, yaşına, öğrenim durumuna, mesleğine, ailenin ekonomik durumuna ve aile ile birlikte yaşayan akrabanın olma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

- 5-6 yaş çocuklarında görülen davranış problemleri ile anne-baba ilgi düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı, 5-6 yaş çocuklarında görülen davranış problemleri ile anne-baba ilgi düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemek, davranış problemlerinin ve anne-baba ilgi düzeyinin çeşitli değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Davranış problemleri; çocuğun gelişimine engel olmakta, kendisini hatta çevresindekileri olumsuz etkilemekte ve fark edilmediği, çözülmediği takdirde daha büyük problemleri beraberinde getirmektedir. Anne-babanın çocukla ilişkisi, etkileşimi ve ilgisi özellikle gelişimin yoğun olduğu okul öncesi dönemde kritik bir rol oynamaktadır. Bu araştırmanın davranış problemleri ile anne-baba ilgisi üzerine düşünme ve tartışma imkanı sağlayacağı öngörülmektedir. Alan yazında davranış problemleri ile ilgili çalışmalar bulunmasına rağmen davranış problemleri ile anne-baba ilgi düzeyi arasındaki ilişki inceleyen çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmekte ve mevcut çalışmalara farklı bakış açısı sağlayarak katkıda bulunması hedeflenmektedir.

1.6. Sayıtlar

- Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının ölçülmek istenen değişkenleri doğru ve tam ölçtüğü varsayılmaktadır.
- Araştırmada seçilen örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin, anne ve babaların kendilerine yöneltilen soruları doğru bir şekilde cevaplandıkları varsayılmaktadır.

1.7. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2017-2018 eğitim - öğretim yılı ile,
- İstanbul ili Kağıthane, Esenyurt, Şişli ve Eyüpsultan ilçesinde bulunan özel/resmi eğitim kurumlarında öğrenim gören 5-6 yaş grubu 396 çocuk ve ebeveynleri ile,
- Araştırmacının ulaşabildiği evren ve örneklem grubu ile,
- Çalışmada kullanılan Kişisel Bilgi Formu, Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği ve Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin ölçtüğü nitelikler ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Davranış Problemi: Bireyin yeni bir beceri öğrenmesini engelleyen ve yaşadığı ortamın dışında kalmasına neden olan, kendisine ya da diğerlerine zarar veren, aynı zamanda bireyin içinde yaşadığı toplumun sosyal normlarına uymayan davranışlar olarak tanımlanır (1).

Kavgacı-Saldırgan Olmak: Çocuğun zorba, kavgacı ve bencil olma gibi davranışlarını içeren okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeğinin alt boyutudur (1).

Endişeli-Ağlamaklı Olmak: Çocuğun endişeli, korku dolu halini ve ifade bozukluklarını (konuşma bozukluğu, tik gibi) içeren okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeğinin alt boyutudur (1).

Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olmak: Çocuğun sakin olamama, dikkatsizlik ve hareketleri kontrolde zorluk davranışlarını içeren okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeğinin alt boyutudur (1).

Anne-Baba İlgisi: Evde veya okulda anne-babaların amaçlarını, isteklerini, beklentilerini, tutumlarını ve inançlarını içeren farklı davranış ve etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (3).

Kontrole Yönelik İlgi: Çocuğun ihtiyaçlarını takip etmeyi ve bu ihtiyaçların giderilmesini sağlamayı içeren çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin alt boyutudur (3).

Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgi: Çocuğun davranışlarını kontrol etme ve davranışsal bazı konularda ona destek olmayı içeren çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin alt boyutudur (3).

Okula Yönelik İlgi: Anne-babanın çocuğun okulu ile ilgili her türlü etkinliğe verdiği desteği içeren çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin alt boyutudur (3).

İlgileri Geliştirmeye Yönelik İlgi: Anne-babanın çocuğun gelişimine katkı sağladığını düşündüğü etkinlikleri (kitap okumak, müzik dinlemek, resim yapmak gibi) çocuğuyla birlikte gerçekleştirmesini içeren çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin alt boyutudur (3).

2. GENEL BİLGİLER

Araştırmanın bu bölümünde; davranış problemleri, okul öncesi dönemde çocukların davranış problemleri, anne-baba ilgisi, konu ile ilgili yapılan yurt dışı ve yurt içi araştırmalara yer verilmektedir.

2.1. Davranış Problemleri

Uyum bireyin sahip olduğu özelliklerin kendi benliğiyle içinde bulunduğu çevre arasında dengeli bir ilişki kurabilmesi ve bu ilişkiyi sürdürebilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (5). Çocuğun dönemsel sorunları yakın çevresinin olumsuz tutumlarıyla etkileşime girdiğinde çocukta uyum ve davranış bozukluğu görülebilmektedir.

Davranış problemleri, kişinin kendine ve toplumsal normları ihlal ederek çevresine zarar veren eylemlerde bulunmasıdır. Çocuklarda birçok davranış problemi görülmektedir. Bunlar; hırçınlık, sinirlilik, saldırganlık, inatçılık, yalan söyleme, tırnak yeme, dikkatsizlik, aşırı hareketlilik, korku dolu ve endişeli olma, içe kapanıklık, parmak emme, çalma-hırsızlık olabilmektedir. Kılıçarslan'a (2010) göre çocuklarda sıklıkla görülen uyum ve davranış bozuklukları; karşı gelme-karşıt olma, küfürlü konuşma, yalan söyleme, bağımlılık, içe kapanıklık, alt ıslatma, dışkı kaçırma, parmak emme, tırnak yeme, tikler, kekemelik, saldırgan davranışlar, hırsızlık, evden kaçma, dikkat eksikliği-hiperaktivite bozukluğu ve okul fobisidir (6). Taner Derman ve Başal'a (2013) göre çocuklarda görülen davranış problemleri sıklık bakımından değerlendirildiğinde, ilk sırada içe kapanıklığın, ikinci sırada aşırı hareketlilik ve hiperaktivite bozukluğunun ve üçüncü sırada iştahsızlığın yer aldığı belirtilmiştir (7).

Çocukluk döneminde normal gelişim sürecinden kaynaklanan bazı sorunlar ortaya çıkar. Normal gelişimin bir parçası olarak ortaya çıkan bu davranışlar kalıcı değildir. Çocuklarda normal davranışın normal olmayan davranıştan ayrılması ve davranış problemlerinin belirlenmesi için bazı ölçütler bulunmaktadır. Bunlar; yaşa uygunluk, yoğunluk, süreklilik, cinsel rol beklentisi ve kültürel faktörlerdir (5).

Yaşa uygunluk: Yaş çocuğun gelişiminde önemli bir etkidir. Çocuğun yaşı nasıl davranması gerektiğini belirlemektedir. Bazı korkular, tepkiler, eylemler belirli yaşlarda normal sayılabilecekken bazı yaşlarda anormal sayılır. Bu yüzden çocukla ilgilenen bireylerin özellikle anne ve babanın değişik yaşlardaki belirli davranış örüntülerini ve özelliklerini bilmeleri gerekmektedir. Örneğin; 4 yaş çocuğunun kaybolmaktan korkarak anne ve babasını yanında istemesi normal bir davranışken 15

yaşındaki çocuğun bu şekilde davranış göstermesi yolunda gitmeyen bir şeylerin olduğunun göstergesidir.

Yoğunluk: Davranışın çocuğun çevresindeki bireyleri ne derece etkilediği veya ne derece zarar verdiği önemli bir faktördür. Örneğin, 5 yaş çocuğundaki öfke ve huysuzluk normal bir davranış olarak sayılabilecekken bu durumun başkasına zarar verme şekline dönüşmesi problem davranış olarak görülmektedir.

Süreklilik: Çocuğun; belirli bir davranışı aralıksız, ısrarla, uzun bir süre devam ettirmesi olarak tanımlanmaktadır.

Cinsel Rol Beklentisi: Erkeklerin, kızlara oranla daha saldırgan olmaları beklenirken erkeklere benzer saldırgan örnekler sunan kızların davranışı normal davranıştan sapma olarak nitelendirilmektedir (5). Bu durum çocuğun yakın çevresini oluşturan bireylerin (anne, baba, öğretmen) cinsiyetçi tutumlarından kaynaklanmaktadır. Saldırgan davranışlar hem kız hem de erkek çocuklar için normalden sapsmış problem davranışlar olarak değerlendirilmelidir.

Kültürel faktörler: Her kültürün davranış biçimlerinin farklı olmasından dolayı bazı kültürlerde normal görülen davranışlar farklı kültürlerde normal görülmebilir. Davranışın problem davranış olup olmadığını içinde yaşanılan kültür belirleyebilmektedir.

Yörükoğlu (2014) da ruhsal belirtilerin tek başına çocuğun uyumsuz ve dengesiz olduğunu kanıtlamadığını ve bir belirtiyi değerlendirirken aşağıdaki etkenleri göz önünde tutmak gerektiğini belirtmiştir (8).

Çocuğun gelişim dönemi: Çocuğun gösterdiği uyumsuz davranışların sebebi gelişim dönemi olabilmektedir. Örneğin; 3 yaş çocuğunun bencil davranışlar sergilemesi gelişim döneminin bir özelliğidir. Çocuktan beklenen ileriki yaşlarda bu davranışı göstermemesidir.

Belirtinin sıklığı ve gücü: Bazı davranışlar bireyi ve çevresindekileri rahatsız edici düzeyde sık sık ortaya çıkmaktadır. Örneğin; kişinin düzenli olması normal bir davranışken sürekli kendini, eşyalarını düzeltmesi veya ihtiyaç olmadığı halde çevresine gereksiz düzenlemelerde bulunması normal sayılamayacak davranışlardandır.

Belirtinin Sürekliliği: Çevresel faktörler sebebiyle ortaya çıkan ve daha sonra kaybolan davranışlar uyumsuzluk olarak nitelendirilmemektedir. Örneğin; çocuğun kardeşinin olması belli bir süre hırçınlığa neden olabilmektedir. Ancak bu durum devam ederse sorun teşkil etmektedir.

Başka hangi belirtilerin olduğu: Çocuğun hareketli olması aşırı hareketlilik ve dürtüsellik tanısı için yeterli değildir. Çocukta aşırı konuşma, çoğu kez kıpırdanma, uygunsuz ortamlarda koşturma, başkalarının sözünü kesme gibi belirtilerin de olması gerekmektedir.

Çocuğun dışa vurumu: Çocukların ruhsal sorunlarını dışa vurmamaları onların her zaman uyumlu olduğu anlamına gelmemektedir. Çocuğun içsel tedirginlikleri dışa yansıtmama çabası da sorun davranışları beraberinde getirmektedir.

Çocuğun geçmişteki uyumu: Çocuğun geçmiş deneyimleri her zaman önemlidir. Önceki dönemlerdeki gelişmesi önemli sapmalar göstermeyen bir çocuğun karşılaştığı sorunları çözüme gücü daha yüksek sayılmaktadır (8).

Çocuklardaki davranış problemleri onların tüm yaşamlarını etkilemektedir. Çocuğun gelişmesine ve kişilik kazanmasına etki eden uyum ve davranış bozukluklarının birçok nedeni olabilir. Yapılan araştırmalarda çocuğun davranış ve uyum bozukluğu ile kalıtım arasında kuvvetli bir bağ olmadığı ancak bazı ruhsal bozuklukların genlerden çocuğa geçtiği belirtilmiştir (6). Ebeveynlerin çocuğun yaşamına katkı sağlayacak uyumlu ve bilinçli davranışları genlerin getirebileceği problem davranışları önleyebilir. Çocuktaki fiziksel engeller de (işitme bozukluğu, görme bozukluğu, aşırı şişmanlık gibi) çevrenin olumsuz bakış açısıyla problem davranışları beraberinde getirebilmektedir.

Çocuğun temel fiziksel (yeme, barınma, giyinme, korunma gibi), psikolojik (ilgi, sevgi, güven) ve sosyal (arkadaş edinme, sosyal statü) ihtiyaçlarının yakın çevresi tarafından giderilmesi çevreyle uyumu açısından oldukça önemlidir. Her çocuk anne-babası tarafından bu ihtiyaçlarının giderilmesini beklemektedir. Okul yaşantısı da problem davranışların nedeni olabilmektedir. Çocuğun belirli bir yaştan sonra akranlarıyla birlikte olmaya onlarla etkileşime girmeye ihtiyacı vardır. Problemlili akran ilişkileri yaşayan çocuklar yaşamlarının pek çok alanında güçlük çekmektedir (9).

Çocuktaki uyum bozukluklarının bir diğer nedeni ise kitle iletişim araçlarının olumsuz etkileridir. Çocuğun gereğinden fazla bilgisayar, telefon, tablet, televizyon gibi teknolojik aletlerle zaman geçirmesi gelişimine zarar vermektedir. Yıldırım (2008) çocuklar için hazırlanan televizyon programları içeriklerinin çocuklara uygun olmadığını, çocukların seyrettikleri şiddet içerikli yayınlardan etkilendiğini ve bunları model alarak davranışlarına yansıttığını belirtmiştir (10). Geniş bir öğrenme, eğlence ve iletişim aracı olan bilgisayar da kontrolsüz kullanımda çocuklarda uygun olmayan davranışlara sebep olabilir. Bilgisayarda saldırganlık içerikli oyunlar oynamak düşmanlık ve saldırganlığı artırmaktadır (11).

Uyum ve davranış bozukluklarını ortadan kaldırmada problemi fark etmek, tanımlamak ve problem davranışı değiştirmede kararlı olmak gerekmektedir. Problemin çıkış nedenini tespit etmek, önlemlerin problem davranışların içinde olduğunu anlamak, ilgili konulardaki kurallar hakkında çocukları bilgilendirmek, aynı problem davranışı ortaya çıkarabilecek yeni nedenleri saptamak ve önlem almak oldukça önemlidir (12).

2.2. Okul Öncesi Dönemde Çocukların Davranış Problemleri

2.2.1. Kavgacı ve Saldırgan Davranışlar

Saldırganlık canlı ve/veya cansız varlıklara karşı zarar verici, rahatsız edici, incitici davranışlar olarak tanımlanabilir. Öngörülü ve tepkisel saldırganlığın üç biçimi (fiziksel, sözel, ilişkisel saldırganlık) vardır ve araştırmaların çoğunun odağını da bunlar oluşturmaktadır (11). Fiziksel saldırganlık; başkalarını bedensel olarak inciterek zarar veren itme, vurma gibi davranışlardır. Sözel saldırganlık; isim takma, alay etme, kötü söz söyleme gibi davranışları içermektedir. İlişkisel saldırganlık ise dışlama, arkasından kötü konuşma, arkadaşlar arasında seçimler yaparak veya yaptırarak bireyin akranlarıyla ilişkisine zarar vermektir.

Bee ve Body'e (2009) göre saldırganlık, araçsal ve düşmanca olarak ikiye ayrılmaktadır: Araçsal saldırganlık belirli bir amaca yönelik olup çocuğun istediği nesneyi (oyuncak, şeker, kalem vs.) izinsiz, zorla alması, düşmanca saldırganlık ise başkalarının duygularını incitmeye yönelik sözel davranışlardır (13).

Çocuklar zaman zaman saldırgan davranışlarda bulunabilmektedir. Genetik ve çevresel faktörler saldırganlığın nedenlerindedir. Saldırgan davranışlara etki eden çevresel faktörleri düzenli olmayan aile ortamı, olumsuz ebeveyn tutum ve davranışları, olumsuz anne baba ilişkileri ve toplumsal riskler oluşturmaktadır (14).

Anne-baba çocuğun çevresini oluşturan ilk bireylerdir. Ebeveynlerin ilgisizliği, yanlış tutumları, yanlış model olmaları saldırganlığın nedenleri arasındadır. Çocuk ebeveynlerinin sevgi ve ilgisine ihtiyaç duyduğunda onlara ulaşmak için problem davranışlar gösterebilir. Çocukların sevdikleri, güçlü, başarılı gördükleri ve sürekli birlikte oldukları ebeveynlerinin şiddet içerikli davranışlar sergilemesini görmeleri de saldırganlığa neden olabilmektedir. Çocuklar anne-babalarının bu davranışlarını kopya edebilir ve saldırganlığı öğrenebilir. Ebeveynlerin yetişkin olarak çocuklarına her an model oldukları bilincinde olmaları gerekmektedir.

Çocuk git gide sosyalleşen ve sosyalleştikçe akranlarıyla birlikte hareket etmeye başlayan bir bireydir. Akran ilişkileri ailenin dışındaki dünya hakkında bilgi ve karşılaştırma kaynağı sunar ve çocuğun yeteneklerine dair geri bildirim almasını sağlar

(15). İyi akran ilişkileri çocuğun sosyal-duygusal gelişimi için gereklidir. Ancak bazı durumlarda akranlar arasında problem davranışlar sergilenebilmektedir. Bu nedenle akran ilişkileri saldırganlığın nedenleri arasında gösterilebilir. Kardeş ve akranlarla etkileşim fırsatları arttıkça saldırganlık patlamaları daha sık görülmektedir (11).

Saldırgan davranışların başka bir nedeni ise kitle iletişim araçları olabilmektedir. Televizyon çocuklara pozitif ve negatif davranışlar kazandırabilir. Çocukların televizyonda maruz kaldıkları şiddet ve saldırgan içerikli yayınlar onların problem davranışlar sergilemesine neden olabilmektedir. Televizyonda şiddet içeren programlar izlemenin çocuklarda artan saldırganlığa neden olduğu belirtilmektedir (15).

Yapılan bir çalışmada, şiddet içeren televizyon çizgi filmlerini izleyen çocuklar şiddet içermeyen televizyon çizgi filmlerini izleyen çocuklara kıyasla oyun arkadaşlarını daha fazla tekmelemiş iteklemiş, onların boğazlarını daha fazla sıktığı bulunmuş ve televizyonda şiddet içeren programa maruz kalmanın çocuklarda artan saldırganlığa neden olduğu belirtilmiştir (16).

2.2.2. Endişeli ve Ağlamaklı Davranışlar

Çocuğun alıştığı veya bağlandığı kişilerin, nesnelerin farklılık göstermesi kaygılı ve korkulu davranışlar göstermesine neden olabilmektedir. Bunun nedeni çocuğun yeni duruma uyum sağlayamayacağını düşünmesidir. Çocuğun yeniliğe kolay uyum sağlayabilmesi için yetişkin tarafından duygusal olarak desteklenmeye ve cesaretlendirilmeye ihtiyacı vardır.

Kaygı ve endişe, beklenen bir problem ile ilgili tedirgin ve üzüntülü olma olarak tanımlanabilir. Gelecekteki tehlikeleri fark etmemize ve plan yapmamıza yardımcı olduğu için uyum sağlayıcıdır; hazırlığımızı artırır potansiyel tehlikeli durumlardan kaçınmak için kişiye yardımcı olur ve o durum gerçekleşmeden önce olası problemleri düşünmeyi sağlar (17). Ancak kaygının aşırı ve sürekli olması zararlıdır.

Çocuklarda kaygı; ayrılık kaygısı, sosyal fobi, yaygın kaygı bozukluğu olarak görülebilir. Ayrılık kaygısı çocuğun evden ve/veya bağlandığı nesnelere ayrı kalmayla ilgili aşırı korku ve kaygı duyma ve ebeveynlerinden ayrı kaldığı süre zarfında onların başına kötü bir şeyin geleceğine dair büyük bir endişe halidir (18). Çocukların çoğunda ayrılık kaygısı vardır; bu nedenle, normal ayrılık kaygısıyla anormal olarak ortaya çıkan ayrılık kaygısı arasında ayırım yapılması gerekmektedir. Belirtilerin şiddeti, sıklığı, tipi bu ayırımın yapılabilmesine yardımcı olan unsurlardandır.

Sosyal fobi (toplumsal kaygı bozukluğu); kişinin başkalarınınca değerlendirilebilecek olduğu ortamlarda belirgin endişe ya da kaygı duymasüdür. Sosyal

fobi çocuklarda; korku ya da kaygı, ağlama, bağıırıp çağırarak tepinme, donakalma, sıkıca sarılma, sinme ya da toplumsal durumlarda konuşamama ile kendini gösterebilir (19).

Yaygın kaygı bozukluğu; en az altı aylık bir sürede, birtakım olaylar ya da etkinliklerde endişe ve kuruntu duyma olarak tanımlanabilir. Yaygın kaygı bozukluğunun huzursuzluk, kolay yorulma, odaklanmakta güçlük çekme, kolay kızma ve uyku bozukluğu gibi belirtileri vardır (19).

Korku, bir tehdit karşısında meydana gelen tepki veya şu anki tehlikeye karşı bir tepki olarak tanımlanabilir. Çocukların belli dönemlerinde bazı korkuları vardır. Örneğin; çocuklar ilk yaşlarda yabancı korkusuna, ileriki yaşlarda ebeveyninden ayrılma korkusuna, okula başlama döneminde okul korkusuna sahip olabilmektedir. Korku duygusu özellikle 3-6 yaş aralığında daha yoğun bir şekilde yaşanmaktadır (20).

Çocuklarda kaygılı, korkulu ve endişeli davranışlar sıklıkla görülmektedir. Bunun nedeni çocuğun sözel olarak kendini yeterince iyi ifade edememesi ve hareketleriyle kendini ifade edebileceğini düşünmesidir. Ebeveynlerin çocukların kaygılı ve korkulu davranışlarına verdiği tepkiler davranışın durması veya devam etmesi açısından oldukça önemlidir. Öncelikle kaygının, korkunun veya endişenin nedeni araştırılmalıdır. Çocuk dinlenmeli ve çocuğun duygularını ifade etmesine yardım edilmelidir. Çocuğun verdiği tepkiye sakin bir şekilde yaklaşılmalı ve çocuk yatıştırılmalıdır. Ancak bu yatıştırma çocuğun kaygısını veya korkusunu küçümseyecek şekilde olmamalıdır. Çocukların, yaşadıkları çatışmaları uygun yollarla çözme arayışına girebilmeleri için, ailelerinden destek görmeleri gerekmektedir (21).

2.2.3. Aşırı Hareketlilik ve Dikkat Eksikliği

Aşırı hareketli olma çocuğu ve çevresini olumsuz etkileyen yerinde duramama, sürekli kıpırdanma, oturduğu yerden beklenenden önce kalkma veya oturduğu yerde başkalarını rahatsız etme (saçını çekme, kalemini izinsiz alma, dürtme) davranışlarını içermektedir. Aşırı hareketlilik; gelişimsel düzeye göre uygun olmayan ve okulla ilgili etkinlikleri doğrudan olumsuz etkileyen, belirtileri en az altı ay süren davranışlar olarak tanımlanmaktadır (19).

Aşırı hareketliliğin belirtileri; sürekli kıpırdanma, oturması beklenen durumlarda yerinden kalkma, uygunsuz ortamlarda koşurma, tırmanma, sessiz olamama, sessiz olmayı gerektirenler oyunlara uyum sağlayamama, her an hareket halinde olma, aşırı konuşma, sorulan soruyu dinlemeden cevap vermeye çalışma, başkalarının sözlerini kesmedir (22).

Çocuğun çoğunlukla okulda veya evde yaptığı çalışmalara, aktivitelere, uzun süreli işlere odaklanmakta zorluk yaşaması dikkat eksikliği olarak tanımlanmaktadır. Dikkat eksikliği kişinin konsantre olma yeteneğini zayıflatarak istenmeyen davranışların meydana gelmesine neden olur. Bu istenmeyen davranışlar; ayrıntılara özen gösterememe veya herhangi bir etkinlik sırasında ayrıntıları gözden kaçırma, yanlışlar yapma, bir şeyler yaparken veya oyun oynarken dikkatini sürdürmekte güçlük çekme, ders dinlerken, uzun okumalar sırasında odaklanmakta güçlük yaşama, verilen yönergeleri yerine getirmekte zorlanma, ödevleri veya sıradan günlük işleri tamamlamakta sıkıntı yaşama, verilen işe başlama ancak hızlı bir şekilde odağını yitirme, işleri veya etkinlikleri düzene koymakta güçlük çekme, kullandığı gereçleri ve kişisel eşyalarını düzenli tutmakta zorlanma, dağınık ve düzensiz çalışma, zamanını iyi kullanamama ve zaman sınırlamalarına uyamama, zihinsel çaba gerektiren işlerden kaçınma ve bu işleri sevmeme, nesnelere (örneğin; okul gereçlerini, oyuncaklarını) kaybetme, dış uyaranlara karşı dikkatin hemen dağılması ve çoğu zaman unutkan olmaktır (19).

Okul öncesi dönemde dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB) tanısı koymak oldukça zordur. Bunun nedeni; küçük yaş çocukların davranışlarındaki uygunluğun ve uygunsuzluğun yaş ile birlikte değişiklik göstermesi, hareketliliğin ve dikkatsizliğin başka hastalıkların yan semptomları olma olasılığı ve çevresel faktörlerin bu yaş grubu üzerinde çok büyük etkisinin olmasıdır (1).

2.3. Anne ve Baba İlgisi

Aile; anne, baba ve çocuklardan oluşan, toplumu etkileyen ve toplumdan etkilenen aynı zamanda özel bir iç yapısı olan kuruluştur. Aile içi etkileşim çocuğu doğum öncesi dönemden itibaren etkileyen önemli bir unsurdur. Aile içi etkileşimin bazı alt boyutları vardır (13). Bu alt boyutlar;

Ailenin Duygusal Tonu: Sevgi ve sıcaklık her ailede olması gereken çocuğun ihtiyaç duyduğu temel gereksinimlerindedir. Çocuğun gelişimi açısından oldukça önemli olan sevgi, sıcaklık ve ilgi duyarlı çocuklar yetiştirmeyi beraberinde getirir. Ancak her ailede bu durum söz konusu değildir. Bazı ebeveynler çocuklarını sevmediklerini ya da istemediklerini söz ya da davranışlarıyla belli etmektedir. Sevgi ve ilgiyle büyüyen çocuklar, sevilmediğinin ve istenmediğinin farkında olan çocuklara göre bazı farklılıklar göstermektedir. Psikologlar sıcak ve sevgi dolu ailelerin çocuklarında yaşamın ilk iki yılında daha güvenli bağlanma, daha yüksek bir öz saygı olduğunu bu çocukların daha empatik, diğerkam ve başkalarının acı ya da sıkıntılarına daha duyarlı davrandığını bulmuşlar; ayrıca okul öncesi ve ilkökul çağında daha başarılı olduklarını belirtmişlerdir

(12). Ailedeki duygusal farkındalığın fazla olması çocuğu sakıncalı ve tehlikeli problem davranışlardan alıkoyarak gelişimine devam etmesini sağlamaktadır. Ancak anne-baba-çocuk arasında sevgi ve ilginin olmaması çocuğun riskli problem davranışlara girişimine neden olmakta ve ileriki dönemde çocuğu olumsuz etkileyebilmektedir.

Denetim Yöntemleri: Anne-babanın istemediği şeyleri yapmak, alamayacakları şeyleri istemek ya da ebeveynlerin isteklerini, taleplerini beklentilerini geri çevirmek çocukların doğasının bir parçasıdır (12). Bu durum çocuğun gelişiminde daima vardır. Ebeveynlerin görevi çocuğun bu tarz davranışlarına gelişim dönemlerine göre cevap vermesidir. Anne ve babanın çocuğun gereksinimlerine duyarlı olarak çocuğun davranışlarını denetlemesi gerekmektedir. Ailede koyulan kuralların geçerliliği, gerekliliği çocuğa uygun şekilde anlatılarak tutarlılık sağlanmalı, kural dışı davranışlarda çocuk uygun bir dille uyarılmalıdır. Ebeveynler denetimi sağlarken uygunsuz ceza yöntemlerinden kaçınmalıdır.

İletişim Örüntüleri: Ebeveyn çocuk arasında çift yönlü iletişim olmalıdır. Çocuğu dinlemek, düşüncelerinin önemli olduğunu hissettirmek ailede onunda dikkate alındığının farkına varmasını sağlamak gerekmektedir. Aile içi iletişimin güçlü, açık ve anlaşılır olması çocukların uyum sorunları yaşamasını en aza indirmektedir. Aile içindeki uyum, anne baba arasındaki paralel disiplin anlayışı, yaşananlar karşısında destekleyici ve yapıcı, kararlı ve tutarlı yaklaşım tarzı, özgüveni sağlamaktadır (23).

Anne-baba çocuğunun geleceği için planlar yapar, çabalar ve kendi çevresinde gördüğü iyi veya kötü davranış biçimlerini sentezleyerek kendi çocuk yetiştirme şeklini oluşturur. Çocuk yetiştirme biçimleri her ebeveynin bireysel özelliklerine göre değişmektedir.

Aşağıdaki tabloda Diana Baumrind'in (1971) çocuk yetiştirme biçimleri çocuğun kabulü, çocuğun yaşamına katılım, çocuğun denetimi ve çocuğa özerklik tanıma özellikleri açısından ele alınmıştır (11).

Tablo 1: Çocuk Yetiştirme Biçemlerinin Özelliklerini Karşılaştırma

Çocuk Yetiştirme Biçemi	Kabul ve Katılım	Denetim	Özerklik Tanıma
Yetkeli	Sıcak, karşılık verici, ilgili, sabırlı ve çocuğun gereksinimlerine duyarlı.	Olgunluk için anlaşılabilir istemlerde bulunur ve bunların sürekli arkasında durur.	Çocuğun hazırlıklı olduğu kararları almasına izin verir. Çocuğun düşünce, duygu ve isteklerini ifade etmesine izin verir. Anne-baba ve çocuk anlaşamadıklarında olabildiğince birlikte karar almaya çalışır.
Yetkeci	Soğuk, reddedici ve sık sık çocuğu küçümseyici.	Güç ve ceza kullanarak zora dayalı birçok istekte bulunur. Sık sık psikolojik denetime başvurur, sevgisini geri çekerek çocuğun bireyselliğini kesintiye uğratar.	Kararları çocuk için kendisi alır. Çocuğun görüşünü nadiren dinler.
İzin Verici	Sıcak fakat aşırı göz yumucu ve ilgisiz.	Çok az istemde bulunur ya da hiç bulunmaz.	Hazırlığının olmamasına karşın, çocuğun birçok karar almasına izin verir.
İlgisiz	Duygusal olarak kopuk ve geri çekilmiş.	Çok az istemde bulunur ya da hiç bulunmaz.	Çocuğun karar almasına ve görüşüne karşı aldırılmaz.

Ebeveyn çocuk ilişkisinde anne-babanın çocuğu etkilediği kadar çocuk da anne babayı etkilemektedir. Çocuğun mizacı, yaşı, doğum sırası gibi etkenler ebeveyn-çocuk arasındaki etkileşimi belirleyen faktörlerdir. Çocuğun zor mizaca sahip olması cezalandırılmasına sebep olabilmektedir. Ebeveynler çocuğun yaşının ilerlemesiyle daha olgun davranışlar sergilemesini ister, ancak çocuk bu beklentiye karşılık vermiyorsa veya çeşitli nedenlerden dolayı veremiyorsa ebeveyn çocuk ilişkisi zedelenebilir. Doğum sırası da oldukça etkili bir faktördür. İlk çocuk genellikle fazla ilgi gören tek çocuk olduğu sürece de ilgi odağı olmaya devam eden, ortanca çocuk ilk çocuk ile üzerine fazla düşülen küçük kardeş arasında kendisini aile dışına itilmiş hissedebilen, küçük çocuk ise her zaman ailenin göz bebeği olan ve genellikle ailede en çok şımartılan bireydir (24).

İlgi, anne-babanın çocuğunun farkında olması demektir. Çocuk için önemli olanı fark edip, çocuğa önem verildiğinin göstergesidir. Anne-babanın geçmişi, kişiliği ve birbiriyle ilişkisi çocuğuna olan ilgisini belirler. Pek çok ebeveyn kendisi için ön planda olan konular üzerinden çocuğuyla etkileşim içerisine girer. Oysa çocuğun kendi önem

verdiği konuda (oyun oynama gibi) ebeveyniyle paylaşım yapmaya ihtiyacı vardır. Oyun çocuğun hayatının önemli bir kısmını oluşturmakta; kişilik ve yeteneklerini geliştirmesine fırsat sunarak onu erişkin dünyasına hazırlamaktadır (25).

Anne-baba ilgisi evde veya okulda ailelerin amaçlarını, isteklerini, beklentilerini, tutumlarını, inançlarını içeren farklı davranışlar, etkinlikler olarak tanımlanmakta ve çocuğa kitap, dergi okuma, çocuğun televizyon seyretmesini sınırlandırma, çocuğun gelişimi ve davranışları hakkında öğretmeniyle konuşma, eve verilen ödevlerde ona yardım etme, çocuğun ev ya da ev dışındaki zamanını yönetme şeklinde örneklendirilmektedir (3).

İlgili anne-babalar çocuğu hakkında her türlü bilgiye sahip olmak isteyerek çocuğun gün içerisinde neler yaptığını takip ederken, ilgisiz ebeveynler çocuklarına yarar sağlayacak bu tarz davranışlardan uzaktır. Ebeveynler çocuklarının yaşamlarına dahil olmalı ve çocuklarıyla ilgilenmeleri gerektiğinin bilincinde olmalıdır. Bridge (2001) anne-baba ilgisinin eğitimle ilgili konularda, çocuğun sosyalleşmesinde ve problemleri durumların çözülmesinde önemli bir rol oynadığını ve çocuğun evdeki öğrenmesini etkilediğini belirtmektedir (26).

Anne ve baba ebeveynliğe istekli olmalı, kendisine düşen sorumluluğu yerine getirmelidir. Okul öncesi dönem çocuğun anne ve babasının ilgisine gereksinim duyduğu kritik bir dönemdir. Gelişimin hızlı olduğu ve çocuğun sosyalleştiği bu dönemde ebeveynlerin çocuğun her türlü bilişsel, fiziksel, sosyal-duygusal ihtiyacına karşılık vermesi gerekmektedir. Anne-babalar çocuğun ilk eğitimcileri olarak çocuğa karşı gerekli ilgiyi göstermeli ve çocuğun yeni deneyimler kazanmasına fırsat sunmalıdır. Dengeli, duygusal ve toplumsal etkileşimin güçlü olduğu aile ortamında yeterli güven ve sevgi içinde büyüyen çocuk, gelişimi için gerekli deneyimi elde edebilir (5).

Anne-baba ilgisi konusunda birçok sınıflama bulunmaktadır. Pugh vd. (1978) okul öncesi dönemde ailenin ilgisini açıklayan beş boyuttan bahsetmektedir; katılımcı olmayan ilgi, okul dışındaki zamanda çocuğun bakımı ve yönetimi, yardım etme, okulla birlikte çalışma, kontrol etme ve karar vermedir. Hove Willms (1996) aile ilgisini ev tartışmaları, evde denetim-gözetim, okulla iletişim ve okul etkinliklerine katılım olarak dört boyut içinde tanımlamış, Dimock O'Donoghue ve Robb (1996) anne-baba ilgisi için okul seçimi, okulla ilgili kararlara katılma, okul yaşamını kontrol etme, ev ve okul arasındaki iletişim, öğrenme-öğretim etkinliklerine yönelik ilgi olarak beş boyut önermiş, Grolnick ve Slowiaczek (1994) yukarıdaki boyutlardan farklı olarak anne-baba ilgisini davranışsal, bilişsel ve kişisel olmak üzere üçe ayırmış ve Epstein (1990) anne-baba

ilgisini ebeveynlik, okul ile iletişim, gönüllülük, ailelerin evdeki öğrenme aktivitelerine ilgisi, karar alma, toplum ile işbirliği olarak altı kategoride tanımlamıştır (3).

Anne-baba ilgisinin gerekliliği ve öneminin farkında olan ebeveynler, çocuklarına gerekli ilgiyi göstererek kendi davranışlarının bilicinde olmalarını sağlayacak sorumluluklar verir ve bunu yaparken de çocuklarına özerklik tanıyarak çocuğun yeteneklerini ortaya koyar. Ebeveynler bu şekilde çocukta olumlu benlik saygısını, bilişsel, sosyal, duygusal ve toplumsal olgunluğun oluşmasını sağlamaktadır. Yazıcı (2016) çalışmasında, ebeveyn ilgisinin çocukların problem davranışlarının azalmasında etkili olduğunu belirtmiştir (27).

2.3.1. Kontrole Yönelik İlgi

Çocuklar anne-babalarından gördükleri davranışları taklit ederek ve ebeveynlerinin yönlendirmelerine uyarak öğrenirler. Modeller bir şey söyleyip başka bir şey yaptıklarında çocuklar genellikle yetişkinlerin gösterdikleri en esnek ya da hoşgörülü davranış standardını seçerler (11). Çocuğa, başkalarına vurmamak kötü bir davranıştır diyerek aynı davranışı yetişkinin sergilemesi buna örnektir. Ancak ebeveynin kendi davranışlarını kontrol edememesi çocuğunun da davranışlarını kontrol edemeyeceği anlamına gelmemektedir. Çoğu anne-baba yanlış olduğunu bildiği davranışlarının çocuğunda olmaması için çaba göstermektedir.

Kontrole yönelik ilgi; ebeveynlerin çocuğun ihtiyaçlarını takip etmesi ve bu ihtiyaçların giderilmesini sağlaması olarak tanımlanabilir. Anne-babanın; çocuğuna evde yapması için gönderilen etkinliklerde-kitaplarda yardım etmesi, çocuğunun okulda hangi kavramları-konuları-projeleri yaptıklarını bilmesi, çocuğunun o gün okulda yaşadıklarını bilmek istemesi, okulda güzel etkinlikler ortaya çıkardığında memnuniyetini göstermesi, çocuğunu tüm gelişim alanlarında (dil, sosyal-duygusal, zihinsel, bedensel) daha iyi olması için desteklemesi, her sabah okula götüreceklerinde eksiği var mı diye kontrol etmesi, çocuk ile okul hakkında konuşması, doğum günü gibi özel günlerde ona eğitici hediyeler almaya özen göstermesi, çocuğunun seyrettiği programları kontrol etmesi, çocuğunun dış görünüşüne özen göstermesi, hafta sonlarını, tatilleri ve bayramları ailece birlikte geçirmesi, çocuğun bir sorunu olduğunda onu dinleyip anlamaya çalışması, çocuğuyla birlikte okulla ilgili alınabilecek kararları alması (örneğin; oyuncak, kitap, kıyafet, arkadaşına hediye almak gibi) kontrole yönelik ilgisini yansıtmaktadır (3). Okul öncesi dönemde çocukların ebeveynleriyle ortak paylaşımlarda bulunması duyarlılık, empati ve işbirliği gibi olumlu davranışları beraberinde getirmektedir.

Uygulanabilir denetim ve kontrol çocuğun yaşamına olumlu katkılar sağlamaktadır. Ancak çocuğun aşırı kontrol etmek veya hiç kontrol etmemek doğru değildir. Çünkü çocuklar üzerinde aşırı denetimin olması veya hiç denetimin olmaması olumsuz etkiler oluşturmaktadır (28). Ebeveynin ideal davranış biçimini kazanarak çocuğa müdahale etmesi ve model olması gerekir.

2.3.2. Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgi

Davranış; bireyi diğerlerinden ayıran, farklılaştıran bazen de ötekileştiren çeşitli eylemlerdir. Çocuğun davranışları yaşına, gelişim dönemine ve bireysel farklılıklarına göre değişebilmektedir. Ebeveynlerin çoğu çocuklarının toplum normlarına uygun davranışlar sergilemeleri beklemektedir. Bunun için davranış geliştirmeye yönelik ilgi pek çok ebeveynde bulunmaktadır.

Davranış geliştirmeye yönelik ilgi; çocuğun davranışlarını kontrol etme ve davranışsal bazı konularda ona destek olma olarak tanımlanabilir. Ebeveynin; çocuğun zorlandığını hissettiği yerlerde onu cesaretlendirmesi, çocuğa okul nasıldı diye sorması, çocukla birlikte eğlenceli zaman geçirmek için fırsatlar oluşturması, çocuğun öğrendiği şarkı ve oyunları öğrenmek istemesi, çocuğun her gün okula düzenli olarak gitmesine özen göstermesi, çocuğa öğretmeni hakkında neler hissettiğini sorması, çocuğun yapamayacağını düşündüğü konularda onu cesaretlendirerek desteklemesi, evde çocuk kendi oluşturduğu bir etkinlik yapmak istediğinde ona zaman ayırması, çocuğun arkadaşları ile ilgili yaşadığı sorunları konuşması, çocuğun evde kazandığı olumlu davranışların dışarıda da sürüp sürmediğini takip etmesi, çocuğun okulda kazandığı olumlu davranışları fark etmesi ve onu takdir etmesi davranış geliştirmeye yönelik ilgisini göstermektedir (3).

Çocuğun duygusal ve sosyal gelişimi birbirinden ayrılmayacak kadar ilişkilidir. Duygusal gelişim çocuğa, insanların duygusal tepkilerini anlama çabası göstermesine imkan sağlamakta ve kendi duygularını kontrol etme olanağı vermektedir. Duygusal gelişimi en çok etkileyen faktör çocuğun diğer insanlarla ilişkileri, yani sosyal gelişimidir (28). Sosyal gelişim ilk olarak anne-baba-çocuk arasında gerçekleşmektedir. Anne babanın çocuğu cesaretlendirmesi, çocuğunun sorunları paylaşmasına olanak sağlaması, evde veya okulda kazandığı olumlu davranışlarını takip ederek sürdürülebilir olmasını sağlaması gelişimi desteklemektedir.

2.3.3. Okula Yönelik İlgi

Okula yönelik ilgi; anne babanın çocuğun okulu ile ilgili her türlü etkinliğe verdiği destek olarak tanımlanabilir. Ebeveynin; okulun düzenlediği etkinliklere-toplantılara

(kahvaltı, gezi, konferans vb.) katılması, okulda çocuğunun yemeklerini yiyip yemediğini öğretmenine sorması, okulda yediği yemeklerin sağlıklı olup olmadığını kontrol etmesi, çocuğunun öğretmeni ile konuşmak için okuluna gitmesi, çocuğunun okulundaki çalışmalara gönüllü katılması, gerektiğinde okul aile birliğinde çalışması ve gerektiğinde sınıf annesi olması okula yönelik ilgi düzeyini yansıtmaktadır.

Çocuğun okula olan yaklaşımının ilk adımdan itibaren olumlu ve kaynaştırıcı olabilmesi için ailenin de okula olan yaklaşımının pozitif olması gerekmektedir. Ebeveynin okul öncesi dönemden itibaren okul ile bağlantısı sürdürülebilir olmalıdır. Anne-babası tarafından desteklenen, başarıları takdir edilen, yeri geldiğinde yaptığı yanlışları fark ettirilen çocuklar, sağlıklı bir kişilik gelişimi gösterirler (29).

Anne-baba çocuğun iyi bir eğitim almasına önem vermektedir. Bu duruma göre ebeveynlerin çocukları üzerindeki eğitimi ele alış biçimleri ve yön verişleri çocuğun gelecek başarısına katkı sağlamaktadır. Ailenin yaşam tarzının ve kültürel faktörlerin değişim göstermesi, okula ve eğitime olan bakış açısında belirleyici bir özelliktir. Kültürel faktörlerin etkisi nedeniyle insan davranışında, bir toplumdaki diğerine farklılık görülür (20). Kültürel özellikler, ebeveynlerin çocuklarıyla ilgi düzeylerini belirlemede oldukça etkilidir. Bazı kültürel gruplardaki ebeveynler, eğitim vermenin ebeveynlik görevinin bir parçası olduğuna inanmakta başka kültürlerdeki ebeveynler ise okullardaki öğretmenlerin bu görevi yerine getirmekle sorumlu olduğuna inanmaktadır (30).

Çocuğun okul başarısı üzerinde aile etkisinin önemli rolünün olduğunu ele alan bir çalışmada; eğitim açısından destekleyici bir tutum içerisinde bulunan ailelerden gelen çocukların okul başarılarının daha yüksek olduğu, aile bakım, şefkat ve korumasının okul başarısının yükselmesinde önemli bir faktör olduğu, okul ile ortak program üzerinde görüş birliği sağlayarak düzenli iletişim içinde bulunan, bu ortak anlayış içinde çocuğuna eğitim desteği sağlayan anne-babaların çocuklarının okul başarılarının daha da yüksek olduğu belirtilmiştir (31).

Ebeveyn ilgisi çocuklar tarafından göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Okulda verilen eğitimin istenilen başarıya ulaşması için anne-babalar tarafından desteklenmesi gerekmektedir. Okul yaşantısına ve disiplinine değer veren ailelerde yetişen çocuklar okula uyumlu davranışlar sergilemektedir.

2.3.4. İlgileri Geliştirmeye Yönelik İlgi

İlgileri geliştirmeye yönelik ilgi; anne-babanın çocuğun gelişimine katkı sağladığını düşündüğü etkinlikleri (kitap okumak, müzik dinlemek, resim yapmak gibi) çocuğuyla birlikte gerçekleştirmesi olarak tanımlanabilir. Anne ve babanın; çocuğuna her

gün düzenli bir şekilde kitap okuması, okuduğu kitap hakkında çocuğuna sorular sorması, çocuğuna eğitici değeri olan kitapları okumaya özen göstermesi ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi düzeyini belirleyici faktörlerdendir.

Çocukla kitap okuma, müzik dinleme, resim yapma, çocuğun yaşına ve gelişimine uygun eğitici programlar izleme gibi etkinliklere yönelmek anne-baba-çocuk etkileşimini sağlamakta ve çocuğun gelişimini desteklemektedir. Örneğin; anne babanın çocuğuyla birlikte kitap okuması çocuğun kitap okumaya yönelmesinde önemli bir etkidir. Ayrıca birlikte okunan ve tartışılan bir kitap çocukla ebeveyni birbirine yaklaştırır (8). Çocuğun ilgi alanına yönelmesi, yoğunlaşması, enerjini o yönde harcaması ve anne-babasının da bu amaçta yanında olduğunu bilmesi uyumsuz davranışları bir kenara koymasına etki etmektedir.

Çocuklar anne babalarıyla birlikte çeşitli etkinliklerde bulduklarında kendilerini daha güvende hissederler. Anne ve babanın çocuğunun aktivitelerine katılması, çocuğun ebeveyninin ilgisini fark etmesini sağlar. Çocukla sevdiği şarkıyı dinlemek veya birlikte söylemek, çizdiği resim hakkında konuşmak veya birlikte resim yapmak, yaşına uygun eğlenceli, eğitici ve öğretici çizgi filmler veya farklı yayınlar izlemek de anne-babanın çocuğunun ilgilerini geliştirmeye yönelik çabalarındandır. Ebeveynin çocuğunun ilgi alanlarına ve hobilerine ilgisi çocuğun problem davranışlardan uzaklaşmasını sağlayabilmektedir.

2.4. Davranış Problemleri ve Anne-Baba İlgisi

Gelişim sürecinde çocuk birçok farklı problemle karşılaşmaktadır. Problemin çözümü anne-babanın verdiği tepkiye göre değişmektedir. Ebeveynler birer yetişkin olarak empatik dinleme becerisine sahip olmalı, çocuklarına karşı duyarlı olmalı ve çocuklarının duygularını tanımlamalarına yardım etmelidir. Çocuk herhangi bir problemle karşılaştığında problemin çözümüne yönelik kabul edilen ve edilmeyen davranışlar anne ve baba tarafından belirlenmelidir.

Aile sorunları, ebeveynlerin çocuklarının gelişimini olumsuz etkileyebilecek problemlerle karşılaşmasıdır. Anne-babanın kişisel özellikleri, ekonomik durumu, boşanması, zararlı maddelere yönelimi ve diğer çevresel risk faktörleri aile sorunlarının ortaya çıkmasına etki etmektedir. Ancak sorundan çok sorunun çocuğa yansıtılma biçimi çok daha etken bir faktördür. Örneğin; çocukların boşanmanın üstesinden gelmelerine yardımcı olan ebeveynler güvenli bağlılığı, boşanma sonrası göreceli aile uyumunu, evden ayrı olan ebeveynle sürdürülen sıcak ilişkileri sürdürmekte ve destekleyici okul, öğretmen gibi çok fazla koruyucu faktörleri bir araya getirebilmektedir (30). Bu şekilde

bir ebeveyn yaklaşımı çocuğun sorundan en az etkilenmesini veya hiç etkilenmemesini sağlayacaktır.

Davranış problemleri, genellikle sağlıklı anne, baba ve çocuk ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Anne-babanın ilgisinden yoksun olarak büyüyen çocuklar bir takım olumsuz davranışlar sergileyebilmektedir. Anne-babanın çocuğun yaşamıyla son derece ilgisiz olması çocukta ebeveynlerinin yaşamlarının diğer yönlerinin kendisinden daha önemli olduğu duygusu geliştirmektedir. Anne ve babası ilgisiz olan çocuklar sıklıkla düşük öz saygıya sahip, yeterli olgunluğu gösteremeyen çocuklardır. İlgisiz ebeveynlerin çocukları sosyal, duygusal ve bilişsel alanlarda daha az başarılıdır ve okulda davranış problemleri sergilerler ayrıca öz denetimle ilgili sorunları vardır (30).

Ebeveynlerin çocuklarıyla aşırı ilgilenmeleri de olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir. Anne-babası her istediğini yapan, gerekli sınırlamalardan uzak çocuklar kendi davranışlarını kontrol etmeyi öğrenemez ve her zaman kendi istediklerini yapmak isterler. Ebeveynleri aşırı ilgili olan çocuklar nadiren başkalarına saygı duymayı öğrenebilmektedir. Ayrıca hükmedici, benmerkezci ve uyumsuz davranışlar sergileyebilmektedir.

Çocuklarına gerekli sevgi, ilgi ve şefkati göstererek ihtiyaçlarını zamanında karşılayan ebeveynler, ileriki dönemlerde çocuklarının daha duyarlı bireyler olmasına ve olumsuz çevre koşullarından daha az etkilenmesine yardımcı olmaktadır. Anne-baba çocuğun davranışlarını denetlediğinde, kuralları açık bir şekilde anlattığında ve bu konuda tutarlı davrandığında çocuk kendini kontrol edebilmekte ve kendisinden beklenen uygun davranışlar sergileyebilmektedir (13).

2.5. İlgili Araştırmalar

2.5.1. Yurt Dışı Araştırmalar

Lavigueur, Saucier ve Tremblay (1995) tarafından yapılan araştırmada, problem davranışları olan erkek çocuklarına sahip ailelerde, baba ve annelerin tutumları incelenmiştir. Çalışmada problem davranışları olan çocuklar, anne-babalarıyla birlikte belirli bir süre izlemeye alınmıştır. Çalışmanın örneklem grubunu 44 aile oluşturmaktadır. Aile ilişkilerinin ve ebeveyn tutumlarının çocukların problem davranışları üzerinde etkili olduğu belirtilmiştir (32).

Amato ve Rivera (1999) çocuklardaki davranış problemleri ve baba katılımı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmanın örneklemini 994 aile oluşturmuştur. Çalışmada veriler anne ve babalardan toplanmıştır. Çalışma sonucunda babaların

çocuklarının yaşamına pozitif katılımlarının çocuklardaki davranış problemlerini azalttığı ortaya çıkmıştır (33).

Galboda-Livanage, Prince ve Scott (2003) tarafından okul öncesi dönem çocukların davranış problemleri ile anne ve çocuğun birlikte yaptıkları aktivitelerin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada, örneklem grubunu 559 anne oluşturmaktadır. Çalışmada, anne-çocuk ilişkisinin kalitesinin ve annenin çocuğuyla aktiviteler yapması çocuklardaki davranış problemlerini azalttığı sonucuna ulaşılmıştır (34).

Kerr, Lopez, Olson ve Sameroff (2004) ebeveynlerin disiplin yöntemleri ile çocuklardaki davranış problemleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma sonucunda fiziksel cezalandırmanın daha az kullanıldığı ve ebeveynin çocukla ilgili olduğu ailelerin çocuklarında davranış problemlerinin daha az görüldüğü ortaya çıkmıştır. Ayrıca farklı gelişimsel süreçlerin erkek ve kız çocuklarında erken dışsallaştırma problemleri ile ilişkili olabileceği belirtilmiştir (35).

Laible, Carlo, Torquati, Ontai (2004) tarafından yapılan araştırmada, çocukların algıladıkları aile içi ilişkiler ve çocukların sosyal davranışları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın örneklem grubunu 6 yaşındaki 74 çocuk ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak “Bretherton’s Çocuk Hikaye Tamamlama Ölçeği”, “Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeği (SCBE)” ve “Ebeveyn Algısı Envanteri (PPI)” kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, sıcak ve ilgili davranışlar sergileyen anne-babaların çocuklarının katı disiplin uygulayan anne-babaların çocuklarına göre daha fazla olumlu davranış sergiledikleri tespit edilmiştir (36).

Winsler, Madigan ve Aquilino (2005), tarafından yapılan araştırmada, ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları arasındaki benzerlik incelenmiştir. Araştırmanın örneklem grubunu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 28 çocuk ve anne-babaları oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak “Ebeveynlik Stilleri ve Boyutları Anketi (PSDQ)”, “Çocuk Yetiştirme Davranışları Ölçeği (CRPR)” ve “Aile Teknikleri Ölçümleri El Kitabı” kullanılmıştır. Çalışmada ebeveynler kendilerini ve eşlerini değerlendirmiştir. Çalışma sonucunda anne babaların tutumlarının birbirine benzer olduğu tespit edilmiştir (37).

Aunola ve Nurmi (2005) tarafından yapılan araştırmada, anne-babaların ebeveynlik davranışları ile çocuklardaki davranış problemleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın örneklem grubunu 5-6 yaş 196 çocuk ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda annelerin davranışsal kontrolünün çocuklardaki davranış problemlerini azalttığı sonucuna ulaşılmıştır (38).

Nelson, Hart, Yang, Olsen ve Jin (2006) tarafından yapılan “Çocuklarda Görülen Fiziksel ve Sözel Saldırganlıkla İlgili Çinli Aileleri Eğitme” başlıklı araştırmada, okul öncesi kurumuna devam eden 46-76 aylık 100 erkek, 115 kız çocuk olmak üzere toplam 215 çocukla çalışılmıştır. Çalışmada kız çocuklardaki saldırganlığın daha çok sözel saldırganlık olduğu, erkek çocuklardaki saldırganlığın ise fiziksel saldırganlık olduğu tespit edilmiştir (39).

Hammarberg ve Hagekull (2006) tarafından 6 yaş grubunda duygusal ve davranışsal problemlerin okul çağındaki seyrini izlemek amacıyla yapılan araştırmada, 370 öğrenciyle çalışılmıştır. Araştırmada kız ve erkek çocuklarda pozitif ve negatif yönde değişiklikler olduğu saptanmıştır. Araştırmanın sonucunda kızların davranış problemlerini erkeklere oranla daha fazla değiştirme ve iyileştirme yönünde oldukları, erkek çocukların ise duygusal sorunlarını kızlara oranla daha fazla iyileştirme yönünde oldukları tespit edilmiştir (40).

Kwon (2007) tarafından yapılan çalışmada annenin stres düzeyi ile okul öncesi dönemdeki çocukların davranış problemleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma sonucundan çocukların davranış problemleri ile annelerin aşırı kontrollü ve olumsuz tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (41).

Georgiou ve Tourva (2007) tarafından yapılan çalışmada, ebeveyn özellikleri ve ebeveyn katılımı incelenmiştir. Çalışmanın örneklem grubunu 313 ebeveyn oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Ebeveyn Atıfları Ölçeği (Parental Attributions Scale) ve Ebeveyn Katılımı Ölçeği (Parental Involvement Scale) kullanılmıştır. Çalışmada ebeveynlerin çocuklarının eğitim sürecine dahil olma inançları sorgulanmış ve ebeveynler çocuklarının eğitim sürecine dahil olunması gerektiğini ve aktif katılımın gerekli olduğunu belirtmişlerdir (42).

Castillo, Welch ve Sarver (2010) tarafından yapılan çalışmada, bazı demografik özelliklere göre baba katılımı arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmanın örneklemini 0-2 yaş çocuğu olan 15-80 yaş aralığındaki 4.898 baba oluşturmaktadır. Araştırmada, hikaye okumak ve anlatmak, oyun oynamak, şarkı ve tekerleme söylemek, sevgi göstermek, çocuğun rutinlerini denetlemek gibi etkinlikler baba katılımı olarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda yaşı büyük olan babaların çocuğun hayatına daha fazla katılım sağladığı sonucuna ulaşılmıştır (43).

Samarakkody ve ark. (2012) okul öncesi çocuklarda dışsallaştırma davranış problemlerinin doğum, çocukluk ve sosyo demografik risk faktörlerine göre yaygınlığını

incelemişlerdir. Çalışma sonucunda dışsallaştırılmış davranış problemlerinin erkek çocuklarda daha fazla görüldüğü saptanmıştır (44).

Coyl-Shepherd ve Newlad (2012) tarafından yapılan çalışmada aile ilişkileri ve ebeveyn katılımı ele alınmıştır. Çalışmanın örneklemini 92 anne ve baba oluşturmaktadır. Araştırmada anne-çocuk ilişkisinin anne katılımı ile bağlantılı olduğu, baba-çocuk ilişkisinin ise çift ve aile ilişkileriyle bağlantılı olduğu belirtilmiştir (45).

Rizzo (2013) çocuklardaki davranış problemlerini aile yapısı ve ebeveyn davranışları açısından incelemiştir. Çalışmaya 3-4 yaş çocuklar ve 100 aile katılmıştır. Çalışma sonucunda aile yapısı, ebeveyn davranışları ve davranış problemleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (46).

2.5.2. Yurt İçi Araştırmalar

Akgün ve Yeşilyaprak (2010) ana-baba çocuk ilişkisini belirleyen bir ölçeğin Türkçeye uyarlanmasını amaçlayan bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çocuk Anababa İlişki Ölçeği'nin uyarlama çalışması kapsamında çalışmaya 4-6 yaş grubunda çocuğu olan 234 anne katılmıştır. Çalışma sonucunda anne baba çocuk ilişkisini ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir aracın alana katkı sağladığı belirtilmiştir (47).

Özbeş (2010) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi dönemde görülen uyum ve davranış problemlerinde ailenin yeri ve önemi üzerinde durulmuştur. Çalışma sonucunda problem davranışların bir kısmının ebeveynin yanlış tutum ve davranışlarıyla ilişkili olduğu belirtilmiştir (12).

Dursun (2010) tarafından okul öncesi dönemdeki çocukların davranış problemleri ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmaya 5-6 yaş 233 çocuk ve anne babaları katılmıştır. Çalışmada okul öncesi dönemdeki çocukların davranış problemlerini taramak için "Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği (OÖDSTÖ)" ve anne baba tutumlarını ölçmek için "Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği (PARI)" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; okul öncesi dönemdeki çocukların davranış problemlerine bakıldığında erkek çocuklarının kız çocuklara oranla daha saldırgan ve aşırı hareketli/ dikkatsiz olduğu, anne babaların yaşı arttıkça çocuklardaki kaygı düzeyinin arttığı ve okul öncesi dönemdeki çocukların davranış problemleri ile anne baba tutumları arasında düşük düzeyde de olsa bir ilişki bulunmuştur (48).

Alisinanoğlu ve Kesicioğlu'nun (2010) okul öncesi dönem çocuklarının davranış problemlerini belirlemek amacıyla yapmış oldukları araştırmada 119 çocuğa ulaşılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği"

kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çocukların davranış sorunları üzerinde kardeş sayısının, annenin ve babanın öğrenim düzeyinin önemli bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır (49).

Türkoğlu, Çeliköz ve Uslu'nun (2013) üç altı yaş grubunda çocuğu olan babaların nitelikli zaman algılarına dair görüşlerini belirleme amacıyla yaptıkları çalışmaya 12 baba katılmıştır. Çalışma sonucunda babaların nitelikli zaman etkinliği olarak birlikte oyun oynamayı seçtikleri ve çocuklarıyla hafta sonu hafta içinden daha nitelikli zaman geçirdikleri tespit edilmiştir (50).

Öztürk ve Giren (2015) tarafından çocuğu okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim gören annelerin ebeveynlik algıları ile çocuklarının problem davranışları bazı değişkenler açısından incelenmiştir. Çalışmaya 165 çocuk ve anneleri katılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak "Ebeveynlerin Çocuk Eğitimi Konusunda Kendilerine Yönelik Tutumları" ölçeği ve "Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeği" kullanılmıştır. Çalışma sonucunda annelerin eğitim durumlarının ebeveynliğe yönelik genel tutumlarını ve ebeveynliğe yönelik ilgilerini anlamlı düzeyde etkilediği, annelerin yaş gruplarına göre çocuklarının genel problem davranışları ve benmerkezci problem davranışları arasında anlamlı bir farklılık olduğu (genç annelerin çocuklarının diğer annelerin çocuklarına göre daha fazla problem davranışlara sahip olduğu) sonucuna ulaşılmıştır (51).

Sımsıkı ve Şendil (2014) 3-6 yaş aralığında çocuğu olan babaların baba katılımını değerlendiren bir ölçek geliştirmiştir. Ölçek 37 madde ve keyfi meşguliyet, ilgi-yakınlık ve temel bakım olarak üç boyuttan oluşmaktadır. Yapılan geçerlik ve güvenirlik analizleri sonuçlarına göre, bu çalışma ile oluşturulan Baba Katılım Ölçeği'nin yeterli düzeyde psikometrik özelliklere sahip olduğu saptanmıştır (52).

Tarkoçin (2014) okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 48-66 aylık çocukları olan ebeveynlerin çocukları ile iletişim kurma düzeyleri ve davranış sorunları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği (OÖDSTÖ)" ve "Anne-Baba-Çocuk İletişimini Değerlendirme Aracı (ABÇİDA)" kullanılmıştır. Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitime devam eden 48-66 aylık 400 çocuk ve anne babalarının katıldığı çalışma sonucunda, davranış problemlerinin çocuğun cinsiyeti, baba eğitim durumu, baba yaşı, ailenin sosyo-ekonomik düzeyine göre; ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimlerinin çocuğun kardeş sayısı, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, ailenin sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgularına ulaşılmış ve okul öncesi dönemde çocukları olan

ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimleri ile davranış sorunları arasında bir ilişki bulunmamıştır (53).

Uzun ve Baran (2015) Pianta'nın (1992) ebeveyn çocuk ilişkisini değerlendirmek amacıyla geliştirdiği Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği'nin (Child Parent Relationship Scale) okul öncesi dönemde çocuğu olan Türk babalar için geçerlik güvenirlik çalışmasını gerçekleştirmiştir. Çalışmaya 4-6 yaş aralığında çocuğu olan 150 baba katılmıştır. Ölçeğin uyarlanan formu 23 madde ve üç faktörden oluşmaktadır. Bu üç faktör olumlu ilişkiler, uyumsuzluk ve çatışmadır. Çalışma sonucunda ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu ortaya çıkmıştır (54).

Aktürk (2015) tarafından çocukları okul öncesi eğitime devam eden (5 yaş grubu) ebeveynlerin ana-baba tutumlarının çocuklarının cinsiyetleri, sahip oldukları çocuk sayıları, çocuklarının okul öncesi eğitime devam etme süreleri, yaşları, eğitim düzeyleri ve meslekleri değişkenlerinden etkilenip etkilenmediği incelenmiştir. Çalışma 5 yaş grubu çocuğu olan 420 anne ile 187 baba, toplam 607 anne baba ile yürütülmüştür. Çalışma sonucunda çocukları okul öncesi eğitime devam eden annelerin sahip oldukları çocuğun cinsiyetleri ve kendi meslekleri değişkenlerine göre çocuklarına karşı tutumlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; çocuk sayıları, çocukların okul öncesi eğitime devam etme süreleri, yaşları, eğitim düzeyleri değişkenlerine göre ise çocuklarına karşı tutumlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Babaların ise; çocuklarının cinsiyetleri, çocuk sayıları, çocukların okul öncesi eğitim kurumuna devam etme süreleri ve yaşları değişkenlerine göre çocuklarına karşı olan tutumlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; eğitim düzeyleri ve meslek değişkenlerine göre çocuklarına karşı tutumlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır (55).

Can (2015) tarafından 8-10 yaş aralığında bulunan çocuklarda baba katılımı ile davranış problemleri ile iyi olma hali arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla yapılan çalışma 8 -10 yaş arası 274 çocuk ve anne babaları ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak "Baba Bilgi Formu", "Baba Katılım Ölçeği" ve "Conners Anne-Baba Değerlendirme Formu" kullanılmıştır. Çalışma sonucunda; babaların kız çocuklarına yönelik daha fazla katılımında buldukları, baba katılımının yüksek olduğu çocuklarda iyi olma halinin yüksek olduğu, baba katılımının çocukların davranış problemleri üzerinde etki ettiği bulunmuştur (56).

Çetintaş (2015) 5 yaş çocuklarında görülen davranış problemleri ile annelerin çocuklarına uyguladıkları disiplin yöntemleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Verilerin toplanması amacıyla "Ebeveyn Tutum Ölçeği" ve "Yenilenmiş Davranış Problemleri

Kontrol Listesi” kullanılmıştır. 359 çocuk ve annelerinin katıldığı çalışma sonucunda; anne tutumları ile 5 yaş çocuklarının davranış problemleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, demokratik tutum arttıkça davranış problemlerinin azaldığı, otoriter tutum ve aşırı koruyucu tutum arttıkça davranış problemlerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır (57).

Topçu Bilir ve Sop (2016) tarafından okul öncesi dönemindeki çocukların aile ilişkileri ve çocuklardaki problem davranış düzeyi arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmaya 48-66 aylık 173 çocuk ve anneleri katılmıştır. Çalışma da veri toplama aracı olarak “Problem Davranış Ölçeği” ve “Çocuk Ana Baba İlişki Ölçeği- anne formu” kullanılmıştır. Çalışma sonucunda; çocukların aile ilişki düzeyleri arasında çocukların yaşının, cinsiyetlerinin, baba yaşının, anne ve babanın öğrenim düzeyinin anlamlı farklılığa yol açmadığı görülürken; anne yaşının, çocukların doğum sırasının ve okul öncesi kurumlarına devam sürelerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılığa yol açtığına ulaşılmıştır. Çocukların problem davranış düzeyinin çeşitli değişkenlerce incelenmesi sonucunda; çocukların cinsiyetinin, baba yaşının, anne ve baba öğrenim düzeyinin çocuklarda görülen davranış problemleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Ayrıca çalışmada çocukların aile ilişki düzeyleri ile problem davranışları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ve anne çocuk çatışma düzeyi arttıkça çocuklarda görülen davranış problemlerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır (2).

Tezel Şahin, Akıncı Coşgun ve Aydın Kılıç (2017) çocuğu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden babaların çocuklarıyla vakit geçirme durumlarına ilişkin görüşlerini incelemiştir. Çalışmaya 80 baba katılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen “Baba Görüşme Formu” kullanılmıştır. Çalışma sonucunda; babaların çocuklarıyla en fazla oyun oynayarak vakit geçirdikleri ayrıca sohbet etme, hayvanat bahçesi, park, pikniğe gitme, tiyatro, sinemaya gitme, kitap okuma, deney yapma-resim yapma, spor yapma, alışveriş yapma etkinliklerini çocuklarıyla gerçekleştirdikleri saptanmış ve babaların çoğunluğunun çocuklarıyla günlük 1-2 saat arasında vakit geçirdikleri ancak, bu süreyi yeterli bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır (58).

Kutluca Canbulat ve Yüce (2017) çalışmalarında çocuğu tanıyarak geliştirmeye yönelik çabalar olarak açıklanabilecek olan “çocukla ilgilenmenin” öğretmen, veli ve çocuk için ne anlama geldiğini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma betimsel bir çalışma niteliğinde olup 150 kişilik örneklem grubuyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme soruları aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen ve veli açısından çocukla ilgilenmenin çocuğu akademik başarıya ulaştırma için

bilgi öğretmekle ilişkilendirildiği, özellikle aileler açısından ise çocukların istek ve ihtiyaçlarının karşılanması olarak algılandığı görülmüştür. Çocukların ise öğretmenlerinin kendileriyle ilgilenmesini öğretme kavramıyla, anne baba ilgisini ise daha çok istek ve ihtiyaçlarını karşılamaları ile açıkladıkları sonucuna ulaşılmıştır (59).

3. GEREÇ ve YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeline, çalışma grubuna ve özelliklerine, veri toplama araçlarına, veri toplama sürecine ve veri analizine ait bilgilere yer verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

5-6 yaş çocuklarında görülen davranış problemleri ile anne-baba ilgi düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlayan bu çalışmada, bilimsel araştırma yöntemlerinden nicel araştırma deseni kullanılmış ve ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir.

Nicel araştırmalar gerçekliği araştırmacıdan bağımsız gören, nicel verilerin toplanmasını ve analizini gerektiren, araştırmacının genelleme yapmak, tahminlerde bulunmak ve nedensellik ilişkisini açıklamak amacıyla gerçekleştirdiği araştırmalardır (60). İlişkisel tarama modelinde iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkinin varlığı ve/veya derecesi belirlenmeye çalışılmaktadır (61).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini İstanbul ili Kağıthane, Esenyurt, Şişli ve Eyüpsultan ilçelerinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden yaklaşık 18.423 çocuk ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Evrenin popülasyonu çok büyük olduğundan örneklem üzerinden çalışılmasına karar verilmiştir. Örneklem büyüklüğü hesaplanırken çalışmalarda genel olarak kullanılan %95 güven düzeyi ve %5 güven aralığı kriterleri dikkate alınmıştır. Evrende yer alan birey sayısı 18.423 kişi, güven düzeyi %95 ve güven aralığı %5 olarak dikkate alındığında örneklem sayısına ilişkin alt sınır 384 kişi olarak tespit edilmiştir.

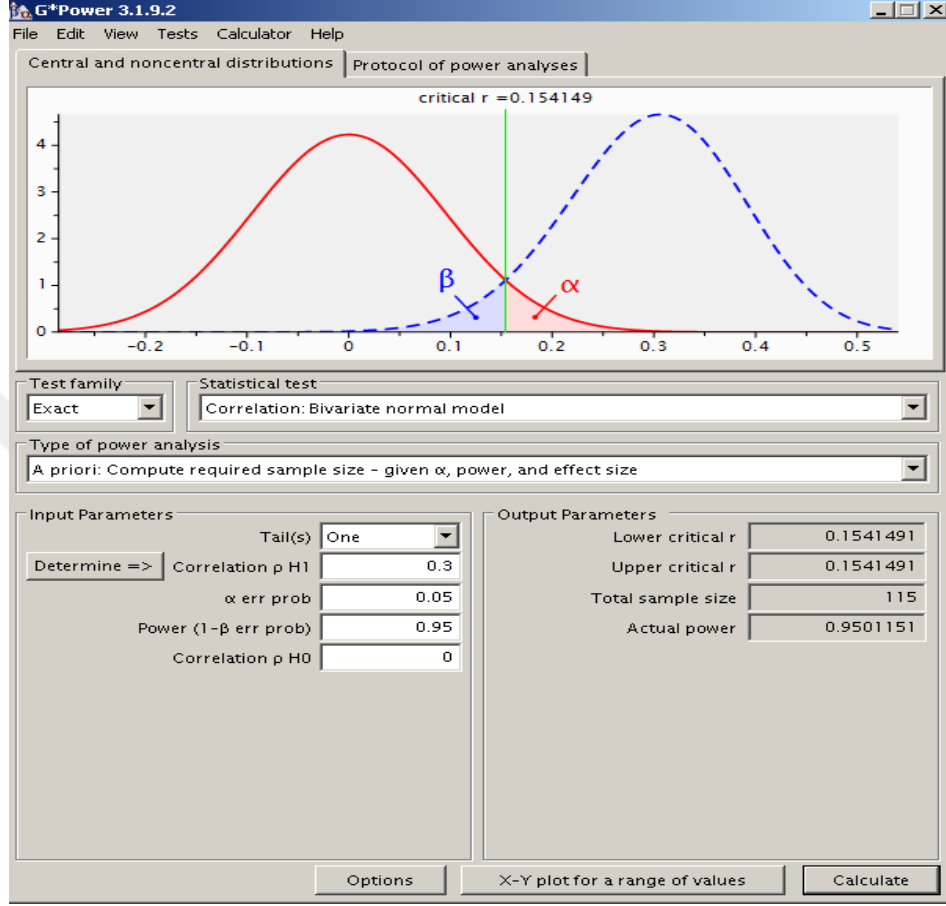
Araştırmanın örneklemini 2017-2018 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Kağıthane, Esenyurt, Şişli, Eyüpsultan ilçelerinde bulunan dört özel ve dört devlet okulu olarak toplam sekiz okulda okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 396 çocuk ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Ölçekler veri kaybı olabileceği düşüncesiyle toplam 500 öğrenci ve ebeveynlerine dağıtılmıştır. Çalışmada 396 veri elde edilmiş ve bu veri üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir.

Güç analizi (power analysis) yapılacak analiz çalışması için en az kaç örneklemin gerekli olduğunun tespit edilmesini sağlamaktadır. Bu çalışmada hem grup farklılığı hem de ilişki analizi yapılmaktadır. Çalışmaya katılan çocukların ve ebeveynlerinin sayısının robust (sağlam) sonuçlar üretebilme yeteneğini tespit edebilmek açısından Güç (power) analizi G*POWER 3.1 sürümüyle yapılmıştır. Çalışmalarda, istatistiksel gücün $1-\beta=0.95$ olmasının yeterli olduğu ortaya koyulmuş olup ilişkiler ve grup farklılığı hesaplanacağı

belirtilerek sonuçlar elde edilmiştir. İstatistik anlamlılık düzeyi $\alpha=0.05$ olarak belirlenmiştir.

Korelasyon analizi için güç analizi sonuçları şekil 1’de verilmiştir.

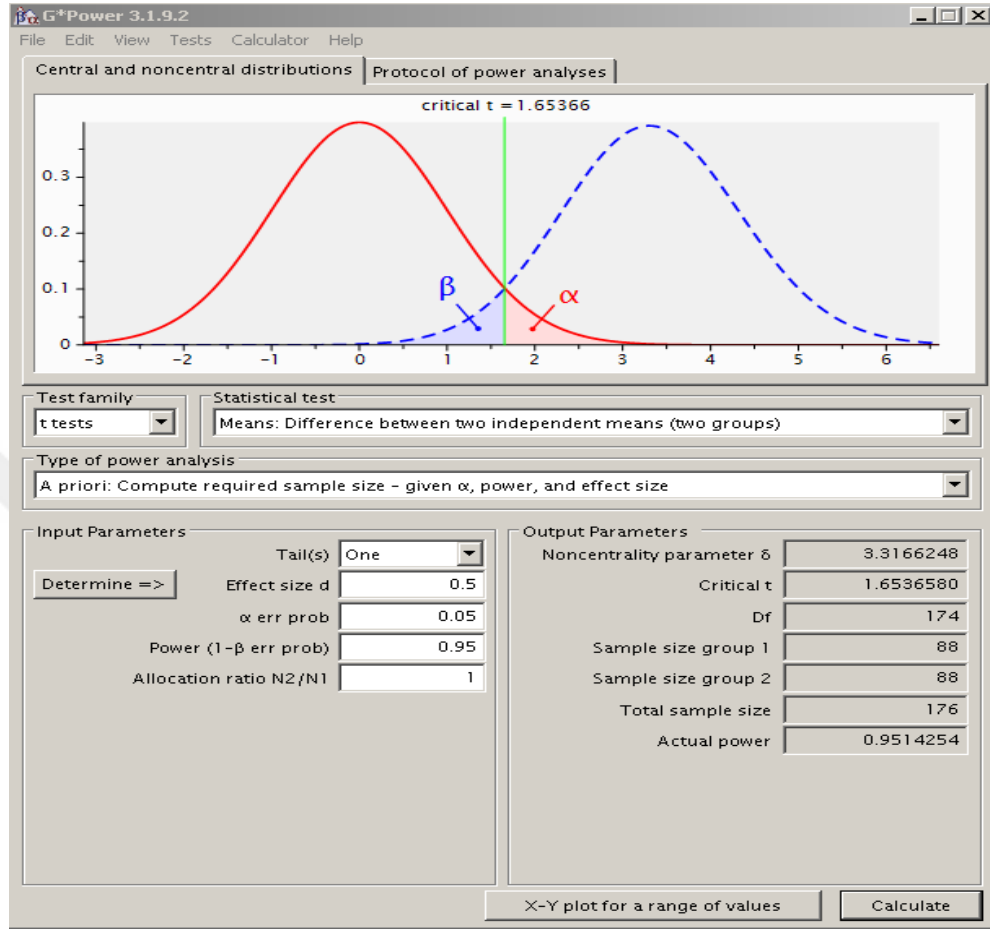
Şekil 1: Korelasyon Analizi İçin Güç Analizi Sonuçları Ekran Çıktısı

Güç analizinin sonucunda en az 115 örnekleme çalışması halinde çalışmanın geçerli olacağı tespit edilmiştir. Bu çalışmada 396 örneklem kullanılmış olup gerçekleştirilecek analizlerin güvenilir sonuçlar vereceği ortaya koyulmuştur.

Grup farklılığı analizi için güç analizi sonuçları şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2: Grup Farklılığı Analizi İçin Güç Analizi Sonuçları Ekran Çıktısı

Güç analizinin neticesinde grup farklılığı sınamalarında en az 176 örnekleme çalışılması halinde çalışmanın geçerli olacağı tespit edilmiştir. Bu çalışmada 396 örneklem kullanılmış ve gerçekleştirilecek analizlerin güvenilir olacağı ortaya koyulmuştur.

3.2.1. Çalışma Grubunun Özellikleri

Araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formundan elde edilen, çalışmaya katılan çocuklara ve ebeveynlerine ait demografik bilgilerin yer aldığı sıklık dağılım tabloları ve açıklamaları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2: Çocuğa Ait Demografik Bilgilere Yönelik Sıklık Dağılımı

Bağımsız Değişkenler	n	%
Cinsiyet		
Kız	195	49,2
Erkek	201	50,8
Toplam	396	100
Yaş		
5 yaş	148	37,4
6 yaş	248	62,6
Toplam	396	100
Kardeş sayısı		
Tek çocuk	144	36,4
1	187	47,2
2	44	11,1
3 ve üzeri	21	5,3
Toplam	396	100
Doğum sırası		
İlk	228	57,6
İkinci	135	34,1
Üçüncü	27	6,8
Dördüncü	6	1,5
Toplam	396	100
Çocuğun televizyon izleme süresi		
İzlemiyor	12	3,0
1-2 saat	260	65,7
3-4 saat	98	24,7
5 saat ve üzeri	26	6,6
Toplam	396	100

Tablo 2 incelendiğinde, çocukların araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların %49,2'sinin kız olduğu ve %50,8'inin erkek olduğu, %37,4'ünün 5 yaşında olduğu ve %62,6'sının 6 yaşında olduğu, %36,4'ünün tek çocuk, %47,2'sinin bir kardeşe sahip, %11,1'inin iki kardeşe sahip ve %5,3'ünün üç ve üzeri kardeşe sahip olduğu, %57,6'sının ilk, %34,1'inin ikinci, %6,8'inin üçüncü ve %1,5'inin dördüncü çocuk olduğu, çocukların %65,7'sinin televizyon izleme süresinin 1-2 saat, %24,7'sinin 3-4 saat, %6,6'sının 5 saat ve üzeri olduğu, çocukların %3'ünün ise televizyon izlememekte olduğu bulunmuştur.

Tablo 3: Anne ve Babaya Ait Demografik Bilgilere Yönelik Sıklık Dağılımı

Bağımsız Değişkenler	n	%
Anne yaşı		
21-30 yaş	111	28,0
31-40 yaş	240	60,6
41 yaş ve üzeri	45	11,4
Toplam	396	100
Anne öğrenim durumu		
Okuma-yazma bilmiyor	1	,3
İlkokul-Ortaokul	82	20,7
Lise	155	39,1
Ön lisans	52	13,1
Lisans	101	25,5
Lisansüstü ve Doktora	5	1,3
Toplam	396	100
Anne meslek durumu		
Kamu çalışanı	35	8,8
Özel sektör	123	31,1
Kendi işi	13	3,3
Çalışmıyor	225	56,8
Toplam	396	100
Annenin çocuğuyla oyun oynama süresi		
Oynamıyor	38	9,6
30 dakika	80	20,2
1-2 saat	252	63,6
3-4 saat	26	6,6
Toplam	396	100
Baba yaşı		
21-30 yaş	75	18,9
31-40 yaş	227	57,3
41 yaş ve üzeri	94	23,7
Toplam	396	100
Baba öğrenim durumu		
Okuma-yazma bilmiyor	1	,3
İlkokul-Ortaokul	82	20,7
Lise	154	38,9
Ön lisans	31	7,8
Lisans	121	30,6
Lisansüstü ve Doktora	7	1,8
Toplam	396	100
Baba meslek durumu		
Kamu çalışanı	59	14,9
Özel sektör	221	55,8
Kendi işi	95	24,0
Çalışmıyor	21	5,3
Toplam	396	100
Babamın çocuğuyla oyun oynama süresi		
Oynamıyor	83	21,0
30 dakika	99	25,0
1-2 saat	204	51,5
3-4 saat	10	2,5
Toplam	396	100

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya katılan annelerin %28'inin 21-30 yaş, %60,6'sının 31-40 yaş ve %11,4'ünün 41 yaş ve üzeri aralığında olduğu, %0,3'ü okuma-yazma bilmiyor, %20,7'sinin öğrenim durumunun ilkokul-ortaokul, %39,1'inin lise, %13,1'inin ön lisans, %25,5'inin lisans, %1,3'ünün öğrenim durumunun lisansüstü ve doktora olduğu, %8,8'inin kamuda, %31,1'inin özel sektörde, %3,3'ünün kendi işinde çalışmakta olduğu %56,8'inin ise çalışmamakta olduğu, annelerin %20,2'sinin çocuğuyla oyun oynama süresinin 30 dakika, %63,6'sının 1-2 saat, %6,6'sının 3-4 saat olduğu, %9,6'sının çocuğuyla oyun oynamamakta olduğu, babaların %18,9'unun 21-30 yaş, %57,3'ünün 31-40 yaş, %23,7'sinin 41 yaş ve üzeri aralığında olduğu, %0,3'ü okuma-yazma bilmiyor, %20,7'sinin öğrenim durumunun ilkokul-ortaokul, %38,9'unun lise, %7,8'inin ön lisans, %30,6'sının lisans, %1,8'inin öğrenim durumunun lisansüstü ve doktora olduğu, %14,9'unun kamuda, %55,8'inin özel sektörde, %24'ünün kendi işinde çalışmakta olduğu, %5,3'ü çalışmamakta olduğu, babaların %25'inin çocuğuyla oyun oynama süresinin 30 dakika, %51,5'inin 1-2 saat, %2,5'inin 3-4 saat olduğu, babaların %21'inin ise çocuklarıyla oyun oynamamakta olduğu bulunmuştur.

Tablo 4: Aileye Ait Demografik Bilgilere Yönelik Sıklık Dağılımı

Bağımsız Değişkenler	n	%
Ailenin ekonomik durumu		
1500 TL ve altı	15	3,8
1500-3000 TL arası	174	43,9
3000 TL ve üzeri	207	52,3
Toplam	396	100
Aile ile birlikte yaşayan akraba durumu		
Var	73	18,4
Yok	323	81,6
Toplam	396	100

Tablo 4 incelendiğinde, araştırmaya katılan ailelerin %3,8'inin 1500 TL ve altı, %43,9'unun 1500-3000 TL arası, %52,3'ünün 3000 TL ve üzeri ekonomik duruma sahip olduğu, %18,4'ünün akraba ile yaşamakta olduğu %81,6'sının ise akraba ile yaşamamakta olduğu bulunmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında çocuklar ve ebeveynleri için kişisel bilgi formu ve iki farklı ölçek uygulanmıştır. Uygulama öncesinde ilgililerden gerekli izinler alınarak ölçekler çalışmaya dahil edilmiştir. Ölçekler ile ilgili detaylı bilgiler aşağıda yer almaktadır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada, araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır (EK-1). Kişisel bilgi formu çocuğa (yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası, öğrenim gördüğü okul türü, televizyon izleme süresi), anne-babasına (yaş, ekonomik durum, öğrenim durumu, meslek, çocuğuyla oyun oynama süresi) ve ailesine (ailenin ekonomik durumu, aile ile birlikte yaşayan akraba durumu) ait bilgileri içermektedir. Bu form yirmi bir sorudan oluşmaktadır. Formu annenin veya babanın doldurması gerekmektedir. Araştırmanın amacına ve alt amaçlarına ulaşılması açısından bu bilgilere gereksinim duyulmaktadır.

3.3.2. Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği (OÖDSTÖ)

Araştırmada, okul öncesi çocukların davranış sorunlarını ölçmek için, 1976 yılında Lenore Behar tarafından Preschool Behavior Questionnaire (PBQ) olarak geliştirilen, geçerlik ve güvenilirlik çalışması Kanlıklılıçer tarafından 2005 yılında yapılan “Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği” kullanılmıştır.

Ölçek toplam otuz maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin üç faktörü bulunmaktadır. Bunlar; kavgacı-saldırgan olma, endişeli-ağlamaklı olma ve aşırı hareketli-dikkatsiz olmadır.

Kavgacı-Saldırgan Olma: On iki maddeden oluşan faktör zorbalık, kavgacı ve bencil olmak gibi özellikleri içermektedir. Madde 4, 3, 12, 20, 28, 8, 22, 26, 16, 5, 24, 7 bu faktörde yer almaktadır.

Endişeli-Ağlamaklı Olma: On dört maddeden oluşan faktör çocuğun endişeli, ağlamaklı halini ve ifade bozukluklarını (konuşma bozukluğu, tik gibi) içermektedir. Madde 6, 23, 9, 29, 19, 14, 25, 15, 10, 18, 17, 27, 11 bu faktörde yer almaktadır.

Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma: Dört maddeden oluşan faktör sakin olamamak, dikkatsiz olmak ve hareketleri kontrolde zorluk yaşamak davranışlarını içermektedir. Madde 1, 2, 13, 21 bu faktörde yer almaktadır.

30. madde yani ‘Sizce bu çocukta davranış sorunları var mıdır?’ sorusu üç faktörün dışında bırakılmıştır.

3-6 yaş grubu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların öğretmenleri ölçeği doldurmaktadır. Otuz maddeden oluşan ölçeğin her maddesi “Doğru Değil” 0, “Bazen Doğru” 1, “Kesinlikle Doğru” 2 kriterine göre puanlanmaktadır. Bireyin her maddeden aldığı puan toplanarak toplam puan elde edilmektedir. Eğer çocuk 17 veya üstü puan aldıysa çocuğun davranışlarının normalden saptığı ortaya çıkmaktadır. Bu durumda tekrar değerlendirme ve tanılandırmaya gidilmelidir.

Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği'nin iç tutarlık güvenilirliği için yapılan analizler sonucunda testin Cronbach alfa değeri .92 olarak hesaplanmıştır. Analizler sonucunda ölçeğin tüm maddelerinin güvenilirliği pozitif yönde etkilediği görülmüştür. Bu nedenle ölçek orijinali kullanılmış ve hiçbir madde çıkarılmamıştır (1).

Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği'nin minimum iç tutarlılığı Guttman ve Sperman değerlerinin hesaplanması sürecinde oluşturulan iki yarımdan ilkinin alfa katsayısı .86 ve ikinci grubun alfa katsayısı .83 olarak bulunmuştur. Bunun sonucunda ölçeğin yüksek bir güvenilirliğe sahip olduğu belirtilmektedir (1).

Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği Sıklık Dağılım Bilgileri

Okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeğinin kavgacı-saldırgan olma alt boyutuna yönelik sıklık dağılım analizleri tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeğinin Kavgacı-Saldırgan Olma Alt Boyutuna Yönelik Sıklık Dağılım Analizleri

	Doğru Değil	Bazen Doğru	Kesinlikle Doğru	Ort.	±	Ss.
3- Kendisinin ya da başkasının eşyasına zarar verir.	82,8	10,9	6,3	0,23	±	0,554
4- Diğer çocuklarla kavga eder	75,3	17,2	7,6	0,32	±	0,609
5- Diğer çocuklar tarafından pek sevilmez.	87,9	6,8	5,3	0,17	±	0,501
7- İşlerini kendi başına yapmaya meyillidir. Yalnızlığı sever.	62,4	20,7	16,9	0,55	±	0,767
8- Çabuk kızabilir. Kafasının taşı çabuk atar.	78,8	15,2	6,1	0,27	±	0,566
12- Söz dinlemez.	70,5	21,7	7,8	0,37	±	0,626
16- Yalan söyler.	88,9	9,6	1,5	0,13	±	0,375
20) Diğer çocuklara zorbalık ediyor.	89,6	7,8	2,5	0,13	±	0,404
22) Oyuncaklarını paylaşmaz.	87,6	9,8	2,5	0,15	±	0,422
24) Diğerlerini suçlar.	85,1	11,1	3,8	0,19	±	0,478
26) Diğerlerine karşı bencildir.	89,4	7,8	2,8	0,13	±	0,415
28) Diğer çocukları tekmeler, ısırır, onlara vurur	90,9	7,6	1,5	0,11	±	0,354
GENEL ORTALAMA				0,23		

Önerme 1: “Kendisinin ya da başkasının eşyasına zarar verir.” önermesine katılımcıların %82,8'i “doğru değil”, %10,9'u “bazen doğru” ve %6,3'ü “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,23 ve standart sapma değeri 0,554'tür.

Önerme 2: “Diğer çocuklarla kavga eder.” önermesine katılımcıların %75,3'ü “doğru değil”, %17,2'si “bazen doğru” ve %7,6'sı “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,32 ve standart sapma değeri 0,609'dur.

Önerme 3: “Diğer çocuklar tarafından pek sevilmez.” önermesine katılımcıların %87,9’u “doğru değil”, %6,8’i “bazen doğru” ve %5,3’ü “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,17 ve standart sapma değeri 0,501’dir.

Önerme 4: “İşlerini kendi başına yapmaya meyillidir. Yalnızlığı sever.” önermesine katılımcıların %62,4’ü “doğru değil”, %20,7’si “bazen doğru” ve %16,9’u “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,55 ve standart sapma değeri 0,767’dir.

Önerme 5: “Çabuk kızabilir. Kafasının taşı çabuk atar.” önermesine katılımcıların %78,8’i “doğru değil”, %15,2’si “bazen doğru” ve %6,1’i “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,27 ve standart sapma değeri 0,566’dır.

Önerme 6: “Söz dinlemez.” önermesine katılımcıların %70,5’i “doğru değil”, %21,7’si “bazen doğru” ve %7,8’i “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,37 ve standart sapma değeri 0,626’dır.

Önerme 7: “Yalan söyler.” önermesine katılımcıların %88,9’u “doğru değil”, %9,6’sı “bazen doğru” ve %1,5’i “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,13 ve standart sapma değeri 0,375’tir.

Önerme 8: “Diğer çocuklara zorbalık ediyor.” önermesine katılımcıların %89,6’sı “doğru değil”, %7,8’i “bazen doğru” ve %2,5’i “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,13 ve standart sapma değeri 0,404’tür.

Önerme 9: “Oyuncaklarını paylaşmaz.” önermesine katılımcıların %87,6’sı “doğru değil”, %9,8’i “bazen doğru” ve %2,5’i “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,15 ve standart sapma değeri 0,422’dir.

Önerme 10: “Diğerlerini suçlar.” önermesine katılımcıların %85,1’i “doğru değil”, %11,1’i “bazen doğru” ve %3,8’i “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,19 ve standart sapma değeri 0,478’dir.

Önerme 11: “Diğerlerine karşı bencildir.” önermesine katılımcıların %89,4’ü “doğru değil”, %7,8’i “bazen doğru” ve %2,8’i “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,13 ve standart sapma değeri 0,415’tir.

Önerme 12: “Diğer çocukları tekmeler, ısırır, onlara vurur.” önermesine katılımcıların %90,9 ‘u “doğru değil”, %7,6’sı “bazen doğru” ve %1,5’i “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,11 ve standart sapma değeri 0,354’tür.

Okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeğinin endişeli-ağlamaklı olma alt boyutuna yönelik sıklık dağılım analizleri tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeğinin Endişeli-Ağlamaklı Olma Alt Boyutuna Yönelik Sıklık Dağılım Analizleri

	Doğru Değil	Bazen Doğru	Kesinlikle Doğru	Ort.	±	Ss.
6- Endişelidir. Pek çok şeyi dert eder.	69,7	19,7	10,6	0,41	±	0,675
9- Perişan, ağlamaklı veya üzüntülüdür.	83,6	11,4	5,1	0,21	±	0,520
10- Vücudunda veya yüzünde seğirme tik ve kişisel özellikler vardır.	93,2	4,5	2,3	0,09	±	0,358
11- Parmaklarını ve tırnaklarını yer.	83,6	9,6	6,8	0,23	±	0,562
14- Yeni şeylerden ve durumlardan korkmaya meyillidir.	78,0	14,9	7,1	0,29	±	0,590
15- Huysuz veya aşırı titizdir.	85,9	8,8	5,3	0,19	±	0,513
17- Bu okul yılında çişini ya da kakasını kaçırdı.	93,2	3,5	3,3	0,10	±	0,396
18- Kekeliyor veya pepeliyor.	96	2,3	1,8	0,06	±	0,300
19- Başka bir konuşma bozukluğu var.	93,9	3,3	2,8	0,09	±	0,369
23- Kolayca ağlar.	78,3	14,4	7,3	0,29	±	0,594
25- Kolayca vazgeçer.	82,3	12,4	5,3	0,23	±	0,533
27- Alışılmadık seksüel davranışları var.	94,7	2,3	3,0	0,08	±	0,371
29- Boşluğa bakar.	92,7	5,3	2,0	0,09		0,354
30- Sizde bu çocukta davranış sorunları var mıdır?	68,7	25	6,3	0,38		0,602
GENEL ORTALAMA				0,20		

Önerme 13: “Endişelidir. Pek çok şeyi dert eder.” önermesine katılımcıların %69,7’si “doğru değil”, %19,7’si “bazen doğru” ve %10,6’sı “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,41 ve standart sapma değeri 0,675’tir.

Önerme 14: “Perişan, ağlamaklı veya üzüntülüdür.” önermesine katılımcıların %83,6’sı “doğru değil”, %11,4’ü “bazen doğru” ve %5,1’i “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,23 ve standart sapma değeri 0,520’dir.

Önerme 15: “Vücudunda veya yüzünde seyirme tik ve kişisel özellikler vardır.” önermesine katılımcıların %93,2’si “doğru değil”, %4,5’i “bazen doğru” ve %2,3’ü “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,09 ve standart sapma değeri 0,358’dir.

Önerme 16: “Parmaklarını ve tırnaklarını yer.” önermesine katılımcıların %83,6’sı “doğru değil”, %9,6’sı “bazen doğru” ve %6,8’i “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,23 ve standart sapma değeri 0,562’dir.

Önerme 17: “Yeni şeylerden ve durumlardan korkmaya meyillidir.” önermesine katılımcıların %78’i “doğru değil”, %14,9’u “bazen doğru” ve %7,1’i “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,29 ve standart sapma değeri 0,590’dır.

Önerme 18: “Huysuz veya aşırı titizdir.” önermesine katılımcıların %85,9’u “doğru değil”, %8,8’i “bazen doğru” ve %5,3’ü “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,19 ve standart sapma değeri 0,513’tür.

Önerme 19: “Bu okul yılında çişini ya da kakasını kaçırdı.” önermesine katılımcıların %93,2’si “doğru değil”, %3,5’i “bazen doğru” ve %3,3’ü “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,10 ve standart sapma değeri 0,396’dır.

Önerme 20: “Kekeliyor veya pepeliyor.” önermesine katılımcıların %96’sı “doğru değil”, %2,3’ü “bazen doğru” ve %1,8’i “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,06 ve standart sapma değeri 0,3’tür.

Önerme 21: “Başka bir konuşma bozukluğu var.” önermesine katılımcıların %93,9’u “doğru değil”, %3,3’ü “bazen doğru” ve %2,8’i “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,09 ve standart sapma değeri 0,369’dur.

Önerme 22: “Kolayca ağlar.” önermesine katılımcıların %78,3’ü “doğru değil”, %14,4’ü “bazen doğru” ve %7,3’ü “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,29 ve standart sapma değeri 0,594’tür.

Önerme 23: “Kolayca vazgeçer.” önermesine katılımcıların %82,3’ü “doğru değil”, %12,4’ü “bazen doğru” ve %5,3’ü “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,23 ve standart sapma değeri 0,533’tür.

Önerme 24: “Alışılmadık seksüel davranışları var.” önermesine katılımcıların %94,7’si “doğru değil”, %2,3’ü “bazen doğru” ve %3,0’ü “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,08 ve standart sapma değeri 0,371’dır.

Önerme 25: “Boşluğa bakar.” önermesine katılımcıların %92,7’si “doğru değil”, %5,3’ü “bazen doğru” ve %2,0’ü “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,09 ve standart sapma değeri 0,354’tür.

Önerme 26: “Sizce bu çocukta davranış sorunları var mıdır?” önermesine katılımcıların %68,7’si “doğru değil”, %25’i “bazen doğru” ve %6,3’ü “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,38 ve standart sapma değeri 0,602’dır.

Okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeğinin aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutuna yönelik sıklık dağılım analizleri tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeğinin Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma Alt Boyutuna Yönelik Sıklık Dağılım Analizleri

	Doğru Değil	Bazen Doğru	Kesinlikle Doğru	Ort.	±	Ss.
1- Sakince yerinde duramaz. Koşturur veya olduğu yerde zıplar	51,5	29,0	19,4	0,68	±	0,780
2- Kıpır kıpırdır.	44,2	34,1	21,7	0,78	±	0,781
13- Konsantrasyonu iyi değildir, dikkat süresi kısıtlıdır	76,5	13,6	9,8	0,33	±	0,648
21- Dikkatsiz.	80,3	14,4	5,3	0,25		0,542
GENEL ORTALAMA				0,51		

Önerme 27: “Sakince yerinde duramaz. Koşturur veya olduğu yerde zıplar.” önermesine katılımcıların %51,5’i “doğru değil”, %29’u “bazen doğru” ve %19,4’ü “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,68 ve standart sapma değeri 0,780’dir.

Önerme 28: “Kıpır kıpırdır.” önermesine katılımcıların %44,2’si “doğru değil”, %34,1’i “bazen doğru” ve %21,7’si “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,78 ve standart sapma değeri 0,781’dir.

Önerme 29: “Konsantrasyonu iyi değildir, dikkat süresi kısıtlıdır.” önermesine katılımcıların %76,5’i “doğru değil”, %13,6’sı “bazen doğru” ve %9,8’i “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,33 ve standart sapma değeri 0,648’dir.

Önerme 30: “Dikkatsizdir.” önermesine katılımcıların %80,3’ü “doğru değil”, %14,4’ü “bazen doğru” ve %5,3’ü “kesinlikle doğru” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 0,25 ve standart sapma değeri 0,542’dir.

3.3.3. Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeği

Araştırmada, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocukların anne babalarının çocuklarına yönelik ilgi düzeylerini ölçmek için Sucuoğlu, Özkal, Yıldız-Demirtaş ve Güzeller tarafından 2015 yılında geliştirilen “Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeği” kullanılmıştır.

Anne ve babalara yönelik 2 form şeklinde hazırlanan ölçeğin anne ilgi formu otuz dört madde ve dört faktörden, baba ilgi formu ise kırk madde ve üç faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin anne ilgi formunun dört faktörü; kontrole yönelik ilgi, davranış geliştirmeye yönelik ilgi, okula yönelik ilgi, ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi olarak belirtilmiştir. Baba ilgi formunun üç faktörü ise davranış geliştirmeye yönelik ilgi, kontrole yönelik ilgi, okula yönelik ilgi olarak belirtilmiştir.

Anne İlgisi Formu 4 Faktörü:

- Kontrole Yönelik İlgisi: On üç maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler: 1, 2, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 21'dir.
- Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgisi: On bir maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler: 22, 23, 24,25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34'tür.
- Okula Yönelik İlgisi: Yedi maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler: 9,14,15,16,19,26,27'dir.
- İlgileri Geliştirmeye Yönelik İlgisi: Üç maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler: 3, 4, 20'dir.

Baba İlgisi Formu 3 Faktörü:

- Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgisi: On altı maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler: 40, 23, 38, 34, 25, 39, 24, 35, 36, 33, 27, 28, 32, 26, 37, 29'dur.
- Kontrole Yönelik İlgisi: On bir maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler: 14, 6, 20, 7, 15, 4, 11, 12, 5, 19, 13'tür.
- Okula Yönelik İlgisi: On üç maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler: 18, 21, 3, 16, 2, 10, 9, 30, 22, 1, 17, 31, 8'dir.

Kontrole yönelik ilgi, çocuğun ihtiyaçlarını takip etmek ve bu ihtiyaçların giderilmesini sağlamak olarak tanımlanabilir. Okula giderken eksik olan bir eşyasını kontrol etme veya o gün okulda ne yaptığını kontrol etme olarak örneklendirilebilir (3). Bu faktörün örnek maddeleri; “çocuğumun seyrettiği programları kontrol ederim”, “çocuğumun o gün okulda yaşadıklarını bilmek isterim”, “her sabah okula götüreceklerinde eksikliği var mı diye kontrol ederim” şeklindedir.

Davranış geliştirmeye yönelik ilgi, çocuğun davranışlarını kontrol etme ve davranışsal bazı konularda ona destek olma olarak tanımlanabilir. Bu faktörün örnek maddeleri; “çocuğumun yapamayacağını düşündüğü konularda onu cesaretlendirerek desteklerim”, “çocuğumun evde kazandığı olumlu davranışların dışarıda da sürüp sürmediğini takip ederim” şeklindedir.

Okula yönelik ilgi, anne babanın çocuğun okulu ile ilgili her türlü etkinliğe verdiği destek olarak tanımlanabilir. Bu faktörün örnek maddeleri; “okulun düzenlediği etkinliklere toplantılara (kahvaltı, gezi, konferans vb.) katılırım”, “çocuğumun okulundaki çalışmalara gönüllü katılırım”, “gerektiğinde okul aile birliğinde çalışırım” şeklindedir.

İlgileri geliştirmeye yönelik ilgi, anne babanın çocuğun gelişimine katkı sağladığını düşündüğü etkinlikleri (kitap okumak, müzik dinlemek, resim yapmak gibi) çocuğuyla birlikte gerçekleştirmesi olarak tanımlanabilir. Bu faktörün örnek maddeleri; “çocuğuma her gün düzenli bir şekilde kitap okurum”, “okuduğum kitap hakkında çocuğuma sorular sorarım” şeklindedir.

Ölçeğin Cronbach Alpha katsayıları anne ilgi formu için 0,91 baba ilgi formu için 0,94 olarak bulunmuş ve analiz sonuçlarına dayalı olarak 4-6 yaş grubunda çocuğu olan anne-babaların çocuklarına yönelik ilgi düzeylerini ölçebileceği sonucuna ulaşılmıştır (3).

Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeği Sıklık Dağılım Bilgileri

Çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin anne formunun kontrole yönelik ilgi alt boyutuna yönelik sıklık dağılım analizleri tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Anne Formunun Kontrole Yönelik İlgil Alt Boyutuna İlişkin Sıklık Dağılım Analizleri

	Hiç	Az	Bazen	Sık	Çok Sık	Ort.	±	Ss.
1-Çocuğuma evde yapması için gönderilen etkinliklerde-kitaplarda yardım ederim.	1,5	4,0	20,7	36,6	37,1	4,04	±	0,937
2-Çocuğumun okulda hangi kavramları-konuları-projeleri yaptıklarını bilirim.	0	3,8	19,4	37,9	38,9	4,12	±	0,850
5-Çocuğumun o gün okulda yaşadıklarını bilmek isterim.	0,3	1,3	5,8	29,8	62,9	4,54	±	0,687
6-Okulda güzel etkinlikler ortaya çıkardığında memnuniyetimi gösteririm.	0	0,3	3,3	27,5	68,9	4,65	±	0,556
7-Çocuğumu tüm gelişim alanlarında (dil, sosyal-duygusal, zihinsel, bedensel) daha iyi olması için desteklerim.	0,3	1,5	2,5	23,7	72,0	4,66	±	0,631
8-Her sabah okula götürecekteklerinde eksikliği var mı diye kontrol ederim.	0,8	2,0	7,6	23,0	66,7	4,53	±	0,784
10-Çocuğum ile okul hakkında konuşurum.	0	0,5	12,4	34,3	52,8	4,39	±	0,720
11-Doğum günü gibi özel günlerde ona eğitici hediyeler almaya özen gösteririm.	0,3	3,3	25,5	31,6	39,4	4,07	±	0,895
12-Çocuğumun seyrettiği programları kontrol ederim.	0,3	2,0	7,8	29,3	60,6	4,48	±	0,748
13-Çocuğumun dış görünüşüne özen gösteririm.	0,5	1,5	9,3	34,3	54,3	4,40	±	0,762
17-Hafta sonlarını, tatilleri ve bayramları ailece birlikte geçiririz.	0,3	0,8	7,3	21,7	69,9	4,60	±	0,680

18-Çocuğumun bir sorunu olduğunda onu dinleyip anlamaya çalışırım.	0	1,5	3,8	28,5	66,2	4,59	± 0,640
21-Okulla ilgili alınabilecek kararları birlikte alırız (örn; oyuncak, kitap, kıyafet, arkadaşına hediye vb. seçimi)	0	2,0	16,4	34,1	47,5	4,27	± 0,805
GENEL ORTALAMA						4,41	

Önerme 1: “Çocuğuma evde yapması için gönderilen etkinliklerde-kitaplarda yardım ederim.” önermesine katılımcıların %1,5’i “hiç”, %4’ü “az”, %20,7’si “bazen”, %36,6’sı “sık sık” ve %37,1’i “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,04 ve standart sapma değeri 0,937’dir.

Önerme 2: “Çocuğumun okulda hangi kavramları-konuları-projeleri yaptıklarını bilirim.” önermesine katılımcıların %0’ı “hiç”, %3,8’i “az”, %19,4’ü “bazen”, %37,9’u “sık sık” ve %38,9’u “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,12 ve standart sapma değeri 0,850’dir.

Önerme 3: “Çocuğumun o gün okulda yaşadıklarını bilmek isterim.” önermesine katılımcıların %0,3’ü “hiç”, %1,3’ü “az”, %5,8’i “bazen”, %29,8’i “sık sık” ve %62,9’u “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,54 ve standart sapma değeri 0,687’dir.

Önerme 4: “Okulda güzel etkinlikler ortaya çıkardığında memnuniyetimi gösteririm.” önermesine katılımcıların %0’ı “hiç”, %0,3’ü “az”, %3,3’ü “bazen”, %27,5’i “sık sık” ve %68,9’u “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,65 ve standart sapma değeri 0,556’dır.

Önerme 5: “Çocuğumu tüm gelişim alanlarında (dil, sosyal-duygusal, zihinsel, bedensel) daha iyi olması için desteklerim.” önermesine katılımcıların %0,3’ü “hiç”, %1,5’i “az”, %2,5’i “bazen”, %23,7’si “sık sık” ve %72’si “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,66 ve standart sapma değeri 0,631’dir.

Önerme 6: “Her sabah okula götüreceklerinde eksikliği var mı diye kontrol ederim.” önermesine katılımcıların %0,8’i “hiç”, %2’si “az”, %7,6’sı “bazen”, %23’ü “sık sık” ve %66,7’si “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,53 ve standart sapma değeri 0,784’dir.

Önerme 7: “Çocuğum ile okul hakkında konuşurum.” önermesine katılımcıların %0’ı “hiç”, %0,5’i “az”, %12,4’ü “bazen”, %34,3’ü “sık sık” ve %52,8’i “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,39 ve standart sapma değeri 0,720’dir.

Önerme 8: “Doğum günü gibi özel günlerde ona eğitici hediyeler almaya özen gösteririm.” önermesine katılımcıların %0,3’ü “hiç”, %3,3’ü “az”, %25,5’i “bazen”, %31,6’sı “sık sık” ve %39,4’ü “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,07 ve standart sapma değeri 0,895’tir.

Önerme 9: “Çocuğumun seyrettiği programları kontrol ederim.” önermesine katılımcıların %0,3’ü “hiç”, %2’si “az”, %7,8’i “bazen”, %29,3’ü “sık sık” ve %60,6’ü “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,48 ve standart sapma değeri 0,748’dir.

Önerme 10: “Çocuğumun dış görünüşüne özen gösteririm.” önermesine katılımcıların %0,5’i “hiç”, %1,5’i “az”, %9,3’ü “bazen”, %34,3’ü “sık sık” ve %54,3’ü “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,40 ve standart sapma değeri 0,762’dir.

Önerme 11: “Hafta sonlarını, tatilleri ve bayramları ailece birlikte geçiririz.” önermesine katılımcıların %0,3’ü “hiç”, %0,8’i “az”, %7,3’ü “bazen”, %21,7’si “sık sık” ve %69,9’u “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,60 ve standart sapma değeri 0,680’dir.

Önerme 12: “Çocuğumun bir sorunu olduğunda onu dinleyip anlamaya çalışırım.” önermesine katılımcıların %0’ “hiç”, %1,5’i “az”, %3,8’i “bazen”, %28,5’i “sık sık” ve %66,2’si “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,59 ve standart sapma değeri 0,640’dır.

Önerme 13: “Okulla ilgili alınabilecek kararları birlikte alırız (örn; oyuncak, kitap, kıyafet, arkadaşına hediye vb. seçimi)” önermesine katılımcıların %0’ “hiç”, %2’si “az”, %16,4’ü “bazen”, %34,1’i “sık sık” ve %47,5’i “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,27 ve standart sapma değeri 0,805’tir.

Çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin anne formunun davranış geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutuna yönelik sıklık dağılım analizleri tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Anne Formunun Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgili Alt Boyutuna İlişkin Sıklık Dağılım Analizleri

	Hiç	Az	Bazen	Sık	Çok Sık	Ort.	± Ss.
22-Zorlandığımı hissettiğim yerlerde onu cesaretlendiririm.	0	1,0	4,8	29,3	64,9	4,58	0,633
23-Çocuğuma “Bugün okul nasıldı?” diye sorarım.	0	0,3	9,6	19,7	70,5	4,60	0,669
24-Çocuğumla birlikte eğlenceli zaman geçirmek için fırsatlar yaratırım.	0	1,8	17,7	48,7	31,8	4,11	0,746

25-Çocuğumun öğrendiği şarkı ve oyunları öğrenmek isterim.	1,0	4,5	19,7	36,1	38,6	4,07	0,924
28-Çocuğumun her gün okula düzenli olarak gitmesine özen gösteririm.	1,0	1,3	5,3	24,7	67,7	4,57	0,741
29-Öğretmeni hakkında neler hissettiğini sorarım.	1,0	0,5	15,9	35,9	46,7	4,27	0,817
30-Çocuğumun yapamayacağını düşündüğü konularda onu cesaretlendirerek desteklerim.	0	0	7,3	33,1	59,6	4,52	0,630
31-Evde çocuğum kendi oluşturduğu bir etkinlik yapmak istediğinde ona zaman ayırırım.	0	1,3	15,7	39,1	43,9	4,26	0,763
32-Çocuğumun arkadaşları ile ilgili yaşadığı sorunları konuşurum.	0	2,0	10,4	36,1	51,5	4,37	0,750
33-Çocuğumun evde kazandığı olumlu davranışların dışarıda da sürüp sürmediğini takip ederim.	1,0	0	9,1	35,6	54,3	4,42	0,740
34-Çocuğumun okulda kazandığı olumlu davranışları fark eder, onu takdir ederim.	0	0	6,1	27,8	66,2	4,60	0,602
GENEL ORTALAMA						4,40	

Önerme 14: “Zorlandığını hissettiğim yerlerde onu cesaretlendiririm.” önermesine katılımcıların %0’ı “hiç”, %1’i “az”, %4,8’i “bazen”, %29,3’ü “sık sık” ve %64,9’u “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,58 ve standart sapma değeri 0,633’tür.

Önerme 15: “Çocuğuma “Bugün okul nasıldı?” diye sorarım.” önermesine katılımcıların %0’ı “hiç”, %0,3’ü “az”, %9,6’sı “bazen”, %19,7’si “sık sık” ve %70,5’i “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,60 ve standart sapma değeri 0,669’dur.

Önerme 16: “Çocuğumla birlikte eğlenceli zaman geçirmek için fırsatlar yaratırım.” önermesine katılımcıların %0’ı “hiç”, %1,8’i “az”, %17,7’si “bazen”, %48,7’si “sık sık” ve %31,8’i “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,11 ve standart sapma değeri 0,746’dır.

Önerme 17: “Çocuğumun öğrendiği şarkı ve oyunları öğrenmek isterim.” önermesine katılımcıların %1’i “hiç”, %4,5’i “az”, %19,7’si “bazen”, %36,1’i “sık sık” ve %38,6’sı “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,07 ve standart sapma değeri 0,924’dır.

Önerme 18: “Çocuğumun her gün okula düzenli olarak gitmesine özen gösteririm.” önermesine katılımcıların %1’i “hiç”, %1,3’ü “az”, %5,3’ü “bazen”, %24,7’si “sık sık” ve %67,7’si “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,57 ve standart sapma değeri 0,741’dir.

Önerme 19: “Öğretmeni hakkında neler hissettiğini sorarım.” önermesine katılımcıların %1’i “hiç”, %0,5’i “az”, %15,9’u “bazen”, %35,9’u “sık sık” ve %46,7’si “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,27 ve standart sapma değeri 0,817’dir.

Önerme 20: “Çocuğumun yapamayacağını düşündüğü konularda onu cesaretlendirerek desteklerim.” önermesine katılımcıların %0’ı “hiç”, %0’ı “az”, %7,3’ü “bazen”, %33,1’i “sık sık” ve %59,6’sı “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,52 ve standart sapma değeri 0,630’dur.

Önerme 21: “Evde çocuğum kendi oluşturduğu bir etkinlik yapmak istediğinde ona zaman ayırırım.” önermesine katılımcıların %0’ı “hiç”, %1,3’ü “az”, %15,7’si “bazen”, %39,1’i “sık sık” ve %43,9’u “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,26 ve standart sapma değeri 0,763’tür.

Önerme 22: “Çocuğumun arkadaşları ile ilgili yaşadığı sorunları konuşurum.” önermesine katılımcıların %0’ı “hiç”, %2’si “az”, %10,4’ü “bazen”, %36,1’i “sık sık” ve %51,5’i “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,37 ve standart sapma değeri 0,750’dir.

Önerme 23: “Çocuğumun evde kazandığı olumlu davranışların dışarıda da sürüp sürmediğini takip ederim.” önermesine katılımcıların %1’i “hiç”, %0’ı “az”, %9,1’i “bazen”, %35,6’sı “sık sık” ve %54,3’ü “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,42 ve standart sapma değeri 0,740’dir.

Önerme 24: “Çocuğumun okulda kazandığı olumlu davranışları fark eder, onu takdir ederim.” önermesine katılımcıların %0’ı “hiç”, %0’ı “az”, %6,1’i “bazen”, %27,8’i “sık sık” ve %66,2’si “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,60 ve standart sapma değeri 0,602’dir.

Çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin anne formunun okula yönelik ilgi alt boyutuna yönelik sıklık dağılım analizleri tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Anne Formunun Okula Yönelik İlgil Alt Boyutuna İlişkin Sıklık Dağılım Analizleri

	Hiç	Az	Bazen	Sık	Çok Sık	Ort.	± Ss.
9-Okulun düzenlediği etkinliklere-toplantılara (kahvaltı, gezi, konferans vb.) katılımım.	1,8	9,8	29,3	28,8	30,3	3,76	± 1,046
14-Okulda çocuğumun yemeklerini yiyip yemediğini öğretmenine sorarım.	14,9	11,9	33,1	23,5	16,7	3,15	± 1,264
15-Okulda yediği yemeklerin sağlıklı olup olmadığını kontrol ederim.	6,6	9,3	28,0	30,6	25,5	3,59	± 1,156
16-Öğretmeni ile konuşmak için okuluna giderim.	4,0	9,8	34,8	27,3	24,0	3,57	± 1,080
19-Çocuğumun okulundaki çalışmalara gönüllü katılımım.	6,6	11,9	33,8	26,0	21,7	3,44	± 1,147
26-Gerektiğinde okul aile birliğinde çalışırım.	25,5	16,9	28,0	18,4	11,1	2,73	± 1,322
27-Gerektiğinde sınıf annesi olurum.	33,8	13,6	24,7	16,2	11,6	2,58	1,395
GENEL ORTALAMA						3,26	

Önerme 25: “Okulun düzenlediği etkinliklere-toplantılara (kahvaltı, gezi, konferans vb.) katılımım.” önermesine katılımcıların %1,8’i “hiç”, %9,8’i “az”, %29,3’ü “bazen”, %28,8’i “sık sık” ve %30,3’ü “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,76 ve standart sapma değeri 1,046’dır.

Önerme 26: “Okulda çocuğumun yemeklerini yiyip yemediğini öğretmenine sorarım.” önermesine katılımcıların %14,9’u “hiç”, %11,9’u “az”, %33,1’i “bazen”, %23,5’i “sık sık” ve %16,7’si “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,15 ve standart sapma değeri 1,264’tür.

Önerme 27: “Okulda yediği yemeklerin sağlıklı olup olmadığını kontrol ederim.” önermesine katılımcıların %6,6’sı “hiç”, %9,3’ü “az”, %28’i “bazen”, %30,6’sı “sık sık” ve %25,5’i “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,59 ve standart sapma değeri 1,156’dır.

Önerme 28: “Öğretmeni ile konuşmak için okuluna giderim.” önermesine katılımcıların %4’ü “hiç”, %9,8’i “az”, %34,8’i “bazen”, %27,3’ü “sık sık” ve %24’ü “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,57 ve standart sapma değeri 1,080’dir.

Önerme 29: “Çocuğumun okulundaki çalışmalara gönüllü katılımım.” önermesine katılımcıların %6,6’sı “hiç”, %11,9’u “az”, %33,8’i “bazen”, %26’sı “sık sık” ve

%21,7'ü “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,44 ve standart sapma değeri 1,147'dir.

Önerme 30: “Gerektiğinde okul aile birliğinde çalışırım.” önermesine katılımcıların %25,5'i “hiç”, %16,9'u “az”, %28'i “bazen”, %18,4'i “sık sık” ve %11,1'i “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 2,73 ve standart sapma değeri 1,322'dir.

Önerme 31: “Gerektiğinde sınıf annesi olurum.” önermesine katılımcıların %33,8'i “hiç”, %13,6'sı “az”, %24,7'si “bazen”, %16,2'i “sık sık” ve %11,6'sı “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 2,58 ve standart sapma değeri 1,395'dir.

Çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin anne formunun ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutuna yönelik sıklık dağılım analizleri tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Anne Formunun İlgileri Geliştirmeye Yönelik İlgil Alt Boyutuna İlişkin Sıklık Dağılım Analizleri

	Hiç	Az	Bazen	Sık	Çok Sık	Ort.	± Ss.
3-Çocuğuma her gün düzenli bir şekilde kitap okurum.	5,6	20,5	35,4	24,2	14,4	3,21	± 1,096
4-Okuduğum kitap hakkında çocuğuma sorular sorarım.	7,6	17,9	31,1	26,8	16,7	3,27	± 1,161
20-Çocuğuma eğitici değeri olan kitapları okumaya özen gösteririm.	1,5	7,3	25,3	31,8	34,1	3,90	± 1,007
GENEL ORTALAMA						3,46	

Önerme 32: “Çocuğuma her gün düzenli bir şekilde kitap okurum.” önermesine katılımcıların %5,6'sı “hiç”, %20,5'i “az”, %35,4'ü “bazen”, %24,2'si “sık sık” ve %14,4'ü “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,21 ve standart sapma değeri 1,096'dir.

Önerme 33: “Okuduğum kitap hakkında çocuğuma sorular sorarım.” önermesine katılımcıların %7,6'sı “hiç”, %17,9'u “az”, %31,1'i “bazen”, %26,8'i “sık sık” ve %16,7'si “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,27 ve standart sapma değeri 1,161'dir.

Önerme 34: “Çocuğuma eğitici değeri olan kitapları okumaya özen gösteririm.” önermesine katılımcıların %1,5'i “hiç”, %7,3'ü “az”, %25,3'i “bazen”, %31,8'i “sık sık” ve %34,1'i “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,90 ve standart sapma değeri 1,007'dir

Çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin baba formunun davranış geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutuna yönelik sıklık dağılım analizleri tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Baba Formunun Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgi Alt Boyutuna İlişkin Sıklık Dağılım Analizleri

	Hiç	Az	Bazen	Sık	Çok Sık	Ort.	± Ss.
23-Zorlandığımı hissettiğim yerlerde onu cesaretlendiririm.	2,5	9,1	12,4	32,6	43,4	4,05	± 1,072
24-Çocuğuma “Bugün okul nasıldı?” diye sorarım.	3,0	10,6	18,9	24,5	42,9	3,94	± 1,147
25-Çocuğumla birlikte eğlenceli zaman geçirmek için fırsatlar yaratırım.	4,5	12,1	30,3	28,3	24,7	3,57	± 1,122
26-Etkinlikleri yapması için çocuğumla uzun süre birlikte otururum.	8,8	20,2	32,3	23,5	15,2	3,16	± 1,172
27-Çocuğumun arkadaşlarını tanımak isterim.	8,8	17,9	36,6	22,5	14,1	3,15	± 1,142
28-Çocuğumun öğrendiği şarkı ve oyunları öğrenmek isterim.	5,8	16,7	31,3	26,0	20,2	3,38	± 1,151
29-Kurallar koyarım (ellerini yıkama, oyuncaklarını toplama, yatmadan önce dişlerini fırçalama, arabada arka koltuğa oturma gibi).	4,3	9,6	21,2	29,3	35,6	3,82	1,145
32-Çocuğumun her gün okula düzenli olarak gitmesine özen gösteririm.	5,6	8,6	17,2	27,3	41,4	3,90	1,193
33-Öğretmeni hakkında neler hissettiğini sorarım.	6,6	10,4	29,3	27,0	26,8	3,57	1,177
34-Çocuğumun yapamayacağını düşündüğü konularda onu cesaretlendirerek desteklerim.	3,8	6,1	14,4	31,1	44,7	4,07	1,083
35-Evde çocuğum kendi oluşturduğu bir etkinlik yapmak istediğinde ona zaman ayırırım.	5,6	11,9	26,5	31,3	24,7	3,58	1,146
36-Çocuğumla geçireceğim (evde, dışarıda..) özel zamanlar planlarım.	5,8	10,9	29,8	29,5	24,0	3,55	1,138
37-Çocuğumun arkadaşları ile bir arada zaman geçireceği (evde, dışarıda) fırsatlar yaratırım.	9,6	18,9	37,4	20,7	13,4	3,09	1,145
38-Çocuğumun arkadaşları ile ilgili yaşadığı sorunları konuşurum.	4,0	13,4	28,0	31,6	23,0	3,56	1,104
39-Çocuğumun evde kazandığı olumlu davranışların dışarıda da sürüp sürmediğini takip ederim.	2,8	10,1	23,7	35,4	28,0	3,76	1,056

40-Çocuğumun okulda kazandığı olumlu davranışları fark eder, onu takdir ederim.	2,3	5,1	13,9	35,1	43,7	4,13	,984
GENEL ORTALAMA							3,64

Önerme 1: “Zorlandığımı hissettiğim yerlerde onu cesaretlendiririm.” önermesine katılımcıların %2,5’i “hiç”, %9,1’i “az”, %12,4’ü “bazen”, %32,6’sı “sık sık” ve %43,4’ü “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,05 ve standart sapma değeri 1,072’dir.

Önerme 2: “Çocuğuma “Bugün okul nasıldı?” diye sorarım.” önermesine katılımcıların %3 ’ü “hiç”, %10,6’sı “az”, %18,9’u “bazen”, %24,5’i “sık sık” ve %42,9’u “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,94 ve standart sapma değeri 1,147’dir.

Önerme 3: “Çocuğumla birlikte eğlenceli zaman geçirmek için fırsatlar yaratırım.” önermesine katılımcıların %4,5 ’i “hiç”, %12,1’i “az”, %30,3’ü “bazen”, %28,3’ü “sık sık” ve %24,7’si “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,57 ve standart sapma değeri 1,122’dir.

Önerme 4: “Etkinlikleri yapması için çocuğumla uzun süre birlikte otururum.” önermesine katılımcıların %8,8 ’i “hiç”, %20,2 ’si “az”, %32,3’ü “bazen”, %23,5’i “sık sık” ve %15,2’si “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,16 ve standart sapma değeri 1,172’dir.

Önerme 5: “Çocuğumun arkadaşlarını tanımak isterim.” önermesine katılımcıların %8,8 ’i “hiç”, %17,9 ’u “az”, %36,6’sı “bazen”, %22,5’i “sık sık” ve %14,1’si “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,15 ve standart sapma değeri 1,142’dir.

Önerme 6: “Çocuğumun öğrendiği şarkı ve oyunları öğrenmek isterim.” önermesine katılımcıların %5,8’i “hiç”, %16,7’si “az”, %31,3’ü “bazen”, %26 ’sı “sık sık” ve %20,2’si “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,38 ve standart sapma değeri 1,151’dir.

Önerme 7: “Kurallar koyarım (ellerini yıkama, oyuncaklarını toplama, yatmadan önce dişlerini fırçalama, arabada arka koltuğa oturma gibi).” önermesine katılımcıların %4,3’ü “hiç”, %9,6’sı “az”, %21,2’ü “bazen”, %29,3’ü “sık sık” ve %35,6’sı “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,82 ve standart sapma değeri 1,145’dir.

Önerme 8: “Çocuğumun her gün okula düzenli olarak gitmesine özen gösteririm.” önermesine katılımcıların %5,6’sı “hiç”, %8,6’sı “az”, %17,2’si “bazen”, %27,3’ü “sık

sık” ve %41,4’ü “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,90 ve standart sapma değeri 1,193’tür.

Önerme 9: “Öğretmeni hakkında neler hissettiğini sorarım.” önermesine katılımcıların %6,6’sı “hiç”, %10,4’ü “az”, %29,3’ü “bazen”, %27’si “sık sık” ve %26,8’i “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,57 ve standart sapma değeri 1,177’dir.

Önerme 10: “Çocuğumun yapamayacağını düşündüğü konularda onu cesaretlendirerek desteklerim.” önermesine katılımcıların %3,8’i “hiç”, %6,1’i “az”, %14,4’ü “bazen”, %31,1’i “sık sık” ve %44,7’si “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,07 ve standart sapma değeri 1,083’tür.

Önerme 11: “Evde çocuğum kendi oluşturduğu bir etkinlik yapmak istediğinde ona zaman ayırırım.” önermesine katılımcıların %5,6’sı “hiç”, %11,9’u “az”, %26,5’i “bazen”, %31,3’ü “sık sık” ve %24,7’si “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,58 ve standart sapma değeri 1,146’dır.

Önerme 12: “Çocuğumla geçireceğim (evde, dışarıda..) özel zamanlar planlarım.” önermesine katılımcıların %5,8’i “hiç”, %10,9’u “az”, %29,8’i “bazen”, %29,5’i “sık sık” ve %24’ü “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,55 ve standart sapma değeri 1,138’dir.

Önerme 13: “Çocuğumun arkadaşları ile bir arada zaman geçireceği (evde, dışarıda) fırsatlar yaratırım.” önermesine katılımcıların %9,6’sı “hiç”, %18,9’u “az”, %37,4’ü “bazen”, %20,7’si “sık sık” ve %13,4’ü “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,09 ve standart sapma değeri 1,145’dir.

Önerme 14: “Çocuğumun arkadaşları ile ilgili yaşadığı sorunları konuşurum.” önermesine katılımcıların %4’ü “hiç”, %13,4’ü “az”, %28’i “bazen”, %31,6’sı “sık sık” ve %23’ü “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,56 ve standart sapma değeri 1,104’tür.

Önerme 15: “Çocuğumun evde kazandığı olumlu davranışların dışarıda da sürüp sürmediğini takip ederim.” önermesine katılımcıların %2,8’i “hiç”, %10,1’i “az”, %23,7’si “bazen”, %35,4’ü “sık sık” ve %28’i “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,76 ve standart sapma değeri 1,056’dır.

Önerme 16: “Çocuğumun okulda kazandığı olumlu davranışları fark eder, onu takdir ederim.” önermesine katılımcıların %2,3’ü “hiç”, %5,1’i “az”, %13,9’u “bazen”, %35,1’i “sık sık” ve %43,7’si “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,13 ve standart sapma değeri 0,984’tür.

Çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin baba formunun kontrole yönelik ilgi alt boyutuna yönelik sıklık dağılım analizleri tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Baba Formunun Kontrole Yönelik İlgil Alt Boyutuna İlişkin Sıklık Dağılım Analizleri

	Hiç	Az	Bazen	Sık	Çok Sık	Ort.	±	Ss.
4-Çocuğumun o gün okulda yaşadıklarını bilmek isterim.	5,6	13,4	26,3	26,8	28,0	3,58	±	1,187
5-Çocuğumun evde farklı etkinlikler yapması için uğraşırım.	7,1	15,4	35,6	25,3	16,7	3,29	±	1,129
6-Okulda güzel etkinlikler ortaya çıkardığında memnuniyetimi gösteririm.	3,8	6,3	17,2	28,0	44,7	4,04	±	1,102
7-Çocuğumu tüm gelişim alanlarında (dil, sosyal-duygusal, zihinsel, bedensel) daha iyi olması için desteklerim.	3,8	6,8	10,9	28,8	49,7	4,14	±	1,097
11-Çocuğum ile okul hakkında konuşurum.	4,8	11,6	26,8	27,8	29,0	3,65	±	1,155
12-Doğum günü gibi özel günlerde ona eğitici hediyeler almaya özen gösteririm.	5,6	10,4	28,3	26,5	29,3	3,64	±	1,167
13-Çocuğumun televizyon seyrettiği süreyi kontrol ederim.	7,3	17,2	24,5	31,1	19,9	3,39	±	1,193
14-Çocuğumun seyrettiği programları kontrol ederim.	8,6	11,6	17,7	32,8	29,3	3,63	±	1,254
15-Çocuğumun dış görünüşüne özen gösteririm.	5,6	9,8	23,5	31,1	30,1	3,70	±	1,159
19-Hafta sonlarını, tatilleri ve bayramları ailece birlikte geçiririz.	4,8	7,8	11,6	21,0	54,8	4,13	±	1,181
20-Çocuğumun bir sorunu olduğunda onu dinleyip anlamaya çalışırım.	3,5	8,8	12,1	27,3	48,2	4,08	±	1,128
GENEL ORTALAMA						3,75		

Önerme 17: “Çocuğumun o gün okulda yaşadıklarını bilmek isterim.” önermesine katılımcıların %5,6’sı “hiç”, %13,4’ü “az”, %26,3’ü “bazen”, %26,8’i “sık sık” ve %28’i “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,58 ve standart sapma değeri 1,187’dir.

Önerme 18: “Çocuğumun evde farklı etkinlikler yapması için uğraşırım.” önermesine katılımcıların %7,1’i “hiç”, %15,4’ü “az”, %35,6’sı “bazen”, %25,3’ü “sık sık” ve %16,7’si “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,29 ve standart sapma değeri 1,129’dur.

Önerme 19: “Okulda güzel etkinlikler ortaya çıkardığında memnuniyetimi gösteririm.” önermesine katılımcıların %3,8’i “hiç”, %6,3’ü “az”, %17,2’si “bazen”,

%28'i "sık sık" ve %44,7'si "çok sık" yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,04 ve standart sapma değeri 1,102'dir.

Önerme 20: "Çocuğumu tüm gelişim alanlarında (dil, sosyal-duygusal, zihinsel, bedensel) daha iyi olması için desteklerim." önermesine katılımcıların %3,8'i "hiç", %6,8'i "az", %10,9'u "bazen", %28,8'i "sık sık" ve %49,7'si "çok sık" yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,14 ve standart sapma değeri 1,097'tür.

Önerme 21: "Çocuğum ile okul hakkında konuşurum." önermesine katılımcıların %4,8'i "hiç", %11,6'i "az", %26,8'u "bazen", %27,8'i "sık sık" ve %29'u "çok sık" yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,65 ve standart sapma değeri 1,155'dir.

Önerme 22: "Doğum günü gibi özel günlerde ona eğitici hediyeler almaya özen gösteririm." önermesine katılımcıların %5,6'sı "hiç", %10,4'ü "az", %28,3'ü "bazen", %26,5'i "sık sık" ve %29,3'si "çok sık" yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,64 ve standart sapma değeri 1,167'dir.

Önerme 23: "Çocuğumun televizyon seyrettiği süreyi kontrol ederim." önermesine katılımcıların %7,3'ü "hiç", %17,2'i "az", %24,5'i "bazen", %31,1'i "sık sık" ve %19,9'u "çok sık" yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,39 ve standart sapma değeri 1,193'tür.

Önerme 24: "Çocuğumun seyrettiği programları kontrol ederim." önermesine katılımcıların %8,6'sı "hiç", %11,6'sı "az", %17,7'si "bazen", %32,8'i "sık sık" ve %29,3'ü "çok sık" yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,63 ve standart sapma değeri 1,254'tür.

Önerme 25: "Çocuğumun dış görünüşüne özen gösteririm." önermesine katılımcıların %5,6'sı "hiç", %9,8'i "az", %23,5'i "bazen", %31,1'i "sık sık" ve %30,1'i "çok sık" yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,70 ve standart sapma değeri 1,159'dur.

Önerme 26: "Hafta sonlarını, tatilleri ve bayramları ailece birlikte geçiririz." önermesine katılımcıların %4,8'i "hiç", %7,8'i "az", %11,6'sı "bazen", %21'i "sık sık" ve %54,8'i "çok sık" yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,13 ve standart sapma değeri 1,181'dir.

Önerme 27: "Çocuğumun bir sorunu olduğunda onu dinleyip anlamaya çalışırım." önermesine katılımcıların %3,5'i "hiç", %8,8'i "az", %12,1'i "bazen", %27,3'ü "sık sık" ve %48,2'si "çok sık" yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 4,08 ve standart sapma değeri 1,128'dir.

Çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin baba formunun okula yönelik ilgi alt boyutuna yönelik sıklık dağılım analizleri tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Baba Formunun Okula Yönelik İlgil Alt Boyutuna İlişkin Sıklık Dağılım Analizleri

	Hiç	Az	Bazen	Sık	Çok Sık	Ort.	±	Ss.
1-Çocuğuma evde yapması için gönderilen etkinliklerde-kitaplarda yardım ederim.	11,6	19,9	35,9	21,2	11,4	3,01	±	1,155
2-Çocuğuma her gün düzenli bir şekilde kitap okurum.	27,8	27,0	33,8	7,6	3,8	2,33	±	1,076
3-Okuduğum kitap hakkında çocuğuma sorular sorarım.	27,5	24,5	31,8	10,6	5,6	2,42	±	1,159
8-Bir kitabı kendisinin incelemesi için ısrar ederim.	15,7	19,7	40,2	11,6	12,9	2,86	±	1,200
9-Her sabah okula götüreceklerinde eksikliği var mı diye kontrol ederim.	37,1	18,4	21,2	12,9	10,4	2,41	±	1,367
10-Okulun düzenlediği etkinliklere-toplantılara (kahvaltı, gezi, konferans vb.) katılırım.	36,6	23,5	22,7	12,9	4,3	2,25	±	1,199
16-Okulda çocuğumun yemeklerini yiyip yemediğini öğretmene sorarım.	46,5	17,7	18,9	7,8	9,1	2,15		1,329
17-Okulda yediği yemeklerin sağlıklı olup olmadığını kontrol ederim.	35,9	18,2	24,5	11,9	9,6	2,41		1,333
18-Öğretmeni ile konuşmak için okuluna giderim.	35,6	26,8	24,7	6,3	6,6	2,21		1,185
21-Çocuğumun okulundaki çalışmalara gönüllü katılırım.	38,6	24,5	19,7	9,1	8,1	2,23		1,274
22-Çocuğuma eğitici değeri olan kitapları okumaya özen gösteririm.	17,4	17,2	27,5	22,2	15,7	3,02		1,312
30-Gerektiğinde okul aile birliğinde çalışırım.	52,5	20,5	14,9	8,1	4,0	1,91		1,164
31-(Varsa) okulun web sitesini takip ederim.	30,6	19,4	23,5	11,9	14,6	2,61		1,404
GENEL ORTALAMA						2,45		

Önerme 28: “Çocuğuma evde yapması için gönderilen etkinliklerde-kitaplarda yardım ederim.” önermesine katılımcıların %11,6’sı “hiç”, %19,9’u “az”, %35,9’u “bazen”, %21,2’si “sık sık” ve %11,4’ü “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,01 ve standart sapma değeri 1,155’dir.

Önerme 29: “Çocuğuma her gün düzenli bir şekilde kitap okurum.” önermesine katılımcıların %27,8’i “hiç”, %27’si “az”, %33,8’i “bazen”, %7,6’sı “sık sık” ve %3,8’i “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 2,33 ve standart sapma değeri 1,076’dır.

Önerme 30: “Okuduğum kitap hakkında çocuğuma sorular sorarım.” önermesine katılımcıların %27,5’i “hiç”, %24,5’i “az”, %31,8’i “bazen”, %10,6’sı “sık sık” ve %5,6’sı “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 2,42 ve standart sapma değeri 1,159’dur.

Önerme 31: “Bir kitabı kendisinin incelemesi için ısrar ederim.” önermesine katılımcıların %15,7’si “hiç”, %19,7’si “az”, %40,2’i “bazen”, %11,6’sı “sık sık” ve %12,9’u “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 2,86 ve standart sapma değeri 1,200’tür.

Önerme 32: “Her sabah okula götüreceklerinde eksikliği var mı diye kontrol ederim.” önermesine katılımcıların %37,1’i “hiç”, %18,4’ü “az”, %21,2’si “bazen”, %12,9’u “sık sık” ve %10,4’ü “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 2,41 ve standart sapma değeri 1,367’dir.

Önerme 33: “Okulun düzenlediği etkinliklere-toplantılara (kahvaltı, gezi, konferans vb.) katılırım.” önermesine katılımcıların %36,6’sı “hiç”, %23,5’i “az”, %22,7’si “bazen”, %12,9’u “sık sık” ve %4,3’ü “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 2,25 ve standart sapma değeri 1,199’dur.

Önerme 34: “Okulda çocuğumun yemeklerini yiyip yemediğini öğretmenine sorarım.” önermesine katılımcıların %46,5’i “hiç”, %17,7’si “az”, %18,9’u “bazen”, %7,8’i “sık sık” ve %9,1’i “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 2,15 ve standart sapma değeri 1,329’dur.

Önerme 35: “Okulda yediği yemeklerin sağlıklı olup olmadığını kontrol ederim.” önermesine katılımcıların %35,9’u “hiç”, %18,2’si “az”, %24,5’i “bazen”, %11,9’u “sık sık” ve %9,6’sı “çok sık” yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 2,41 ve standart sapma değeri 1,333’tür.

Önerme 36: “Öğretmeni ile konuşmak için okuluna giderim.” önermesine katılımcıların %35,6’i “hiç”, %26,8’i “az”, %24,7’si “bazen”, %6,3’ü “sık sık” ve

%6,6'sı "çok sık" yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 2,21 ve standart sapma değeri 1,185'dir.

Önerme 37: "Çocuğumun okulundaki çalışmalara gönüllü katılıyorum." önermesine katılımcıların %38,6'sı "hiç", %24,5'i "az", %19,7'si "bazen", %9,1'i "sık sık" ve %8,1'i "çok sık" yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 2,23 ve standart sapma değeri 1,274'tür.

Önerme 38: "Çocuğuma eğitici değeri olan kitapları okumaya özen gösteririm." önermesine katılımcıların %17,4'ü "hiç", %17,2'si "az", %27,5'i "bazen", %22,2'si "sık sık" ve %15,7'si "çok sık" yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 3,02 ve standart sapma değeri 1,312'dir.

Önerme 39: "Gerektiğinde okul aile birliğinde çalışırım." önermesine katılımcıların %52,5'i "hiç", %20,5'i "az", %14,9'u "bazen", %8,1'i "sık sık" ve %4'ü "çok sık" yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 1,91 ve standart sapma değeri 1,164'tür.

Önerme 40: "(Varsa) okulun web sitesini takip ederim." önermesine katılımcıların %30,6'sı "hiç", %19,4'ü "az", %23,5'i "bazen", %11,9'u "sık sık" ve %14,6'sı "çok sık" yanıtını vermiştir. Bu önerme için ortalama 2,61 ve standart sapma değeri 1,404'tür.

3.3.4. Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktör analizi, birbiriyle ilişkili p tane değişkeni bir araya getirerek az sayıda ilişkisiz ve kavramsal olarak anlamlı yeni değişkenler (faktörler, boyutlar) bulmayı, keşfetmeyi amaçlayan çok değişkenli bir istatistiktir. Ölçeklere yönelik açıklayıcı faktör analizi sürecinde öncelikle verilerin faktör analizine uygunluğu test edilmiştir.

Okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeği, çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin anne formu ve çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin baba formu faktör analizi uygunluk kriterleri tablo 15'de verilmiştir.

Tablo 15: Faktör Analizi Uygunluk Kriterleri

Faktörler	Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)	Bartlett Küresellik Testi (P)	Varyansı Açıklama Yüzdesi
Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği	0,940	5647,18 (0,000)	%79,78
Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Anne Formu	0,947	4942,83 (0,000)	%86,22
Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Baba Formu	0,948	4456,22 (0,000)	%80,21

Tablo 15 incelendiğinde, her ölçek için elde edilen faktör analizine yönelik Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliği için iyi düzey olan 0,70 değerinin üzerinde olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeği için 0,940, çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin anne formu için 0,947, çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin baba formu için 0,948 olarak elde edilmiştir. Analize tabi tutulan maddelerin/değişkenlerin tutarlılığını ölçen Bartlett küresellik testi ölçeklere yönelik faktörler için istatistiksel olarak $p < 0.05$ olduğundan anlamlı bulunmuştur. Testler sonucunda açıklayıcı faktör analizi için kullanılacak örneklemin yeterli olduğu ve faktör analizinin uygunluğu belirlenmiştir.

Veri setinin uygunluğunun yapılan testlerle onaylanmasının ardından faktör yapısının ortaya konulması amacıyla faktör tutma yöntemi olarak “Varimax” döndürme metodu ile temel bileşenler analizi yöntemi uygulanmıştır. Faktör yapısında, okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeği için toplam varyansın %79,78’ini açıklayan 3 faktörlük yapı, çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin anne formu için toplam varyansın %86,22’sini açıklayan 4 faktörlük yapı, çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin baba formu için toplam varyansın %80,21’ini açıklayan 3 faktörlük yapı belirlenmiştir.

Çalışmalarda çok faktörlü desenlerde açıklanan varyansın %40 ile %60 arasında olması yeterli olarak kabul edilmektedir (62). Elde edilen faktörler %60 üst sınırı geçmiştir, faktörlerin açıklama oranı yeterli bulunmuştur.

Faktör analizi sonucunda extraction (çıkarma) sütununda değeri 0,20’nin altında kalan sorular Costello ve Osborne’un (2005) çalışmasında belirtildiği üzere, varyans değişime etkileri az olduğu için analiz dışında bırakılmalıdır (63). Bu çalışmada her bir faktör için 0,20 değerinin altında kalan değişken olmamıştır. Bütün sorular (önermeler) analize dahil edilmiştir.

Okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeğinin ve alt boyutlarının, çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin anne formuna ve alt boyutlarına yönelik, çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin baba formuna ve alt boyutlarına yönelik Cronbach-Alpha (CA) değerleri tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16: Ölçekler ve Alt Boyutlar İçin Cronbach-Alpha (CA) Değerleri

Faktörler	CA	Alt boyutlar	CA
Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği	0,941	Kavgacı-saldırgan	0,940
		Endişeli-ağlamaklı	0,939
		Aşırı hareketli-dikkatsiz	0,938
Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Anne Formu	0,945	Kontrolle yönelik ilgi	0,942
		Davranış geliştirmeye yönelik ilgi	0,943
		Okula yönelik ilgi	0,940
		İlgileri geliştirmeye yönelik ilgi	0,942
Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Baba Formu	0,943	Kontrolle yönelik ilgi	0,942
		Davranış geliştirmeye yönelik ilgi	0,941
		Okula yönelik ilgi	0,940
		Okula yönelik ilgi	0,940

Tablo 16 incelendiğinde, okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeğinin ve çocuğa yönelik anne baba ilgisi ölçeğinin anne ve baba formunun her faktörü için Cronbach-Alpha (CA) değerinin 0.70 değerini geçtiği bulgularına ulaşılmıştır. Ölçeklerin güvenilirliği yüksek olarak belirlenmiştir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmada, araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu", okul öncesi davranış sorunlarını belirlemek için "Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği (OÖDSTÖ)" ve anne-baba ilgi düzeyini belirlemek için "Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeği" kullanılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada, ebeveynlerden toplanan demografik bilgiler ve kullanılan ölçeklerden elde edilen verilerin analizi IBM SPSS 22.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin analizinde; demografik bilgiler için yüzde frekans analizi yapılmış ve çalışmada kullanılan ölçeklerin dağılımı incelenerek güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Hipotezleri test edebilmek açısından ilk olarak açıklayıcı faktör analizi (AFA) kullanılmıştır. Sonrasında alt boyutlarına ayrılan iki ölçeğin her bir alt boyutu için Kolmogorov-Simirnov ve Shapiro-Wilk normallik sınamaları yapılmıştır. Verilerin dağılımları normal dağılıma uymadığı için grup farklılıkları sınamasında her bir

ikili grup için Mann-Whitney-U testi ve üçlü ve fazla grup için de Kruskal Wallis testleri yapılmıştır. Gruplar arasındaki farkların kaynağını tespit edebilmek için ortalama sıra (mean rank) değerleri incelenmiştir. Ölçeğin dağılımında normal dağılıma uyum sağlanamadığından ilişki analizlerinin sınanmasında Kendall's tau_b korelasyon analizinden faydalanılmıştır.

Ölçek gruplarına yönelik analizlerde hangi yöntemlerin uygun olacağı normal dağılımın olup olmasına göre belirlenir. Bu nedenle okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeğine ilişkin normallik sınamaları tablo 17'de, çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin anne formuna ilişkin normallik sınamaları tablo 18'de, çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin baba formuna ilişkin normallik sınamaları tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 17: Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği Normallik Testi Sınaması

	Kolmogorov-Smirnov		Shapiro-Wilk			
	İstatistik	s.d.	İstatistik	s.d.	İstatistik	s.d.
Kavgacı-Saldırgan Olma	,237	396	,000	,742	396	,000
Endişeli-Ağlamaklı Olma	,227	396	,000	,765	396	,000
Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma	,181	396	,000	,871	396	,000

Tablo 18: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Anne Formuna Yönelik Normallik Testi Sınası

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	İstatistik	s.d.	P	İstatistik	s.d.	P
Kontrolle yönelik ilgi	,120	396	,000	,929	396	,000
Davranış geliştirmeye yönelik ilgi	,123	396	,000	,923	396	,000
Okula yönelik ilgi	,055	396	,006	,986	396	,001
İlgileri geliştirmeye yönelik ilgi	,107	396	,000	,969	396	,000

Tablo 19: Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğinin Baba Formuna Yönelik Normallik Testi Sınaması

	Kolmogorov-Smirnov		Shapiro-Wilk			
	İstatistik	s.d.	İstatistik	s.d.	İstatistik	s.d.
Davranış geliştirmeye yönelik ilgi	,075	396	,000	,953	396	,000
Kontrolle yönelik ilgi	,100	396	,000	,933	396	,000
Okula yönelik ilgi	,044	396	,061	,987	396	,001

Tablo 17, 18, 19 incelendiğinde, her iki normallik testi sonucunda $p < 0.05$ olduğundan normal dağılımın sağlanmadığını belirten H_1 hipotezi kabul edilmektedir. Bu durumda grup farklılığı analizlerinde non-parametrik yöntemler kullanılmaktadır. Grup farklılıklarının analizinde 2 grup için Mann-Whitney-U testi ile 3 ve üzeri grup için Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Farkın kaynağı için ortalama sıra (mean rank) değerlerine bakılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde, istatistiksel uygulamalar kullanılarak yapılan analizlere yer verilmiştir. Okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeğine ve çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğine yönelik analizler çalışmanın bu bölümünde yer almaktadır.

5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin cinsiyet bağımsız değişkenine göre Mann-Whitney U sınaması sonuçları tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	U	p
Kavgacı-Saldırgan Olma	Kız	195	174,20	14859,500	0,000*
	Erkek	201	222,07		
Endişeli-Ağlamaklı Olma	Kız	195	221,00	5210,000	0,238
	Erkek	201	176,67		
Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma	Kız	195	162,15	12508,500	,0000*
	Erkek	201	233,77		

*p<0.05

Tablo 20 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan [U=14859.500, p<.05] ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda [U=12508.500, p<.05] cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. 5-6 yaş çocukların davranış problemleri endişeli-ağlamaklı olma alt boyutunda ise cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir [U=5210.000, p>.05]. Elde edilen bu bulguya göre, erkek çocuklarda kavgacı-saldırgan ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma davranışı kız çocuklara oranla daha fazla görülmektedir.

5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin yaş bağımsız değişkenine göre Mann-Whitney U sınaması sonuçları tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Yaşa Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	U	p
Kavgacı-Saldırgan Olma	5 yaş	148	199,45	18211,500	0,898
	6 yaş	248	197,93		
Endişeli-Ağlamaklı Olma	5 yaş	148	193,87	17667,000	0,517
	6 yaş	248	201,26		
Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma	5 yaş	148	208,78	16830,500	0,160
	6 yaş	248	192,36		

*p<0.05

Tablo 21 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan [U=18211.500, p>.05], endişeli-ağlamaklı [U=17667.000, p>.05] ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda [U=16830.500, p>.05] yaşa göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir.

5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin kardeş sayısı bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Kardeş Sayısına Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kavgacı-Saldırgan Olma	Tek çocuk	144	205,10	3,530	0,317
	1	187	201,34		
	2	44	170,32		
	3 ve üzeri	21	187,02		
Endişeli-Ağlamaklı Olma	Tek çocuk	144	198,77	4,325	0,228
	1	187	196,38		
	2	44	223,02		
	3 ve üzeri	21	164,10		
Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma	Tek çocuk	144	202,28	1,646	0,649
	1	187	192,37		
	2	44	214,47		
	3 ve üzeri	21	193,71		

p<0.05

Tablo 22 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan [$X^2=3.530$, $p>.05$], endişeli-ağlamaklı [$X^2=4.325$, $p>.05$] ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda [$X^2=1.646$, $p>.05$] kardeş sayısına göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir.

5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin doğum sırası bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 23’te verilmiştir.

Tablo 23: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Doğum Sırasına Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kavgacı-Saldırgan Olma	Birinci	228	204,92	2,371	0,499
	İkinci	135	192,52		
	Üçüncü	27	183,33		
	Dördüncü	6	157,42		
Endişeli-Ağlamaklı Olma	Birinci	228	198,20	8,163	0,063
	İkinci	135	198,34		
	Üçüncü	27	226,93		
	Dördüncü	6	85,50		
Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma	Birinci	228	201,45	1,248	0,742
	İkinci	135	191,07		
	Üçüncü	27	204,04		
	Dördüncü	6	228,75		

*p<0.05

Tablo 23 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan [$X^2=2.371$, $p>.05$], endişeli-ağlamaklı [$X^2=8.163$, $p>.05$] ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda [$X^2=1.248$, $p>.05$] doğum sırasına göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir.

5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin anne yaşı bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Anne Yaşına Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kavgacı-Saldırgan Olma	21-30 yaş	111	199,78	,029	0,985
	31-40 yaş	240	198,29		
	41 yaş ve üzeri	45	196,47		
Endişeli-Ağlamaklı Olma	21-30 yaş	111	191,05	1,197	0,550
	31-40 yaş	240	199,44		
	41 yaş ve üzeri	45	211,89		
Aşırı Hareket-Dikkatsiz Olma	21-30 yaş	111	211,65	2,146	0,342
	31-40 yaş	240	192,86		
	41 yaş ve üzeri	45	196,16		

*p<0.05

Tablo 24 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan [$X^2=0.029$, $p>.05$], endişeli-ağlamaklı [$X^2=1.197$, $p>.05$] ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda [$X^2=2.146$, $p>.05$] anne yaşına göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir.

5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin anne öğrenim durumu bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Anne Öğrenim Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kavgacı-Saldırgan Olma	Okuma yazma bilmiyor	1	268,00	2,434	,786
	İlkokul-ortaokul	82	199,73		
	Lise	155	197,62		
	Ön lisans	52	213,25		
	Lisans	101	188,90		
	Lisansüstü ve doktora	5	232,20		
Endişeli-Ağlamaklı Olma	Okuma yazma bilmiyor	1	196,50	8,849	,115
	İlkokul-ortaokul	82	189,65		
	Lise	155	201,27		
	Ön lisans	52	173,95		
	Lisans	101	208,81		
	Lisansüstü ve doktora	5	305,30		
Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma	Okuma yazma bilmiyor	1	358,00	3,314	,652
	İlkokul-ortaokul	82	197,06		
	Lise	155	204,39		
	Ön lisans	52	185,76		
	Lisans	101	196,62		
	Lisansüstü ve doktora	5	178,20		

*p<0.05

Tablo 25 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan [$X^2=2.434$, $p>.05$], endişeli-ağlamaklı [$X^2=8.849$, $p>.05$] ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda [$X^2=3.314$, $p>.05$] anne öğrenim durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir.

5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin anne meslek durumu bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Anne Mesleğine Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kavgacı-Saldırgan Olma	Kamu çalışanı	35	177,23	3,103	0,376
	Özel sektör	123	202,90		
	Kendi işi	13	159,73		
	Çalışmıyor	225	201,64		
Endişeli-Ağlamaklı Olma	Kamu çalışanı	35	202,53	0,978	0,807
	Özel sektör	123	205,57		
	Kendi işi	13	201,85		
	Çalışmıyor	225	193,82		
Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma	Kamu çalışanı	35	223,47	2,816	0,421
	Özel sektör	123	191,78		
	Kendi işi	13	222,65		
	Çalışmıyor	225	196,89		

*p<0.05

Tablo 26 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan [$X^2=3.103$, $p>.05$], endişeli-ağlamaklı [$X^2=0.978$, $p>.05$] ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda [$X^2=2.816$, $p>.05$] annenin mesleğine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir.

5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin baba yaşı bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Baba Yaşına Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kavgacı-Saldırgan Olma	21-30 yaş	75	193,65	1,439	0,487
	31-40 yaş	227	204,23		
	41 yaş ve üzeri	94	188,54		
Endişeli-Ağlamaklı Olma	21-30 yaş	75	195,51	0,584	0,747
	31-40 yaş	227	196,37		
	41 yaş ve üzeri	94	206,04		
Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma	21-30 yaş	75	220,85	4,316	0,116
	31-40 yaş	227	196,55		
	41 yaş ve üzeri	94	185,39		

*p<0.05

Tablo 27 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan [$X^2=1.439$, $p>.05$], endişeli-ağlamaklı [$X^2=0.584$, $p>.05$] ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda [$X^2=4.316$, $p>.05$] babanın yaşına göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir.

5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin baba öğrenim durumu bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Baba Öğrenim Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kavgacı-Saldırgan Olma	Okuma yazma bilmiyor	1	49,50	2,730	0,741
	İlkokul-ortaokul	82	206,74		
	Lise	154	201,06		
	Ön lisans	31	189,40		
	Lisans	121	192,97		
	Lisansüstü ve doktora	7	202,86		
Endişeli-Ağlamaklı Olma	Okuma yazma bilmiyor	1	383,00	3,820	0,576
	İlkokul-ortaokul	82	202,32		
	Lise	154	191,23		
	Ön lisans	31	200,55		
	Lisans	121	202,63		
	Lisansüstü ve doktora	7	206,93		
Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma	Okuma yazma bilmiyor	1	62,50	3,608	0,607
	İlkokul-ortaokul	82	196,65		
	Lise	154	204,23		
	Ön lisans	31	188,73		
	Lisans	121	193,36		
	Lisansüstü ve doktora	7	245,64		

*p<0.05

Tablo 28 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan [$X^2=2.730$, $p>.05$], endişeli-ağlamaklı [$X^2=3.820$, $p>.05$] ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda [$X^2=3.608$, $p>.05$] babanın öğrenim durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir.

5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin baba meslek durumu bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Babanın Mesleğine Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kavgacı-Saldırgan Olma	Kamu çalışanı	59	213,10	1,406	0,704
	Özel sektör	221	195,46		
	Kendi işi	95	194,40		
	Çalışmıyor	21	208,02		
Endişeli-Ağlamaklı Olma	Kamu çalışanı	59	207,7	2,341	0,505
	Özel sektör	221	200,99		
	Kendi işi	95	193,77		
	Çalışmıyor	21	167,83		
Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma	Kamu çalışanı	59	194,19	,167	0,983
	Özel sektör	221	200,33		
	Kendi işi	95	197,62		
	Çalışmıyor	21	195,36		

*p<0.05

Tablo 29 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan [$X^2=1,406$, $p>.05$], endişeli-ağlamaklı [$X^2=2,341$, $p>.05$] ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda [$X^2=.167$, $p>.05$] babanın meslek durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir.

5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin ailenin ekonomik durumu bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Ailenin Ekonomik Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kavgacı-Saldırgan Olma	1500 ve altı	15	165,67	1,492	0,474
	1500-3000 TL	174	197,05		
	3000 ve üzeri TL	207	202,10		
Endişeli-Ağlamaklı Olma	1500 ve altı	15	253,93	4,355	0,113
	1500-3000 TL	174	192,52		
	3000 ve üzeri TL	207	199,51		
Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma	1500 ve altı	15	181,27	0,367	0,832
	1500-3000 TL	174	199,31		
	3000 ve üzeri TL	207	199,07		

*p<0.05

Tablo 30 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan [$X^2=1.492$, $p>.05$], endişeli-ağlamaklı [$X^2=4.355$, $p>.05$] ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda [$X^2=0.367$, $p>.05$] ailenin ekonomik durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir.

5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin aile ile birlikte yaşayan akraba durumu bağımsız değişkenine göre Mann-Whitney U sınaması sonuçları tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Aile İle Birlikte Yaşayan Akraba Durumuna Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	U	p
Kavgacı-Saldırgan Olma	Var	73	214,84	10597,000	0,173
	Yok	323	194,81		
Endişeli-Ağlamaklı Olma	Var	73	191,74	11296,000	0,560
	Yok	323	200,03		
Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma	Var	73	220,92	10152,500	0,059
	Yok	323	193,43		

*p<0.05

Tablo 31 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan [U=10597.000, p>.05], endişeli-ağlamaklı [U=11296.000, p>.05] ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda [U=10152.500, p>.05] aile ile birlikte yaşayan akraba durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir.

5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin çocuğun televizyon izleme süresi bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Çocuğun Televizyon İzleme Süresine Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kavgacı-Saldırgan Olma	İzlemiyor	12	248,92	14,318	0,009*
	1-2 saat	260	194,51		
	3-4 saat	98	395,53		
	5 saat ve üzeri	26	326,33		
Endişeli-Ağlamaklı Olma	İzlemiyor	12	188,75	2,602	0,457
	1-2 saat	260	203,92		
	3-4 saat	98	192,52		
	5 saat ve üzeri	26	171,38		
Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma	İzlemiyor	12	132,54	5,481	0,14
	1-2 saat	260	196,20		
	3-4 saat	98	210,10		
	5 saat ve üzeri	26	208,19		

*p<0.05

Tablo 32 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan olma alt boyutunda [X²=14.318, p<.05] çocuğun televizyon izleme süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Endişeli-ağlamaklı [X²=2.602, p>.05] ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda [X²=5.481, p>.05] ise çocuğun televizyon izleme süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Elde edilen bulguya göre 3-4 saat ve 5 saat-üzeri televizyon izleyen çocuklarda kavgacı-saldırgan olma davranışı televizyon izlemeyen ve 1-2 saat izleyen çocuklara göre daha fazla görülmektedir.

5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin annenin çocuğuyla oyun oynama süresi bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 33'te verilmiştir.

Tablo 33: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Annenin Çocuğuyla Oyun Oynama Süresine Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	P
Kavgacı-Saldırgan Olma	Oynamıyor	38	274,46	14,062	0,000*
	30 dakika	80	187,73		
	1-2 saat	252	200,59		
	3-4 saat	26	173,42		
Endişeli-Ağlamaklı Olma	Oynamıyor	38	301,41	13,996	0,000*
	30 dakika	80	286,10		
	1-2 saat	252	190,69		
	3-4 saat	26	215,75		
Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma	Oynamıyor	38	294,26	13,292	0,002*
	30 dakika	80	180,86		
	1-2 saat	252	202,76		
	3-4 saat	26	188,44		

*p<0.05

Tablo 33 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların problemleri; kavgacı-saldırgan [$X^2=14.062$, $p<.05$], endişeli-ağlamaklı [$X^2=13.996$, $p<.05$] ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda [$X^2=13.292$, $p<.05$] annenin çocuğuyla oyun oynama süresine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermektedir. Annesi ile oyun oynamayan çocuklarda daha fazla davranış problemleri görülmektedir.

5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin babanın çocuğuyla oyun oynama süresi bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 34'te verilmiştir.

Tablo 34: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemlerinin Babanın Çocuğuyla Oyun Oynama Süresine Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kavgacı-Saldırgan Olma	Oynamıyor	83	306,67	11,380	0,000*
	30 dakika	99	209,84		
	1-2 saat	204	193,67		
	3-4 saat	10	199,85		
Endişeli-Ağlamaklı Olma	Oynamıyor	83	259,23	19,051	0,029*
	30 dakika	99	194,06		
	1-2 saat	204	187,28		
	3-4 saat	10	216,20		
Aşırı Hareketli-Dikkatsiz Olma	Oynamıyor	83	293,97	10,712	0,003*
	30 dakika	99	206,53		
	1-2 saat	204	196,40		
	3-4 saat	10	199,55		

*p<0.05

Tablo 34 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan [$X^2=11.380$, $p<.05$], endişeli-ağlamaklı [$X^2=19.051$, $p<.05$] ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda [$X^2=10.712$, $p<.05$] babanın çocuğuyla oyun oynama süresine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermektedir. Babası ile oyun oynamayan çocuklarda daha fazla davranış problemleri görülmektedir.

Anne ilgisinin cinsiyet bağımsız değişkenine göre Mann-Whitney U sınaması sonuçları tablo 35’te verilmiştir.

Tablo 35: Anne İlgisinin Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	U	p
Kontrolle Yönelik İlgisi	Kız	195	211,48	17067,000	,026*
	Erkek	201	185,91		
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgisi	Kız	195	211,51	17061,000	,026*
	Erkek	201	185,88		
Okula Yönelik İlgisi	Kız	195	201,10	19090,500	,656
	Erkek	201	195,98		
İlgileri Geliştirmeye Yönelik İlgisi	Kız	195	203,39	18644,000	,402
	Erkek	201	193,76		

*p<0.05

Tablo 35 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeyleri; kontrole [U=17067.000, p<.05] ve davranış geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda [U=17061.000, p<.05] cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Okula [U=19090.500, p>.05] ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda [U=18644.000, p>.05] ise cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Elde edilen bulguya göre, annelerin kız çocuklarına (kontrolle ve davranış geliştirmeye) yönelik ilgisinin daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Anne ilgisinin çocuğun yaşı bağımsız değişkenine göre Mann-Whitney U sınaması sonuçları tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36: Anne İlgisinin Çocuğun Yaşına Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	U	p
Kontrolle Yönelik İlgisi	5	148	188,60	16887,000	,184
	6	248	204,41		
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgisi	5	148	192,84	17514,500	,447
	6	248	201,88		
Okula Yönelik İlgisi	5	148	205,27	17349,500	,363
	6	248	194,46		
İlgileri Geliştirmeye Yönelik İlgisi	5	148	211,03	16497,500	,092
	6	248	191,02		

*p<0.05

Tablo 36 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeyleri; kontrole [U=16887.000, p>.05], davranış geliştirmeye [U=17514.500, p>.05], okula [U=17349.500, p>.05] ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda [U=16497.500, p>.05] yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Anne ilgisinin kardeş sayısı bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 37’de verilmiştir.

Tablo 37: Anne İlgisinin Kardeş Sayısına Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kontrolle Yönelik İlgisi	Tek çocuk	144	211,41	15,659	,000*
	1	187	194,02		
	2	44	167,86		
	3 ve üzeri	21	214,02		
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgisi	Tek çocuk	144	242,79	15,188	,002*
	1	187	189,38		
	2	44	180,66		
	3 ve üzeri	21	219,14		
Okula Yönelik İlgisi	Tek çocuk	144	277,18	16,443	,022*
	1	187	203,18		
	2	44	166,56		
	3 ve üzeri	21	164,29		
İlgileri Geliştirmeye Yönelik İlgisi	Tek çocuk	144	258,26	16,870	,016*
	1	187	187,41		
	2	44	183,39		
	3 ve üzeri	21	193,38		

*p<0.05

Tablo 37 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeyleri; kontrole [$X^2=15.659$, $p<.05$], davranış geliştirmeye [$X^2=15.188$, $p<.05$], okula [$X^2=16.443$, $p<.05$] ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda [$X^2=16.870$, $p<.05$] kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Elde edilen bulguya göre, tüm alt boyutlarda annelerin tek çocuklara yönelik ilgisi daha fazladır.

Anne ilgisinin doğum sırası bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 38’de verilmiştir.

Tablo 38: Anne İlgisinin Doğum Sırasına Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kontrolle Yönelik İlgi	Birinci	228	203,61	5,671	,129
	İkinci	135	200,33		
	Üçüncü	27	148,61		
	Dördüncü	6	187,83		
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgi	Birinci	228	203,75	5,211	,157
	İkinci	135	196,03		
	Üçüncü	27	156,22		
	Dördüncü	6	244,75		
Okula Yönelik İlgi	Birinci	228	194,64	3,162	,211
	İkinci	135	216,25		
	Üçüncü	27	138,19		
	Dördüncü	6	217,08		
İlgileri Geliştirmeye Yönelik İlgi	Birinci	228	201,28	1,678	,642
	İkinci	135	197,57		
	Üçüncü	27	174,04		
	Dördüncü	6	224,00		

*p<0.05

Tablo 38 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeyleri; kontrole [$X^2=5.671$, $p>.05$], davranış geliştirmeye [$X^2=5.211$, $p>.05$], okula [$X^2=3.162$, $p>.05$] ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda [$X^2=1.678$, $p>.05$] doğum sırasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Anne ilgisinin yaş bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 39’da verilmiştir.

Tablo 39: Anne İlgisinin Yaşa Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kontrolle Yönelik İlgisi	21-30 yaş	111	197.68	5,634	,236
	31-40 yaş	240	198.55		
	41 yaş ve üzeri	45	200.24		
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgisi	21-30 yaş	111	201.46	3,966	,251
	31-40 yaş	240	197.14		
	41 yaş ve üzeri	45	198.44		
Okula Yönelik İlgisi	21-30 yaş	111	215.37	4,099	,198
	31-40 yaş	240	191.75		
	41 yaş ve üzeri	45	192.87		
İlgileri Geliştirmeye Yönelik İlgisi	21-30 yaş	111	196.68	3,763	,174
	31-40 yaş	240	203.63		
	41 yaş ve üzeri	45	175.60		

*p<0.05

Tablo 39 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeyleri; kontrole [$X^2=5.634$, $p>.05$], davranış geliştirmeye [$X^2=3.966$, $p>.05$], okula [$X^2=4.099$, $p>.05$] ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda [$X^2=3.763$, $p>.05$] yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Anne ilgisinin öğrenim durumu bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 40'ta verilmiştir.

Tablo 40: Anne İlgisinin Öğrenim Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kontrolle Yönelik İlgi	Okuma-yazma bilmiyor	1	30,50	13,660	,000*
	İlkokul-Ortaokul	82	202,20		
	Lise	155	292,37		
	Ön lisans	52	222,98		
	Lisans	101	298,16		
	Lisansüstü ve Doktora	5	317,70		
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgi	Okuma-yazma bilmiyor	1	54,50	14,024	,000*
	İlkokul-Ortaokul	82	205,27		
	Lise	155	196,98		
	Ön lisans	52	200,36		
	Lisans	101	222,39		
	Lisansüstü ve Doktora	5	267,60		
Okula Yönelik İlgi	Okuma-yazma bilmiyor	1	105,50	14,226	,001*
	İlkokul-Ortaokul	82	192,23		
	Lise	155	207,20		
	Ön lisans	52	212,49		
	Lisans	101	285,40		
	Lisansüstü ve Doktora	5	289,40		
İlgileri Geliştirmeye Yönelik İlgi	Okuma-yazma bilmiyor	1	77,00	14,863	,001*
	İlkokul-Ortaokul	82	171,45		
	Lise	155	188,94		
	Ön lisans	52	210,38		
	Lisans	101	227,95		
	Lisansüstü ve Doktora	5	244,50		

*p<0.05

Tablo 40 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeyleri; kontrole [$X^2=13.660$, $p<.05$], davranış geliştirmeye [$X^2=14.024$, $p<.05$], okula [$X^2=14.226$, $p<.05$] ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda [$X^2=14.863$, $p<.05$] öğrenim durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Elde edilen bulguya göre, annelerin öğrenim durumu yükseldikçe çocuklarına yönelik ilgi düzeylerinin arttığı görülmektedir.

Anne ilgisinin meslek durumu bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 41’de verilmiştir.

Tablo 41: Anne İlgisinin Meslek Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kontrolle Yönelik İlgisi	Kamu çalışanı	35	163,84	4,914	,178
	Özel sektör	123	205,05		
	Kendi işi	13	165,73		
	Çalışmıyor	225	202,20		
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgisi	Kamu çalışanı	35	175,57	3,168	,366
	Özel sektör	123	195,07		
	Kendi işi	13	170,27		
	Çalışmıyor	225	205,58		
Okula Yönelik İlgisi	Kamu çalışanı	35	179,64	12,225	,253
	Özel sektör	123	180,29		
	Kendi işi	13	138,54		
	Çalışmıyor	225	214,85		
İlgileri Geliştirmeye Yönelik İlgisi	Kamu çalışanı	35	230,57	4,143	,246
	Özel sektör	123	197,99		
	Kendi işi	13	162,81		
	Çalışmıyor	225	195,85		

*p<0.05

Tablo 41 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeyleri; kontrole [$X^2=4.914$, $p>.05$], davranış geliştirmeye [$X^2=3.168$, $p>.05$], okula [$X^2=12.225$, $p>.05$] ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda [$X^2=4.143$, $p>.05$] meslek durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Anne ilgisinin ailenin ekonomik durumu bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 42’de verilmiştir.

Tablo 42: Anne İlgisinin Ailenin Ekonomik Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	N	Ortalama Sıra	X ²	p
Kontrol Yönelik İlgisi	1500 TL ve altı	15	208,27	,177	,915
	1500-3000 TL arası	174	196,50		
	3000 TL ve üzeri	207	199,47		
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgisi	1500 TL ve altı	15	167,83	3,378	,185
	1500-3000 TL arası	174	209,31		
	3000 TL ve üzeri	207	191,63		
Okula Yönelik İlgisi	1500 TL ve altı	15	182,07	9,410	,009*
	1500-3000 TL arası	174	218,43		
	3000 TL ve üzeri	207	382,94		
İlgileri Geliştirmeye Yönelik İlgisi	1500 TL ve altı	15	147,90	4,214	,000*
	1500-3000 TL arası	174	193,61		
	3000 TL ve üzeri	207	306,28		

*p<0.05

Tablo 42 incelendiğinde 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeyleri; kontrole [$X^2=0.177$, $p>.05$] ve davranış geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda [$X^2=3.378$, $p>.05$] ailenin ekonomik durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Ancak okula yönelik [$X^2=9.410$, $p<.05$] ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda [$X^2=4.214$, $p<.05$] ailenin ekonomik durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. 3000 TL ve üzeri ekonomik duruma sahip olan ailelerde, annelerin çocuğunun okuluna ve ilgilerini geliştirmeye yönelik ilgisinin daha fazla olduğu görülmektedir.

Anne ilgisinin aile ile birlikte yaşayan akraba durumu bağımsız değişkenine göre Mann-Whitney U sınaması sonuçları tablo 43'te verilmiştir.

Tablo 43: Anne İlgisinin Aile İle Birlikte Yaşayan Akraba Durumuna Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	U	p
Kontrolle Yönelik İlgisi	Var	73	285,97	10874,500	,000*
	Yok	323	201,33		
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgisi	Var	73	291,28	11262,500	,001*
	Yok	323	200,13		
Okula Yönelik İlgisi	Var	73	189,49	5131,500	,456
	Yok	323	200,54		
İlgileri Geliştirmeye Yönelik İlgisi	Var	73	188,42	4054,000	,405
	Yok	323	200,78		

*p<0.05

Tablo 43 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeyleri; kontrole [U=10874.500, p<.05] ve davranış geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda [U=11262.500, p<.05] aile ile birlikte yaşayan akraba durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Okula [U=5131.500, p>.05] ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda ise [U=4054.000, p>.05] aile ile birlikte yaşayan akraba durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Elde edilen bulguya göre, akrabası ile birlikte yaşayan ailelerde annelerin kontrole yönelik ve davranış geliştirmeye yönelik ilgisinin daha fazla olduğu bulunmuştur.

Baba ilgisinin cinsiyet bağımsız değişkenine göre Mann-Whitney U sınaması sonuçları tablo 44'te verilmiştir.

Tablo 44: Baba İlgisinin Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	U	p
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgi	Kız	195	201,81	18952,500	,571
	Erkek	201	195,29		
Kontrol Yönelik İlgi	Kız	195	196,88	19282,000	,782
	Erkek	201	200,07		
Okula Yönelik İlgi	Kız	195	199,70	19364,000	,838
	Erkek	201	197,34		

*p<0.05

Tablo 44 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların babaların ilgi düzeyleri; davranış geliştirmeye [U=18952.500, p>.05], kontrole [U=19282.000, p>.05] ve okula yönelik ilgi alt boyutunda [U=19364.000, p>.05] cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Baba ilgisinin çocuğun yaşı bağımsız değişkenine göre Mann-Whitney U sınaması sonuçları tablo 45'te verilmiştir.

Tablo 45: Baba İlgisinin Çocuğun Yaşına Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	U	p
Kontrol Yönelik İlgi	5 yaş	148	183,34	16108,000	,322
	6 yaş	248	207,55		
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgi	5 yaş	148	180,68	15714,000	,247
	6 yaş	248	209,14		
Okula Yönelik İlgi	5 yaş	148	201,94	17842,500	,644
	6 yaş	248	196,45		

*p<0.05

Tablo 45 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların babaların ilgi düzeyleri; kontrole [U=16108.000, p>.05], davranış geliştirmeye [U=15714.000, p>.05] ve okula yönelik ilgi alt boyutunda [U=17842.500, p>.05] çocuğun yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Baba ilgisinin kardeş sayısı bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 46'da verilmiştir.

Tablo 46: Baba İlgisinin Kardeş Sayısına Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kontrol Yönelik İlgisi	Tek çocuk	144	251,65	13,708	,000*
	1	187	201,62		
	2	44	168,01		
	3 ve üzeri	21	213,02		
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgisi	Tek çocuk	144	295,75	12,863	,000*
	1	187	205,42		
	2	44	174,17		
	3 ve üzeri	21	206,74		
Okula Yönelik İlgisi	Tek çocuk	144	219,13	17,631	,004*
	1	187	187,89		
	2	44	178,88		
	3 ve üzeri	21	192,67		

*p<0.05

Tablo 46 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların babaların ilgi düzeyleri; kontrole [$X^2=13.708$, $p<.05$], davranış geliştirmeye [$X^2=12.863$, $p<05$] ve okula yönelik ilgi alt boyutunda [$X^2=17.631$, $p<05$] çocukların kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Elde edilen bulguya göre, tüm alt boyutlarda babaların tek çocuklara yönelik ilgisi daha fazladır.

Baba ilgisinin doğum sırası bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 47’de verilmiştir.

Tablo 47: Baba İlgisinin Doğum Sırasına Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kontrolle Yönelik İlgisi	Birinci	228	205,28	9,560	,214
	İkinci	135	193,60		
	Üçüncü	27	145,63		
	Dördüncü	6	289,00		
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgisi	Birinci	228	203,52	5,656	,130
	İkinci	135	195,11		
	Üçüncü	27	158,89		
	Dördüncü	6	262,33		
Okula Yönelik İlgisi	Birinci	228	206,43	6,263	,100
	İkinci	135	194,27		
	Üçüncü	27	149,72		
	Dördüncü	6	211,83		

*p<0.05

Tablo 47 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların babaların ilgi düzeyleri; kontrole [$X^2=9.560$, $p>.05$], davranış geliştirmeye [$X^2=5.656$, $p>.05$] ve okula yönelik ilgi alt boyutunda [$X^2=6.263$, $p>.05$] doğum sırası göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Baba ilgisinin yaş bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 48’de verilmiştir.

Tablo 48: Baba İlgisinin Yaşa Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kontrolle Yönelik İlgisi	21-30 yaş	75	165,46	9,174	,010*
	31-40 yaş	227	201,24		
	41 yaş ve üzeri	94	218,23		
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgisi	21-30 yaş	75	158,94	14,979	,001*
	31-40 yaş	227	199,60		
	41 yaş ve üzeri	94	227,41		
Okula Yönelik İlgisi	21-30 yaş	75	207,85	,835	,659
	31-40 yaş	227	194,40		
	41 yaş ve üzeri	94	200,94		

*p<0.05

Tablo 48 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeyleri; kontrole [$X^2=9.174$, $p<.05$] ve davranış geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda [$X^2=14.979$, $p<.05$] yaşlarına göre anlamlı farklılık gösterirken okula yönelik ilgi alt boyutunda [$X^2=.835$, $p>.05$] yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. 41 yaş ve üzeri babaların çocuklarına (kontrole ve davranış geliştirmeye) yönelik ilgisinin daha fazla olduğu görülmektedir.

Baba ilgisinin öğrenim durumu bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 49’da verilmiştir.

Tablo 49: Baba İlgisinin Öğrenim Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kontrolle Yönelik İlg	Okuma yazma bilmiyor	1	319,00	15,636	,003*
	İlkokul-ortaokul	82	188,05		
	Lise	154	201,05		
	Ön lisans	31	277,16		
	Lisans	121	299,87		
	Lisansüstü ve doktora	7	345,57		
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlg	Okuma yazma bilmiyor	1	239,00	13,587	,000*
	İlkokul-ortaokul	82	183,94		
	Lise	154	203,63		
	Ön lisans	31	276,42		
	Lisans	121	297,00		
	Lisansüstü ve doktora	7	301,29		
Okula Yönelik İlg	Okuma yazma bilmiyor	1	285,00	10,224	,009*
	İlkokul-ortaokul	82	174,48		
	Lise	154	198,50		
	Ön lisans	31	203,15		
	Lisans	121	219,04		
	Lisansüstü ve doktora	7	236,14		

*p<0.05

Tablo 49 incelendiğinde 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeyleri; kontrole [$X^2=15.636$, $p<.05$], davranış geliştirmeye [$X^2=13.587$, $p<.05$] ve okula yönelik ilgi alt boyutunda [$X^2=10.224$, $p<.05$] öğrenim durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Elde edilen bulguya göre, babaların öğrenim durumu yükseldikçe çocuklarına yönelik ilgi düzeylerinin arttığı görülmektedir.

Baba ilgisinin meslek durumu bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 50’de verilmiştir.

Tablo 50: Baba İlgisinin Meslek Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kontrolle Yönelik İlgi	Kamu çalışanı	59	192,06	4,871	,181
	Özel sektör	221	200,22		
	Kendi işi	95	209,25		
	Çalışmıyor	21	149,83		
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgi	Kamu çalışanı	59	193,51	5,609	,132
	Özel sektör	221	203,92		
	Kendi işi	95	201,28		
	Çalışmıyor	21	142,95		
Okula Yönelik İlgi	Kamu çalışanı	59	209,74	2,578	,461
	Özel sektör	221	200,87		
	Kendi işi	95	183,30		
	Çalışmıyor	21	210,71		

*p<0.05

Tablo 50 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeyleri; kontrole [$X^2=4.871$, $p>.05$], davranış geliştirmeye [$X^2=5.609$, $p>.05$] ve okula yönelik ilgi alt boyutunda [$X^2=2.578$, $p>.05$] meslek durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Baba ilgisinin ailenin ekonomik durumu bağımsız değişkenine göre Kruskal-Wallis sınaması sonuçları tablo 51’de verilmiştir.

Tablo 51: Baba İlgisinin Ailenin Ekonomik Durumuna Göre Kruskal-Wallis Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	X ²	p
Kontrolle Yönelik İlgi	1500 TL ve altı	15	207,47	,162	,981
	1500-3000 TL arası	174	197,73		
	3000 TL ve üzeri	207	198,50		
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgi	1500 TL ve altı	15	200,33	,672	,523
	1500-3000 TL arası	174	193,38		
	3000 TL ve üzeri	207	202,67		
Okula Yönelik İlgi	1500 TL ve altı	15	204,43	,084	,337
	1500-3000 TL arası	174	197,78		
	3000 TL ve üzeri	207	198,68		

*p<0.05

Tablo 51 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeyleri; kontrole [$X^2=.162$, $p>.05$], davranış geliştirmeye [$X^2=.672$, $p>.05$] ve okula yönelik ilgi alt boyutunda [$X^2=.084$, $p>.05$] ailenin ekonomik durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Baba ilgisinin aile ile birlikte yaşayan akraba durumu bağımsız değişkenine göre Mann-Whitney U sınaması sonuçları tablo 52’de verilmiştir.

Tablo 52: Baba İlgisinin Aile İle Birlikte Yaşayan Akraba Durumuna Göre Mann-Whitney U Sınaması Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	Ortalama Sıra	U	p
Kontrolle Yönelik İlgi	Var	73	177,26	10239,000	,079
	Yok	323	203,30		
Davranış Geliştirmeye Yönelik İlgi	Var	73	172,39	9883,500	,074
	Yok	323	204,40		
Okula Yönelik İlgi	Var	73	178,65	10340,500	,101
	Yok	323	202,99		

*p<0.05

Tablo 52 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeyleri; kontrole yönelik ilgi alt boyutunda [U=10239.000, p>.05], davranış geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda [U=9883.500, p>.05] ve okula yönelik ilgi alt boyutunda [U=10340.500, p>.05] aile ile birlikte yaşayan akraba durumu açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

5-6 yaş çocukların davranış problemlerine ve anne-baba ilgisine yönelik Kendall's Tau-B ilişki analizi sonuçları tablo 53'te verilmiştir.

Tablo 53: 5-6 Yaş Çocukların Davranış Problemleri ve Anne-Baba İlgisine Yönelik Kendall's Tau-B İlişki Analizi Sonuçları

		Kavgacı-saldırgan olma	Endişeli-ağlamaklı olma	Aşırı hareketli-dikkatsiz olma	Kontrol e yönelik ilgi (anne)	Davranış geliştirmeye yönelik ilgi (anne)	Okula yönelik ilgi (anne)	İlgileri geliştirmeye yönelik ilgi (anne)	Davranışları geliştirmeye yönelik ilgi (baba)	Kontrol e yönelik ilgi (baba)	Okula yönelik ilgi (baba)	
Kendall's tau_b	Kavgacı-saldırgan olma	R	1,000	,067	,207	-,210*	-,332*	-,240*	-,207*	-,116*	,112*	-,139*
		P	.	,069	,000	,004	,003	,008	,003	,001	,003	,006
	Endişeli-ağlamaklı olma	R		1,000	-,180**	-,160*	-,139*	-,282	-,223	-,134*	-,126*	-,140*
		P		.	,000	,002	,008	,007	,007	,002	,001	,009
	Aşırı hareket-dikkatsiz olma	R			1,000	-,198**	-,155*	-,104*	-,144*	-,143*	,116*	-,123*
		P			.	,006	,004	,005	,001	,005	,003	,002
	Kontrol e yönelik ilgi (anne)	R				1,000	,541*	,235*	,318*	,331*	,285*	,140*
		P				.	,000	,000	,000	,000	,000	,000
	Davranış geliştirmeye yönelik ilgi (anne)	R					1,000	,244*	,248*	,320*	,247*	,146*
		P					.	,000	,000	,000	,000	,000
	Okula yönelik ilgi (anne)	R						1,000	,270*	,150*	,115*	,137*
		P						.	,000	,008	,000	,000
	İlgileri geliştirmeye yönelik ilgi (anne)	R							1,000	,192*	,166*	,174*
		P							.	,007	,003	,000
	Davranışları geliştirmeye yönelik ilgi (baba)	R								1,000	,643*	,347*
		P								.	,000	,000
	Kontrol e yönelik ilgi (baba)	R									1,000	,342*
		P									.	,000
Okula yönelik ilgi (baba)	R										1,000	
	P										.	

*p<0.05

Tablo 53 incelendiğinde, 5-6 yaş çocukların davranış problemleri puanları ile anne-baba ilgisi puanları arasında negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu, anne ve baba ilgisi puanları arttıkça davranış problemleri puanlarının azaldığı görülmektedir.

Çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeği anne formu birinci alt boyutu olan kontrole yönelik ilgi ile okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeği kavgacı-saldırgan olma ($r:-,21$), endişeli-ağlamaklı olma ($r:-,16$) ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma ($r:-,19$) puanları arasında negatif yönlü düşük düzeyde bir ilişkiye rastlanmıştır.

Çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeği anne formu ikinci alt boyutu olan davranış geliştirmeye yönelik ilgi ile okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeği kavgacı-saldırgan olma ($r:-,33$), endişeli-ağlamaklı olma ($r:-,13$) ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma ($r:-,15$) puanları arasında negatif yönlü düşük düzeyde bir ilişkiye rastlanmıştır.

Çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeği anne formu üçüncü alt boyutu olan okula yönelik ilgi ile okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeği kavgacı-saldırgan olma ($r:-,24$), endişeli-ağlamaklı olma ($r:-,28$) ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma ($r:-,10$) puanları arasında negatif yönlü düşük düzeyde bir ilişkiye rastlanmıştır.

Çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeği anne formu dördüncü alt boyutu olan ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi ile okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeği kavgacı-saldırgan olma ($r:-,20$), endişeli-ağlamaklı olma ($r:-,22$) ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma ($r:-,14$) puanları arasında negatif yönlü düşük düzeyde bir ilişkiye rastlanmıştır.

Çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeği baba formu birinci alt boyutu olan davranış geliştirmeye yönelik ilgi ile okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeği kavgacı-saldırgan olma ($r:-,11$), endişeli-ağlamaklı olma ($r:-,13$) ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma ($r:-,14$) puanları arasında negatif yönlü düşük düzeyde bir ilişkiye rastlanmıştır.

Çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeği baba formu ikinci alt boyutu olan kontrole yönelik ilgi ile okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeği kavgacı-saldırgan olma ($r:-,11$) ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma ($r:-,11$) puanları arasında pozitif yönlü düşük düzeyde ilişki varken endişeli-ağlamaklı olma ($r:-,12$) puanları arasında negatif yönlü düşük düzeyde bir ilişkiye rastlanmıştır.

Çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeği baba formu üçüncü alt boyutu olan okula yönelik ilgi ile okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeği kavgacı-saldırgan olma ($r:-,13$), endişeli-ağlamaklı olma ($r:-,14$) ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma ($r:-,12$) puanları arasında negatif yönlü düşük düzeyde bir ilişkiye rastlanmıştır.

5. TARTIŞMA

5-6 yaş çocukların davranış problemlerine ve anne baba ilgisine yönelik bulgular aşağıda tartışılarak yorumlanmıştır.

5.1. Davranış Problemlerinin İlgili Değişkenlere Göre Tartışılması

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; endişeli-ağlamaklı olma alt boyutunda cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Ancak davranış problemlerinin kavgacı-saldırgan ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Erkek çocuklarda kavgacı-saldırgan ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma davranışı kız çocuklara oranla daha fazla görülmektedir. Çebi (2017) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonucuna ulaşılmış ve erkek çocukların kız çocuklardan daha fazla davranış sorunu gösterdiği belirtilmiştir (14). Ebeveynlerin cinsiyetçi tutumları bu durumun nedeni olarak düşünülmektedir. Martin ve Ross (2005) tarafından yapılan çalışmada, ebeveynlerin erkek çocukların hafif fiziksel saldırganlığına karşı daha fazla tolerans gösterdikleri, kız çocukların ise saldırgan davranışlarını istemedikleri ve engellemeye çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır (64).

Çocukların cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıp yargılarının olması bu durumun bir diğer nedeni olarak düşünülmektedir. Özdemir (2006) tarafından yapılan araştırmada 5-6 yaş grubundaki çocuklarda kalıp yargıların var olduğu ve çocuklardan kavgacılığın, kendi başına idare edebilmenin, kaba davranmanın, sert olmanın, güçlü olmanın erkek özelliği olduğu, güçsüz olmanın, nazik olmanın, cana yakın olmanın, çabuk heyecanlanmanın, yufka yürekli olmanın kız özelliği olduğu şeklinde cevapların alındığı belirtilmiştir (65).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ünsal (2010) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuca ulaşılmıştır (66). Çocukların yaşlarının birbirine çok yakın olması bu durumun nedeni olarak düşünülmektedir. Kanlıklıçer (2005) tarafından yapılan çalışmada 3-6 yaş grubu çocukların davranış problemleri incelenmiş ve 6 yaş grubu çocukların 3 yaş grubu çocuklardan daha fazla davranış problemi gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır (1).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda kardeş sayısına göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Tarkoçin

(2014) tarafından yapılan araştırmada da okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeğinin alt boyutlarında kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır (53). Araştırmaya katılan çocukların çoğunun kardeşinin olmaması veya bir kardeşe sahip olmaları bu durumun nedeni olarak dūřünülmektedir. Eratay (2011) tarafından okul öncesi çocuklarında davranış problemlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yapılan araştırmada, çocukların kardeş sayısı arttıkça uyum bozukluklarına ve alışkanlık bozukluklarına yoğun olarak rastlandığı belirtilmiştir (67). Bolattekin (2014) tarafından yapılan çalışmada da, kardeş sayısının artmasıyla beraber davranış problemlerinin de arttığı görülmüş ve en fazla davranış sorunu 4 ve üzeri kardeşe sahip çocuklarda ortaya çıkmıştır (68).

Araştırmaya katılan 5-6 yař çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda çocuğun doğum sırasına göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir. Anne babanın çocuk yetiştirme tutumları bu durumun nedeni olarak dūřünülmektedir. Ünsal (2010) tarafından yapılan araştırmada 60-72 aylık çocukların davranış sorunları ile doğum sırası arasındaki ilişkiye bakılmış ve anlamlı bir fark bulunmamıştır (66). Çetintař (2015) tarafından yapılan çalışmada da çocukların problem davranışlarının doğum sırasına göre farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır (57).

Araştırmaya katılan 5-6 yař çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda anne ve babanın yaşına göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir. Kızılışık Kartal (2014) tarafından yapılan araştırmada anne ve baba yaşının çocukların davranış sorunlarını etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır (69). Genç anne-babaların çocuklarının gelişimi için teknolojiden faydalanıyor olmaları, ileri yaştaki ebeveynlerin ise yaşlarının artmasıyla birlikte deneyim ve tecrübe sahibi olmaları bu durumun nedeni olarak dūřünülmektedir.

Araştırmaya katılan 5-6 yař çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda anne ve babanın öğrenim durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir. Dursun (2010) tarafından yapılan çalışmada anne ve babanın öğrenim durumunun okul öncesi dönem çocukların davranış sorunlarını etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır (48). Ebeveynlerin çocukların gelişimi ve eğitimi konusunda bilinçli olmaları ve bu konuda bilgi kaynaklarına ulaşıp kendilerini geliştirmeleri bu durumun nedeni olarak dūřünülmektedir.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda anne ve babanın meslek durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir. Yaşar Ekici (2014) tarafından yapılan çalışmada, okul öncesi eğitime devam eden çocukların problem davranışları ile anne ve babalarının meslek durumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (70). Yakmaz Basılğan (2012) ve Ünsal (2010) tarafından yapılan çalışmalarda, çocukların davranış problemleriyle annenin çalışıp çalışmama durumu karşılaştırmış ve anlamlı bir farklılık görülmediği belirtilmiştir (71, 66). Anne ve babanın çocuğun gereksinimlerini karşılıyor olması, çocukla kaliteli zaman geçirmesi ve çocuğun yaşamında etkin rol oynaması bu durumun nedeni olarak düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda ailenin ekonomik durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Kızılışık Kartal (2014) tarafından yapılan araştırmada ailenin ekonomik durumunun çocukta davranış sorunlarını etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır (69). Ancak Savi (2008) tarafından yapılan araştırmada ergenlerin davranış sorunlarının aile gelir düzeyine göre farklılaştığı belirtilmiştir (72). Bu çalışmanın ergenlerle yapılmış olması, çalışmamızla paralellik göstermemesinin nedeni olarak düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda aile ile birlikte yaşayan akraba durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir. Çetintaş (2015) tarafından yapılan çalışmada, davranış problemlerinin aile ile yaşayan bir yakın olup/olamama durumuna göre fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (57). Araştırmaya katılan ailelerin çoğunun çekirdek aile yapısına sahip olması bu durumun nedeni olarak düşünülmektedir. Topçuoğlu (2001) tarafından yapılan araştırmada; çekirdek ve geniş ailelerde aile fonksiyonlarının farklılık gösterdiği, çekirdek ailelerde aile fonksiyonlarının daha sağlıklı yerine getirildiği sonucuna ulaşılmıştır (73).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda çocuğun televizyon izleme süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Ancak 5-6 yaş çocukların davranış sorunları kavgacı-saldırgan olma alt boyutunda çocuğun televizyon izleme süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Elde edilen bulguya göre 3-4 saat ve 5 saat-üzeri televizyon izleyen çocuklarda kavgacı-saldırgan olma davranışının daha fazla görüldüğü tespit edilmiştir. Çocuğun televizyon izleme süresinin fazla olması bu

durumun nedeni olarak düşünülmektedir. Akçay ve Özcebe (2012) tarafından yapılan çalışmada, çocukların televizyon izleme sürelerinin artması sonucunda olumlu sosyal davranışlarının azaldığı, fiziksel ve ilişkisel saldırganlıklarının arttığı belirlenmiştir (74).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda anne ve babanın çocuğuyla oyun oynama süresine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermektedir. Çocuğu ile oyun oynamayan anne ve babaların çocuklarında daha fazla davranış problemi görüldüğü tespit edilmiştir. Oyunun çocuğun yaşamında önemli bir yere sahip olması bu durumun nedeni olarak düşünülmektedir. Oyun çocuğun kişilik ve yeteneklerini geliştirmesini sağlar. Anne baba çocuğuyla oyun oynarken ona birçok değeri öğretebilir ve oyunla çocuğun problem davranışlarını fark ederek müdahale edebilir.

Anne ve babaların çocuklarına yeteri kadar zaman ayıramaması bu durumun bir diğer nedeni olarak düşünülmektedir. Çetintaş (2015) tarafından yapılan çalışmada, çocuğu ile yeterince vakit geçiren annelerin çocuklarının daha az davranış problemlerine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır (57). Türkoğlu, Çeliköz ve Uslu (2013) tarafından yapılan araştırmada, babaların çocuklarıyla nitelikli zaman geçirmelerinde iş yoğunluğu, beden ve zihin yorgunluğu gibi engellerin olduğunu vurguladıkları sonucuna ulaşılmıştır (50).

5.2. Anne İlgisinin İlgili Değişkenlere Göre Tartışılması

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeyleri; okula ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermezken kontrole ve davranış geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Elde edilen bulguya göre, annelerin kız çocuklara yönelik ilgisinin (kontrole yönelik ilgi ve davranış geliştirmeye yönelik ilgi) daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Annelerin kız çocuklarının davranışlarını geliştirmeye yönelik ilgisinin ve kontrolüne yönelik ilgisinin daha fazla olmasının nedeni kız çocuklarını geleneksel rollere uygun yetiştirmek istemeleri olabilir. Aktaş (2011) tarafından yapılan çalışmada kadınların kendilerine atfedilen geleneksel rolleri eleştirmelerine rağmen kız çocuklarını da bu öğretilerle yetiştirme eğilimi gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır (75).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeylerinin; kontrole, davranış geliştirmeye, okula yönelik ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Topçu

Bilir ve Sop (2016) tarafından yapılan çalışmada, anne-çocuk ilişki düzeyleri arasında çocukların yaşının anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır (2). Yapılan çalışmada ve çalışmamızda örneklem grubunu oluşturan çocuklar arasındaki yaş farkının az olması bu sonucun nedeni olarak düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeylerinin; kontrole, davranış geliştirmeye, okula ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda çocukların kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Tüm boyutlarda çocuğun kardeş sayısı açısından anlamlı bir farklılık görülmektedir. Diğer bir deyişle annelerin tek çocuklara olan ilgisi daha fazladır. Ailede başka bir çocuğun olmaması bu durumun nedeni olarak düşünülmektedir. Gürşimşek (2010) tarafından yapılan çalışmada, çocuk sayısı ile ebeveynlerin eğitime katılım düzeyleri arasında anlamlı farklılaşma olduğu görülmüş ve tek çocuklu ebeveynlerin çok çocuklu ebeveynlerden daha etkin olduğu bulunmuştur (76). Kayma Güneş ve Gökler (2017) tarafından yapılan çalışmada çocuk sayısının artması ile ailede çocuklara sunulan sosyal, duygusal, ekonomik imkanların ve özellikle ebeveyn ilgi, desteğinin azaldığı belirtilmiştir (77). Seçer, Çeliköz ve Yaşa (2008) tarafından yapılan çalışmada çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden annelerin sahip olduğu çocuk sayısının artmasıyla ebeveynliğe yönelik ilgilerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır (78).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeylerinin; kontrole, davranış geliştirmeye, okula ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda çocukların doğum sırasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Kardeşler arası kıskançlık ve çatışma gibi durumların olmaması için anne ilgisinin doğum sırasına göre farklılaşmadığı düşünülmektedir. Erkman ve Rohner (2006) anne ilgisinin kardeşe yönelmesi kardeşe yönelik öfke ve kıskançlık duygularını artırdığını belirtmiştir (79).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeylerinin; kontrole, davranış geliştirmeye, okula ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda kendi yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Özdemir (2012) tarafından ailelerin ebeveynliğe yönelik tutumları incelenen çalışmada, ebeveynlik ilgi alt boyutunu etkileyen yaş değişkenlerine bakılmış ve 26–30 yaş arası annelerin ebeveynliğe daha fazla ilgi duyduğu bulgusuna ulaşılmıştır (80). Bu bulgu araştırmamızla paralellik göstermemektedir. Araştırmaların farklı zamanlarda farklı örneklem gruplarıyla yapılmış olması bu durumun nedeni olarak düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeylerinin; kontrole, davranış geliştirmeye, okula yönelik ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda öğrenim durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Annenin öğrenim durumu yükseldikçe çocuğuna olan ilgisinin arttığı bulunmuştur. Akbağ (1994) tarafından yapılan araştırmada annelerin eğitim düzeyinin artmasıyla çocuklarına daha fazla tutarlı disiplin, ilgi ve şefkat gösterdikleri ve çocuğun amaçlarına ulaşmasında yardımcı olmanın arttığı sonucuna ulaşılmıştır (81). Ersoy ve Bayraktar (2015) tarafından yapılan çalışma sonucunda, lisans ve lisansüstü mezunu annelerin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde çocuklarını kitapla buluşturma konusunda daha bilinçli oldukları saptanmıştır (82). Seçer, Çeliköz ve Yaşa (2008) tarafından yapılan çalışmada çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden annelerin eğitim düzeyinin ebeveynliğe yönelik ilgilerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (78).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeylerinin; kontrole, davranış geliştirmeye, okula ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda meslek ve çalışma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Annenin çalışma koşullarının uygun olması bu durumun nedeni olarak düşünülmektedir. Aydoğdu ve Dilekmen (2018) tarafından yapılan çalışmada annelerin iş hayatının yoğunluğunun çocuklarıyla zaman geçirmelerini engellediği belirtilmiştir (83).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeyleri; kontrole ve davranış geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda ailenin ekonomik durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermezken okula ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda ailenin ekonomik durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. 3000 TL ve üzeri ekonomik duruma sahip olan ailelerde, annelerin çocuğunun okuluna yönelik ilgisinin ve ilgilerini geliştirmeye yönelik ilgisinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç annenin okula ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgisini engelleyen etkenlerin maddi imkanların artmasıyla ortadan kalktığını düşündürmektedir. Orman (2012) tarafından yapılan çalışmada, sosyoekonomik düzeyi yüksek olan velilerin, sınıf veli toplantılarına daha fazla katıldığı sonucuna ulaşılmıştır (84). Karrass, VanDeventer, Braungart-Rieker (2003) tarafından yapılan çalışmada, gelir düzeyi yüksek olan ve stres düzeyi düşük olan annelerin çocuklarına daha sık kitap okuduğu belirtilmiştir (85).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeyleri; kontrole ve davranış geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda aile ile birlikte yaşayan akraba durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterirken okula ve ilgileri geliştirmeye yönelik

ilgi alt boyutunda anlamlı farklılık göstermemektedir. Akrabası ile birlikte yaşayan ailelerde annelerin kontrole yönelik ve davranış geliştirmeye yönelik ilgisinin daha fazla olduğu bulunmuştur. Eşlerin anne babasının çocukla ilgili konularda etkin rol alması, çocuğu şımartması, her istediğini yapması bu durumun nedeni olabilir. Aktaş (1995) yaptığı çalışmada, büyükannelerin geleneksel çocuk bakım ve yetiştirme yöntemleri ile anne-babanın çocuk eğitimi ve dolayısıyla disiplini konusundaki farklı tutumları nedeniyle bazı problemlerin ortaya çıkabildiğini belirtmiştir (86). Ayrıca çalışmada büyükannenin çocuğu çok fazla şımartması ve onun her istediğini yapması, çocuğun eğitimi ve disiplini konusunda anne-baba ile aynı görüşe sahip olmama anneler tarafından belirtilen problemler olarak belirlenmiştir.

5.3. Baba İlgisinin İlgili Değişkenlere Göre Tartışılması

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeyleri; davranış geliştirmeye, kontrole ve okula yönelik ilgi alt boyutunda cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu sonuç babaların çocuklarının cinsiyetini değil ihtiyaçlarını dikkate aldığını düşündürmektedir. Türkoğlu (2013) tarafından yapılan çalışmada babaların babalık rolü algısının, çocuğunun cinsiyetinden etkilenmediği sonucuna ulaşılmıştır (87). Pekkarakaş (2010) tarafından yapılan çalışmada, çocuğun cinsiyetine göre babaların eğitime katılım düzeylerinde anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (88).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeyleri; kontrole, davranış geliştirmeye ve okula yönelik ilgi alt boyutunda yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Çocuklar arasındaki yaş farkının az olması bu durumun nedeni olarak düşünülmektedir. Türkoğlu (2013) tarafından yapılan çalışmada babaların algıladıkları babalık rolünün çocuğun yaşına göre farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır (87).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeyleri; kontrole, davranış geliştirmeye ve okula yönelik ilgi alt boyutunda çocukların kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Tüm alt boyutlarda babaların tek çocuklara yönelik ilgi düzeyinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ailede başka bir çocuğun olmaması bu durumun nedeni olarak düşünülmektedir. Seçer, Çeliköz ve Yaşa (2007) tarafından yapılan araştırma sonucunda babaların 2 çocuktan sonra babalığa ilgisinin azaldığı belirtilmiştir (89). Şahin (2012) tarafından yapılan çalışmada çocuk sayısı arttıkça babaların babalık rolü algılarının düştüğü tespit edilmiştir (90).

Çatıkkaş (2008) tarafından yapılan çalışmada fazla çocuk sahibi olan babaların daha az aile temelli katılım gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılmıştır (91).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeyleri; kontrole, davranış geliştirmeye ve okula yönelik ilgi alt boyutunda çocuğun doğum sırasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Babaların çocuk yetiştirme tutumları bu durumun nedeni olarak düşünülmektedir. Uyanık, Kaya, Kızıltepe, Can Yaşar (2015) tarafından çocuğu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden babaların çocukları ile olan ilişkilerinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada, doğum sırasının baba çocuk ilişkisini etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır (92).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeyleri; okula yönelik ilgi alt boyutunda yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermezken kontrole ve davranış geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda anlamlı farklılık göstermektedir. 41 yaş ve üzeri babaların çocuklarının davranışlarını geliştirmeye yönelik ve kontrole yönelik ilgisinin daha fazla olduğu bulunmuştur. Türkoğlu (2013) tarafından yapılan çalışmada 41 yaş ve üzeri olan babaların babalık algılarının daha yüksek olduğu belirtilmiştir (87).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeyleri; kontrole, davranış geliştirmeye ve okula yönelik ilgi alt boyutunda öğrenim durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Elde edilen bulguya göre, babaların öğrenim durumu yükseldikçe çocuklarına yönelik ilgi düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Kırman ve Doğan (2017) tarafından yapılan çalışmada, eğitim düzeyi yüksek babaların babalık yeterliliği, ilgisi ve genel tutum puanları diğerlerine göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir (4). Seçer, Çeliköz ve Yaşa (2007) tarafından yapılan araştırma sonucunda üniversite mezunu babaların ilköğretim mezunu babalara göre ilgi ve genel tutum puanlarının daha yüksek olduğu belirtilmiştir (89). Akbağ (1994) tarafından yapılan çalışmada babaların eğitim düzeyinin artmasıyla çocuklarına daha fazla tutarlı disiplin, ilgi ve şefkat gösterdikleri ve çocuğun amaçlarına ulaşmasında yardımcı olmanın arttığı sonucuna ulaşılmıştır (81).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeyleri; kontrole, davranış geliştirmeye ve okula yönelik ilgi alt boyutunda meslek durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Babanın çalışma koşullarının uygun olması bu durumun nedeni olarak düşünülmektedir. Aksi takdirde babaların çocuklarıyla daha az ilgileneceği düşünülmektedir. Türkoğlu, Çeliköz ve Uslu

(2013) tarafından yapılan çalışmada, babalar çocuklarıyla nitelikli zaman geçirmelerinde iş yoğunluğu, beden ve zihin yorgunluğu gibi engellerin olduğu belirtilmiştir (50).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeyleri; kontrole, davranış geliştirmeye ve okula yönelik ilgi alt boyutunda ailenin ekonomik durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Çatıkkaş (2008) tarafından yapılan çalışmada, okul öncesi eğitim kurumuna giden çocukların eğitiminde babalarının katılım düzeyleri ile gelir durumları arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı belirtilmiştir (91).

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeylerinin; kontrol, davranış geliştirmeye ve okula yönelik ilgi alt boyutunda aile ile birlikte yaşayan akraba durumu açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Araştırmaya katılan ailelerin çoğunun çekirdek aile yapısına sahip olması bu durumun nedeni olarak düşünülmektedir. Topçuoğlu (2001) tarafından çekirdek ve geniş ailelerde aile fonksiyonlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada; çekirdek ve geniş ailelerde aile fonksiyonlarının farklılık gösterdiği, çekirdek ailelerde aile fonksiyonlarının daha sağlıklı olarak yerine getirildiği sonucuna ulaşılmıştır (73).

5.4. Davranış Problemleri İle Anne-Baba İlgi Düzeyi Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulguların Tartışılması

Araştırmaya katılan annelerin ilgi düzeyi arttıkça (kontrole, ilgileri geliştirmeye, davranışları geliştirmeye, okula yönelik ilgi düzeyi) çocuklarda görülen davranış problemlerinin (kavgacı-saldırgan olma, aşırı hareketli-dikkatsiz olma, endişeli-ağlamaklı olma) azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yazıcı (2016) tarafından yapılan çalışmada, davranış problemleri ile ebeveyn ilgisi arasında ilişkinin olduğu belirtilmiştir (27).

Araştırmaya katılan babaların ilgi düzeyi arttıkça (davranışları geliştirmeye ve okula yönelik ilgi) çocuklarda görülen davranış problemlerinin (kavgacı-saldırgan olma, aşırı hareketli-dikkatsiz olma, endişeli-ağlamaklı olma) azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Gültekin Akduman ve Türkoğlu (2013) yaptıkları çalışmada babalık rolü algısı puanları ile problem davranış puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu, babaların babalık rolü puanları arttıkça çocuklarının problem davranış puanlarının azaldığı sonucuna ulaşımlardır (93).

Erdoğan (2004) tarafından yapılan çalışmada, çocuğun psikolojik açıdan iyi olmasında ve davranışsal problemleri ortaya çıkarmasında babanın ilgi ve sevgisinin etkisi anne ilgi ve sevgisinin etkisi gibi büyük öneme sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır (94).

Amato ve Rivera (1999) tarafından baba katılımı ile çocukların davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada, pozitif baba katılımının çocukların davranış problemleriyle anlamlı derecede negatif ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (33).

Araştırmada annenin çocuğuna yönelik ilgi düzeyi arttıkça babanında çocuğuna yönelik ilgi düzeyinin arttığı bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre, Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeği anne ve baba formu alt boyutları birbirini artırıcı anlamlı ilişki içerisinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç anne ve babanın birbiriyle uyumlu olduğunu düşündürmektedir. Yazıcı (2016) tarafından yapılan araştırmada, ebeveyn uyumu arttıkça algılanan anne-baba ilgisinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır (27).

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

5-6 yaş çocuklarında görülen davranış problemleri ile anne-baba ilgi düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular incelendiğinde aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların %58,1'inin devlet okulunda öğrenim gördüğü ve 41,9'unun özel okulda öğrenim gördüğü bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların %49,2'sinin kız olduğu ve %50,8'inin erkek olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların %37,4'ünün 5 yaşında olduğu ve %62,6'sının 6 yaşında olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların %36,4'ünün tek çocuk, %47,2'sinin bir kardeşe sahip, %11,1'inin iki kardeşe sahip ve %5,3'ünün üç ve üzeri kardeşe sahip olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların %57,6'sının ilk, %34,1'inin ikinci, %6,8'inin üçüncü ve %1,5'inin dördüncü çocuk olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan annelerin %28'inin 21-30 yaş, %60,6'sının 31-40 yaş ve %11,4'ünün 41 yaş ve üzeri aralığında olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan annelerin %0,3'ü okuma-yazma bilmiyor, %20,7'sinin öğrenim durumunun ilkokul-ortaokul, %39,1'inin lise, %13,1'inin ön lisans, %25,5'inin lisans, %1,3'ünün öğrenim durumunun lisansüstü ve doktora olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan annelerin %8,8'inin kamuda, %31,1'inin özel sektörde, %3,3'ünün kendi işinde çalışmakta olduğu %56,8'inin ise çalışmamakta olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan babaların %18,9'unun 21-30 yaş, %57,3'ünün 31-40 yaş, %23,7'sinin 41 yaş ve üzeri aralığında olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan babaların %0,3'ü okuma-yazma bilmiyor, %20,7'sinin öğrenim durumunun ilkokul-ortaokul, %38,9'unun lise, %7,8'inin ön lisans, %30,6'sının lisans, %1,8'inin öğrenim durumunun lisansüstü ve doktora olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan babaların %14,9'unun kamuda, %55,8'inin özel sektörde, %24'ünün kendi işinde çalışmakta olduğu, %5,3'ü çalışmamakta olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ailelerin %3,8'inin 1500 TL ve altı, %43,9'unun 1500-3000 TL arası, %52,3'ünün 3000 TL ve üzeri ekonomik duruma sahip olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ailelerin %18,4'ünün akraba ile yaşamakta olduğu %81,6'sının ise akraba ile yaşamamakta olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların %65,7'sinin televizyon izleme süresinin 1-2 saat, %24,7'sinin 3-4 saat, %6,6'sının 5 saat ve üzeri olduğu, çocukların %3'ünün ise televizyon izlememekte olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan annelerin %20,2'sinin çocuğuyla oyun oynama süresinin 30 dakika, %63,6'sının 1-2 saat, %6,6'sının 3-4 saat olduğu, %9,6'sının çocuğuyla oyun oynamamakta olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan babaların %25'inin çocuğuyla oyun oynama süresinin 30 dakika, %51,5'inin 1-2 saat, %2,5'inin 3-4 saat olduğu, babaların %21'inin ise çocuklarıyla oyun oynamamakta olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. 5-6 yaş çocukların davranış problemleri endişeli-ağlamaklı olma alt boyutunda ise cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Elde edilen bulguya göre, erkek çocuklarda kavgacı-saldırgan ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma davranışının kız çocuklara oranla daha fazla görüldüğü tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda yaşa göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda kardeş sayısına göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda çocuğun doğum sırasına göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda annenin yaşına göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemektedir.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda annenin öğrenim durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda annenin meslek durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda babanın yaşına göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda babanın öğrenim durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda babanın meslek durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda ailenin ekonomik durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemlerinin; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda aile ile birlikte yaşayan akraba durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda çocuğun televizyon izleme süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Ancak 5-6 yaş çocukların davranış sorunları kavgacı-saldırgan olma alt boyutunda çocuğun televizyon izleme süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Elde edilen bulguya göre 3-4 saat ve 5 saat-üzeri televizyon izleyen çocuklarda kavgacı-saldırgan olma davranışı televizyon izlemeyen ve 1-2 saat izleyen çocuklara oranla daha fazla görüldüğü tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda annenin çocuğuyla oyun oynama süresine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermektedir. Annesi ile oyun oynamayan çocuklarda daha fazla davranış problemleri görüldüğü tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların davranış problemleri; kavgacı-saldırgan, endişeli-ağlamaklı ve aşırı hareketli-dikkatsiz olma alt boyutunda babanın çocuğuyla

oyun oynama süresine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermektedir. Babası ile oyun oynamayan çocuklarda daha fazla davranış problemleri görüldüğü tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeyleri; okula ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermezken kontrole ve davranış geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Elde edilen bulguya göre, annelerin kız çocuklara yönelik ilgisinin (kontrole yönelik ilgi ve davranış geliştirmeye yönelik ilgi) daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeylerinin; kontrole, davranış geliştirmeye, okula ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda çocukların yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeylerinin; kontrole, davranış geliştirmeye, okula ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda çocukların kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Tüm alt boyutlarda annelerin tek çocuklara yönelik ilgi düzeyinin daha fazla olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeylerinin; kontrole, davranış geliştirmeye, okula ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda çocukların doğum sırasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeylerinin; kontrole, davranış geliştirmeye, okula ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda kendi yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeylerinin; kontrole, davranış geliştirmeye, okula ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda öğrenim durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Annenin öğrenim durumu yükseldikçe çocuğuna olan ilgisinin arttığı bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeyleri; kontrole, davranış geliştirmeye, okula ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda meslek durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeyleri; kontrole ve davranış geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda ailenin ekonomik durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermezken okula ve ilgileri geliştirmeye yönelik

ilgi alt boyutunda ailenin ekonomik durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. 3000 TL ve üzeri ekonomik duruma sahip olan ailelerde, annelerin çocuğunun okuluna yönelik ilgisinin ve ilgilerini geliştirmeye yönelik ilgisinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların annelerinin ilgi düzeyleri; kontrole ve davranış geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda aile ile birlikte yaşayan akraba durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterirken okula ve ilgileri geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda anlamlı farklılık göstermemektedir. Akrabası ile birlikte yaşayan ailelerde annelerin kontrole yönelik ve davranış geliştirmeye yönelik ilgisinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babaların ilgi düzeyleri; davranış geliştirmeye, kontrole ve okula yönelik ilgi alt boyutunda cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babaların ilgi düzeyleri; kontrole, davranış geliştirmeye ve okula yönelik ilgi alt boyutunda çocukların yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babaların ilgi düzeyleri; kontrole, davranış geliştirmeye ve okula yönelik ilgi alt boyutunda çocukların kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Tüm alt boyutlarda babaların tek çocuklara yönelik ilgi düzeyinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babaların ilgi düzeyleri; kontrole, davranış geliştirmeye ve okula yönelik ilgi alt boyutunda çocuğun doğum sırasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeyleri; okula yönelik ilgi alt boyutunda yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermezken kontrole ve davranış geliştirmeye yönelik ilgi alt boyutunda anlamlı farklılık göstermektedir. 41 yaş ve üzeri babaların çocuklarının davranışlarını geliştirmeye yönelik ve kontrole yönelik ilgisinin daha fazla olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeyleri; kontrole, davranış geliştirmeye ve okula yönelik ilgi alt boyutunda öğrenim durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Elde edilen bulguya göre, babaların öğrenim durumu yükseldikçe çocuklarına yönelik ilgi düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeyleri; kontrole, davranış geliştirmeye ve okula yönelik ilgi alt boyutunda mesleki durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeyleri; kontrole, davranış geliştirmeye ve okula yönelik ilgi alt boyutunda ailenin ekonomik durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların babalarının ilgi düzeylerinin; kontrole, davranış geliştirmeye ve okula yönelik ilgi alt boyutunda aile ile birlikte yaşayan akraba durumu açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Araştırmaya katılan annelerin ilgi düzeyi arttıka (kontrole, ilgileri geliştirmeye, davranışları geliştirmeye, okula yönelik ilgi düzeyi) ocuklarda görülen davranış problemlerinin (kavgacı-saldırgan olma, aşırı hareketli-dikkatsiz olma, endişeli-ağlamaklı olma) azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan babaların ilgi düzeyi arttıka (davranış geliştirmeye ve okula yönelik ilgi) ocuklarda görülen davranış problemlerinin (kavgacı-saldırgan olma, aşırı hareketli-dikkatsiz olma, endişeli-ağlamaklı olma) azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca annenin çocuğuna yönelik ilgi düzeyi arttıka babanında çocuğuna yönelik ilgi düzeyinin arttığı bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre, çocuğa yönelik anne-baba ilgisi lği anne ve baba formu alt boyutları birbirini artırıcı anlamlı ilişki içerisinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

1. Bu araştırma İstanbul ili Kağıthane, Esenyurt, Şişli, Eyüpsultan ilçelerinden seçilen 5-6 yaş çocuklar ve ebeveynleri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma daha geniş örneklem grubuna uygulanmalıdır.
2. Ebeveynlere okul öncesi eğitim kurumlarında anne-baba ilgisiyle ve davranış problemleriyle ilgili eğitimler verilmelidir.
3. Çok çocuklu ebeveynlere psikolojik ve sosyo-ekonomik destek programları hazırlanmalıdır.
4. Çocukların ücretsiz kurs ve aktivitelerden yararlanabilmelerini sağlamak adına ailelere eğitimciler tarafından bilgilendirme ve yönlendirme yapılmalıdır.
5. Erkek çocukların kız çocuklardan daha fazla davranış problemleri göstermesinin nedenleri araştırılarak ailelere toplumsal cinsiyet ayrımcılığı konusunda eğitim verilmelidir.
6. Okul öncesi eğitim kurumlarında, televizyonun çocukların davranışları üzerindeki olumsuz etkileri ve erken yaşta kullanım süresi ile ilgili seminerler, broşürler hazırlanmalıdır.
7. Okul öncesi eğitim kurumlarında anne ve babaların çocuklarıyla oyun oynamasını sağlayacak atölye çalışmaları ve paylaşım günleri yapılmalıdır.
8. Ebeveynlerin çocuklarıyla oyun oynaması ve çocuklardaki davranış sorunları ile ilgili geniş kapsamlı araştırmalar yapılmalıdır.
9. Farklı davranış problemleri incelenmeli ve anne-baba ilgisi ile ilişkisine bakılarak önleyici çalışmalar yapılmalıdır.

7. KAYNAKLAR

1. Kanlıklıçer P. *Okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeği geçerlilik güvenirlilik çalışması* (Tez). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; İstanbul, 2005.
2. Topçu Bilir Z, Sop A. “Okul öncesi dönemindeki çocukların aile ilişkileri ile çocuklarda görülen davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2016, 40: 20-40.
3. Sucuoğlu H, Özkal N, Yıldız Demirtaş V, Güzeller CO. “Çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğinin geliştirme çalışması”, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2015, 15(1): 242-263.
4. Kırman A, Doğan Ö. “Anne-baba çocuk ilişkileri: bir meta-sentez çalışması” *H.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2017, 4(1): 28-49.
5. Yavuzer H. *Çocuk Psikolojisi*, 38. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2015.
6. Kılıçarslan F. *Çocuk ve Aile Sorunlarının Terapi ile Tedavisi*, 2. Baskı. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2010.
7. Taner Derman M, Başal HA. “Okul öncesi çocuklarında gözlenen davranış problemleri ile ailelerinin anne-baba tutumları arasındaki ilişki”, *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2013, 2(1): 115-144.
8. Yörükoğlu A. *Çocuk Ruh Sağlığı*, 35. Basım, Özgür Yayınları, İstanbul, 2014.
9. Beyazkürk D, Anlıak Ş, Dinçer Ç. “Çocuklukta akran ilişkileri ve arkadaşlık”, *Eurasian Journal of Educational Research*, 2007, 26: 13-26.
10. Yıldırım E. *Çocuk ve televizyonda şiddet: 5 yaşındaki çocukların anne-babalarının televizyondaki şiddetin saldırgan davranışlar üzerindeki etkilerine ilişkin görüşleri* (Tez). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; Ankara, 2008.
11. Berk LE. *Çocuk Gelişimi*, Çev. Dönmez A, 1. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara, 2013.
12. Özbey S. “Okul öncesi çocuklarda uyum ve davranış problemleriyle başa çıkmada ailenin rolü”, *Aile ve Toplum Dergisi*, 2010, 6(22): 9-18.
13. Bee H, Boyd D. *Çocuk gelişim psikolojisi*, Çev. Gündüz O, 1. Basım, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2009.
14. Çebi Ş. *60-72 aylık çocukların davranış sorunlarını ve kendilik algılarını etkileyen faktörlerin incelenmesi* (Tez). Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; İstanbul, 2017.

15. Santrock JW. *Yaşam Boyu Gelişim, Gelişim Psikolojisi*, Çev. Ed. Yüksel G, 13. Basımdan Çeviri, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2016.
16. Steuer FB, Applefield JM, Smith R. “Televised aggression and the interpersonal aggression of preschool children”, *Journal of Experimental Child Psychology*, 1971, 11(3): 442–447.
17. Kring AM, Johnson SL, Davison G, Neale J. *Anormal Psikoloji* Çev. Ed. Şahin M, 12. Basım, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2017.
18. Austin VL, Sciarra DT. *Çocuk ve ergenlerde duygusal ve davranışsal bozukluklar*, Çev. Ed. Özekes M, 1. Basımdan Çeviri, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2015.
19. Amerikan Psikiyatri Birliği, Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Beşinci Baskı (DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru El kitabı'ndan, çev. Köroğlu E, Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2014.
20. Ay Solmaz B. *Korkusu olan ve olmayan 3-6 yaş arası çocukların, anne baba tutumlarının ve anne baba kaygısının çocukların korkularına olan etkisinin incelenmesi* (Tez). İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; İstanbul, 2017.
21. Çiftçi Topaloğlu Z. *4-5 yaş çocuklarının sosyal yetkinlik, saldırganlık, kaygı düzeyleri ile anne-babalarının ebeveyn öz yeterliği algısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Tez). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; Denizli, 2013.
22. Çakır B. *DEHB tanısı almış çocukların aile resmi çizimlerinin algılanan ebeveyn tutumları ve anksiyete düzeyleri ile ilişkisi* (Tez). Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Tezi; İstanbul, 2017.
23. Ateş M. *Eş uyumu, aile içi iletişim ve anne-baba tutumlarının 4-6 yaş arası çocuğun davranış ve uyumuna etkisinin incelenmesi* (Tez). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; İstanbul, 2018.
24. Çakır K, Şen E. “Psikolojik doğum sırasına göre adil dünya inancı” *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2012, 32 (1): 57-69.
25. Egemen A, Yılmaz Ö, Akil İ. “Oyun, oyuncak ve çocuk”, *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 2004, 5(2): 39-42.
26. Bridge H. “Increasing parental involvement in the preschool curriculum: what an action research case study revealed”, *International Journal of Early years Education*, 2001, 9(1): 6-21.

27. Yazıcı EN. *Ebevyın niteliği, evlilik uyumu ve aile işlevselliğinin ergenlerin davranış problemlerine etkisinin anlaşılması* (Tez). İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; İstanbul, 2016.
28. Efe K. *Okul öncesi eğitim çağında çocuğu olan ailelerin denetim odağı türü ve çocuklarının sosyal davranışlarını denetlemeleri arasındaki ilişki* (Tez). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; İstanbul, 2005.
29. Özel E, Zelyurt H. “Anne baba eğitiminin aile çocuk ilişkilerine etkisi”, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 2016, (36): 9-34.
30. Trawick Smith J. *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim (Çok Kültürlü Bir Bakış Açısı)*, Çev. Ed. Akman B, 5. Basım, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2014.
31. Çelenk S. “Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması”, *İlköğretim Online E Dergi*, 2003, 2(2): 28-34. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/429518>. Erişim tarihi: 29 Aralık 2018.
32. Lavigueur S, Saucier JF, Tremblay RE. “Interactional processes in families with disruptive boys: patterns of direct and indirect influence”, *Journal of Abnormal Child Psychology*, 1995, 23(3): 359-378.
33. Amato PR, Rivera F. “Paternal involvement and children’s behaviour problems” *Journal of Marriage and Family*, 1999, 61(2): 375-384.
34. Galboda KC, Prince MJ, Scott S. “Mother-child joint activity and behaviour problems of pre-school children”, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 2003, 44(7): 1037-1048.
35. Kerr DCR, Lopez NL, Olson SL, Sameroff AJ. “Parental discipline and externalizing behavior problems in early childhood: the roles of moral regulation and child gender”, *Journal Of Abnormal Child Psychology*, 2004, 32(4): 369-383.
36. Laibe D, Carlo G, Torquati J, Ontai L. “Children’s perception of family relationships as assessed in a doll story completion task: links to parenting, social competence and externalizing behavior”, *Social Development*, 2004, 13(4): 551-569.
37. Winsler A, Madigan A, Aquilino S. “Correspondence between maternal and paternal parenting styles in early childhood”, *Early Childhood Research Quarterly*, 2005, 20: 1-12.
38. Aunola K, Nurmi JE. “The role of parenting styles in children’ problem behaviors”, *Child Development*, 2005, 76(6): 1144-1159.

39. Nelson DA, Hart CH, Yang C, Olsen JA, Jin S. “Aversive parentingn china: associations with child physical and relational aggression”, *Child Development of Physical Aggression*, 2006, 73(3): 554-572.
40. Hammarberg A, Hagekull B. “Changes in Externalizing and Internalizing Behaviours over a School-year: Differences Between 6-Year-Old Boys and Girls”, *Infant and Child Development*, 2006, 15: 123–137.
41. Kwon JY. “The relationship between parenting stres, parental intellegence and child behavior problems in a study of korean preschool mothers”, *Early Childhood Development and Care*, 2007, 177(5): 449-460.
42. Georgiou SN, Tourva A. “Parental attributions and parental involvement”, *Social Psychology of Education*, 2007, 10(4): 473–482.
43. Castillo J, Welch G, Sarver C. “Fathering: The relationship between fathers’ residence, fathers’ sociodemographic characteristics, and father involvement”, *Matern Child Health Journal*, 2011, 15: 1342–1349.
44. Samarakkody D, Fernando D, McClure R, Perera H, Silva HD. “Prevalence of externalizing behavior problems in Sri Lankan preschool children:birth, childhood and sociodemographic risk factors”, *Soc Psychiatr Epidemol*, 2012, 47: 757-762.
45. Coyl Shepherd DD, Newland LA. “Mothers’ and fathers’ couple and family contextual influences, parent involvement, and school-age child attachment”, *Early Child Development and Care*, 2012, 183(3-4): 553–569.
46. Rizzo MC. *Preschool behavior problems: antecedent factors of family structure, family change, and parenting behaviors* (Tez). Colorado State University, Department of Human Development and Family Studies, For the Degree of Master of Science; 2013.
47. Akgün E, Yeşilyaprak, B. “Çocuk anababa ilişki ölçeği türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2010, 13(24): 44-53.
48. Dursun A. *Okul öncesi dönemdeki çocukların davranış problemleriyle anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; İzmir, 2010.
49. Alisinanoglu F, Kesicioglu OS. “Okul öncesi dönem çocuklarının davranış sorunlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (giresun ili örneği)”, *Kuramsal Egitimbilim Dergisi*, 2010, 3(1): 93-110.

50. Türkoğlu B, Çeliköz N, Uslu M. “3-6 yaş aralığında çocuğu olan babaların nitelikli zaman algılarına dair görüşleri”, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2013, 2(2): 54-71.
51. Öztürk M, Giren S. “Annelerin ebeveynlik algıları ile çocuklarının problem davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi”, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2015, 17(2): 477-503.
52. Sımsıkı H, Şendil G. “Baba katılım ölçeği’nin (BAKÖ) geliştirilmesi”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2014, 13(49): 104-123. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/70539>. Erişim tarihi: 30 Aralık 2018.
53. Tarkoçin S. *Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 48-66 aylık çocukları olan ebeveynlerin çocukları ile iletişim kurma düzeyleri ve davranış sorunları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; İstanbul, 2014.
54. Uzun H, Baran G. “Çocuk ebeveyn ilişki ölçeği’ nin okul öncesi dönemde çocuğu olan babalar için geçerlik ve güvenirlik çalışması”, *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2015, 2(3): 30-40.
55. Aktürk F. M. *Çocukları okul öncesi eğitime devam eden (5 yaş grubu) ebeveynlerin ana-baba tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi* (Tez). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; Konya, 2015.
56. Can H. *Babanın çocuk davranış problemleri ve iyi olma hali üzerindeki etkisi* (Tez). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; İstanbul, 2015.
57. Çetintaş S. *5 yaş çocuklarında görülen davranış problemleri ile annelerin çocuklarına uyguladıkları disiplin yöntemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; Ankara, 2015.
58. Tezel Şahin F, Akıncı Coşgun A, Aydın Kılıç ZN. “Babaların çocuklarıyla vakit geçirme durumlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi”, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2017, 37(1): 319-343.
59. Kutluca Canbulat AN, Yüce S. “Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre çocuğu merkeze almak ve ilgilenmek”, *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2016, Özel sayı: 136-161.

60. Büyüköztürk Ş, Kılıç Çakmak E, Akgün ÖE, Karadeniz Ş, Demirel F. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 23. Baskı, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 2017.
61. Saldamlı A. *Bilimsel Araştırma ve Sunum Teknikleri*, 1. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara, 2013.
62. Çokluk Ö, Şekercioğlu G, Büyüköztürk Ş. *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve LISREL Uygulamaları*, 5. Baskı, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 2018.
63. Costello AB, Osborne JW. “best practices in exploratory factor analysis: four recommendations for getting the most from your analysis”, *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 2005, 10(7): 1-9.
64. Martin JL, Ross HS. “Sibling aggression: Sex differences and parents’ reactions”, *International Journal of Behavioral Development*, 2005, 29(2): 129-138.
65. Özdemir E. *Okulöncesi dönem çocuklarının cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıpyargularının incelenmesi* (Tez). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; Ankara, 2006.
66. Ünsal FÖ. *Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 aylık çocukların sosyal duygusal uyumları ile davranış sorunları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; İstanbul, 2010.
67. Eratay E. “Okul öncesi çocuklarında davranış problemleri”, *New World Sciences Academy Education Sciences*, 2011, 6(3): 2347-2362.
68. Bolattekin A. *Anne-babanın bağlanma stilleri, anne-baba tutumları ve çocuklarındaki davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez). İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; İstanbul, 2014.
69. Kızılışık Kartal G. *Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların davranış sorunları ile annelerinin evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez). Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; İstanbul, 2014.
70. Yaşar Ekici F. “Aile özellikleri ile okul öncesi eğitimine devam eden çocukların problem davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2014, 2(2): 70-108.

71. Yakmaz Basılgan F. *Annelerin kabul-red düzeyi ile çocukların davranış sorunları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez). Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; İstanbul, 2012.
72. Savi F. *12-15 yaş arası ilköğretim öğrencilerinin davranış sorunları ile aile işlevleri ve anne-baba kişilik özellikleri arasındaki ilişkisinin incelenmesi* (Tez). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Doktora Tezi; İzmir, 2008.
73. Topçuoğlu S. *Çekirdek ve geniş ailelerde aile fonksiyonlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* (Tez). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; Samsun, 2001.
74. Akçay D, Özcebe H. “Televizyonun okul öncesi dönemdeki çocukların saldırganlık davranışına etkisi”, *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 2012, 55: 82-87.
75. Aktaş G. *Farklı sosyoekonomik ve kültürel özelliklere sahip ailelerde kız çocuklarına ilişkin aile içi kültürel tanımlamalar* (Tez). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı Doktora Tezi; Ankara, 2011.
76. Gürşimşek AI. “Okul öncesi eğitime aile katılımını etkileyen faktörler”, *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 2010, 9(18): 1-19.
77. Kayma Güneş D, Gökler R. “Türkiye’de suça sürüklenen çocukların aile özellikleri” *International Journal Of Human Sciences*, 2017, 14(4): 3742-3755.
78. Seçer Z, Çeliköz N, Yaşa S. “Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların annelerinin ebeveynliğe yönelik tutumları”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2008, (19): 413-428.
79. Erkman F, Rohner RP. “Youths? perceptions of corporal punishment, parental acceptance, and psychological adjustment in a Turkish metropolis”, *Cross-Cultural Research*, 2006, 40(3): 250-267.
80. Özdemir AD. *Bazı değişkenler açısından okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal becerilerinin ve ailelerinin ebeveynliğe yönelik tutumları* (Tez). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; Konya, 2012.
81. Akbağ M. *Liseli ergenlerin anne-baba tutumlarını algılamaları ile uyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez). Marmara Üniversitesi, Sosyal Eğitim Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi; İstanbul, 1994.
82. Ersoy Ö, Bayraktar V. “Annelerin öğrenim durumlarına göre çocuklarını kitapla buluşturma konusundaki durumlarının incelenmesi (çalışma kapsamı 57 il)”,

- İlköğretim Online Dergisi*, 2015,14(4):1406-1415. <http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/1247/1103>. Erişim tarihi: 19 Eylül 2018.
83. Aydoğdu F, Dilekmen M. “İlkokul öğrencilerinin anneleriyle geçirdikleri boş zamanların annelerin görüşlerine göre incelenmesi”, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2018, (35): 49-63.
84. Orman M. *Velilerin sosyo ekonomik durumu, sınıf veli toplantılarına katılımı ve öğrencilerin başarısı* (Tez). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; İzmir, 2012.
85. Karrass J, VanDeventer MC, Braungart Rieker JM. “Predicting Shared Parent–Child Book Reading in Infancy” *Journal of Family Psychology*, 2003, 17(1): 134-146.
86. Aktaş Arnas Y. “Çalışan Annelerin Karşılaştıkları Sorunlar ve Okul öncesi Eğitim Kurumlarının Önemi” *10. YA-PA Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, 1995, 237-248.
87. Türkoğlu D. *Okul öncesi dönem çocuğu olan babaların babalık rollerini algılamaları ile eşlerinden gördükleri desteğin çocuklarının sosyal beceri düzeylerine etkisinin incelenmesi* (Tez). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; Ankara, 2013.
88. Pekkarakaş E. *3-6 yaş çocukların babalarının çocuk yetiştirme tutumları ile eğitime katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; İzmir, 2010.
89. Seçer Z, Çeliköz N, Yaşa S. “Bazı kişisel özelliklerine göre okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların babalarının babalığa yönelik tutumları” *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2007, (18): 425–439.
90. Şahin H. *Beş altı yaşında çocuğu olan babaların, babalık rolünü algılamaları ile aile katılım çalışmalarını gerçekleştirmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; Ankara, 2012.
91. Çatıkkaş KT. *Okul öncesi eğitime babaların katılım düzeyleri ile ilgili değişkenlerin incelenmesi* (Tez). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; İstanbul, 2008.
92. Uyanık Ö, Kaya ÜÜ, İnal Kızıltepe G, Can Yaşar M. “Çocuğu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden babaların çocukları ile olan ilişkilerinin incelenmesi”, *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 2016, 9(4): 515-531.

93. Gültekin Akduman G, Türkoğlu D. “Okul öncesi dönem çocuğu olan babaların babalık rollerini algılamaları ile çocuklarının davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi”, *Uluslararası Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi*, 2013, 1(1): 1-17.
94. Erdoğan A. “Çocuğun Psikososyal Gelişiminde Babanın Rolü”, *Yeni Sempozyum Dergisi*, 2004, 42(4): 147-153.

8. EKLER

8.1. EK 1 Kişisel Bilgi Formu

EK 1

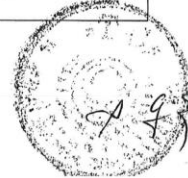
KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sayın Veli,

Bu araştırma, 5-6 yaş çocuklarında görülen davranış problemleri ile anne baba ilgi düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmaktadır. Sorulara doğru cevap vermeniz araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliği açısından önemlidir. Vereceğiniz bilgiler sadece bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız. Araştırmaya katıldığınız için teşekkür ederim.

Zeynep Asiye KADAL

1. Çocuğunuzun cinsiyeti?	
☐ Kız	
☐ Erkek	
2. Çocuğunuzun yaşı (gün/ay/yıl):/...../.....	
3. Ekonomik durumunuz?	
☐ 1500 TL ve altı	
☐ 1500-3000 TL arası	
☐ 3000 TL ve üzeri	
4. Çocuğün ebeveyn bilgileri?	
ANNE	BABA
Yaşı:	Yaşı:
☐ 20 yaş ve altı	☐ 20 yaş ve altı
☐ 21-30 yaş	☐ 21-30 yaş
☐ 31-40 yaş	☐ 31-40 yaş
☐ 41 yaş ve üzeri	☐ 41 yaş ve üzeri
Öğrenim durumu:	Öğrenim durumu:
☐ Okuma-yazma bilmiyor	☐ Okuma-yazma bilmiyor
☐ İlkokul-Ortaokul	☐ İlkokul-Ortaokul
☐ Lise	☐ Lise
☐ Ön Lisans	☐ Ön Lisans
☐ Lisans	☐ Lisans
☐ Lisansüstü ve Doktora	☐ Lisansüstü ve Doktora
Mesleği:	Mesleği:

5. Çocuğunuzun sahip olduğu kardeş sayısı?

Tek çocuk

1

2

3 ve üzeri

Yaşı/Yaşları:

6. Kaçınıcı çocuğunuz?

İlk

İkinci

Üçüncü

Diğer:

7. Çocuğın anne ve babası ile beraber yaşama durumu?

Evli, beraber

Evli, ayrı yaşıyor

Boşanmış

Diğer.....

8. Ayrı yaşıyorsanız çocuk kiminle kalıyor?

9. Sizinle beraber yaşayan bir yakınınız (babaanne, anneanne, dede, amca, vb.) var mı?

Evet

Hayır

10. Çocuğunuzun kronik bir hastalığı var mı?

Evet

Hayır

11. Çocuğunuzun okul öncesi eğitime devam etme süresi?

İlk yıl

İkinci yıl

Üçüncü yıl

Dördüncü yıl

12. Çocuğunuz günde kaç saat televizyon izliyor?

13. Çocuğunuz genellikle ne tür programlar izliyor?

Çizgi film

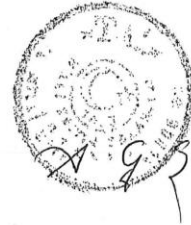
Dizi

Haber

Diğer.....

14. Çocuğunuz günde kaç saat bilgisayar, tablet, telefon gibi teknolojik aletlerle vakit geçiriyor?
15. Çocuğunuzla günde kaç saat oyun oynuyorsunuz?
16. Eşiniz çocuğunuzla günde kaç saat oyun oynuyor?
17. Çocuğunuzla etkinlikler (kitap okuma, resim çizme, şarkı söyleme veya dinleme vb.) yapar mısınız?
 Evet
 Hayır
 Bazen
18. Eşiniz çocuğunuzla etkinlikler (kitap okuma, resim çizme, şarkı söyleme veya dinleme vb.) yapar mı?
 Evet
 Hayır
 Bazen
19. Çocuğunuzun olumlu ve olumsuz davranışlarını takip eder misiniz?
 Evet
 Hayır
20. Eşiniz çocuğunuzun olumlu ve olumsuz davranışlarını takip eder mi?
 Evet
 Hayır
21. Formu dolduran kişi?
 Anne
 Baba

8.2. EK 2 Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği

EK 2

OKUL ÖNCESİ DAVRANIŞ SORUNLARI TARAMA ÖLÇEĞİ

Lenore Behar, Ph.D.

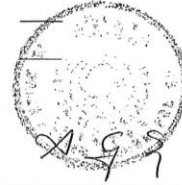
Copyright 1974 by Lenore Behar, PH.D.

Öğretmenin çocuk ile çalıştığı süre (ay veya hafta) : _____

Aşağıda okul öncesi çocuklarda sıklıkla gözlemlenen davranışların tanımları sıralanmıştır. Her cümleden sonra üç ayrı sütun vardır. "Doğru Değil", "Bazen Doğru", "Kesinlikle Doğru". Eğer çocuk cümlede tanımlanan davranışta sıklıkla veya yüksek derecede bulunuyorsa "Kesinlikle Doğru" sütununun altındaki bölüme X işareti koyunuz. Eğer çocuk cümlede tanımlanan davranışta daha az sıklıkla veya daha az derecede bulunuyorsa, "Bazen Doğru" sütununun altındaki bölüme X işareti koyunuz. Eğer çocuk cümlede tanımlanan davranışta bulunmuyorsa "Doğru Değil" sütununun altındaki bölüme X işareti koyunuz.

Her cümle için karşısına sadece bir X işareti koyunuz.

	Doğru Değil	Bazen Doğru	Kesinlikle Doğru
1) Sakince yerinde duramaz. Koşturur veya olduğu yerde zıplar.	___	___	___
2) Kıpır kıpırdır.	___	___	___
3) Kendisinin ya da başkasının eşyasına zarar verir.	___	___	___
4) Diğer çocuklarla kavga eder.	___	___	___
5) Diğer çocuklar tarafından pek sevilmez.	___	___	___
6) Endişelidir. Pek çok şeyi dert eder.	___	___	___
7) İşlerini kendi başına yapmaya meyillidir. Yalnızlığı sever.	___	___	___
8) Çabuk kızabilir. Kafasının tası çabuk atar.	___	___	___
9) Perişan, ağlamaklı veya üzüntülüdür.	___	___	___
10) Vücudunda veya yüzünde seğirme tik ve kişisel özellikler vardır.	___	___	___
11) Parmaklarını ve tırnaklarını yer.	___	___	___
12) Söz dinlemez.	___	___	___
13) Konsantrasyonu iyi değildir, dikkat süresi kısıtlıdır	___	___	___

8.3. EK 3 Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeği

EK 3

Sevgili Anne ve Baba,

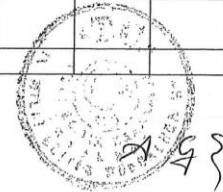
Elinizdeki formda iki ölçek bulunmaktadır. Biri anneler, diğeri ise babalar içindir. Anneler için olan bölümleri anneler, babalar için olan bölümleri ise babalar dolduracaktır. Burada belirteceğiniz görüşler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacak, hiçbir şekilde çocuğunuzu değerlendirmek amacıyla kullanılmayacaktır. Sonuçlar tüm grubun yanıtları göz önüne alınarak değerlendirilecektir. Bu araştırmanın geçerliği için gerçek düşüncelerinizi belirtmeniz özel bir önem taşımaktadır. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız ve her biri için tek bir yanıt veriniz.

Bilimsel bir çalışmaya yaptığınız katkılardan dolayı teşekkür ederim.

ANNELER İÇİN,

Aşağıda verilenlerden lütfen yapmayı düşündüklerinizi değil gerçekten yaptıklarınızı işaretleyiniz. Yanıtlarınızı Çok Sık, Sık, Bazen, Az, Hiç seçeneklerinden birini işaretleyerek, belirtiniz.

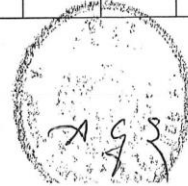
		Çok Sık	Sık	Bazen	Az	Hiç
1.	Çocuğuma evde yapması için gönderilen etkinliklerde-kiaplarda yardım ederim.					
2.	Çocuğumun okulda hangi kavramları-konuları-projeleri yaptıklarını bilirim.					
3.	Çocuğuma her gün düzenli bir şekilde kitap okurum.					
4.	Okuduğum kitap hakkında çocuğuma sorular sorarım.					
5.	Çocuğumun o gün okulda yaşadıklarını bilmek isterim.					
6.	Okulda güzel etkinlikler ortaya çıkardığında memnuniyetimi gösteririm.					
7.	Çocuğumu tüm gelişim alanlarında (dil, sosyal-duygusal, zihinsel, bedense) daha iyi olması için desteklerim.					
8.	Her sabah okula götüreceğinde eksiği var mı diye kontrol ederim.					
9.	Okulun düzenlediği etkinliklere-toplantılara (kahvaltı, gezi, konferans vb.) katılırım.					
10.	Çocuğum ile okul hakkında konuşurum.					
11.	Doğum günü gibi özel günlerde ona eğitici hediyeler almaya özen gösteririm.					
12.	Çocuğumun seyrettiği programları kontrol ederim.					
13.	Çocuğumun dış görünüşüne özen gösteririm.					
14.	Okulda çocuğumun yemeklerini yiyip yemediğini öğretmenine sorarım.					
15.	Okulda yediği yemeklerin sağlıklı olup olmadığını kontrol ederim.					
16.	Öğretmeni ile konuşmak için okuluna giderim.					

BABALAR İÇİN,

Aşağıda verilenlerden lütfen yapmayı düşündüklerinizi değil gerçekten yaptıklarınızı işaretleyiniz. Yanıtlarınızı Çok Sık, Sık, Bazen, Az, Hiç seçeneklerinden birini işaretleyerek, belirtiniz.

		Çok Sık	Sık	Bazen	Az	Hiç
1.	Çocuğuma evde yapması için gönderilen etkinliklerde-kiaplarda yardım ederim.					
2.	Çocuğuma her gün düzenli bir şekilde kitap okurum.					
3.	Okuduğum kitap hakkında çocuğuma sorular sorarım.					
4.	Çocuğumun o gün okulda yaşadıklarını bilmek isterim.					
5.	Çocuğumun evde farklı etkinlikler yapması için uğraşırım.					
6.	Okulda güzel etkinlikler ortaya çıkardığında memnuniyetimi gösteririm.					
7.	Çocuğumu tüm gelişim alanlarında (dil, sosyal-duygusal, zihinsel, bedensel) daha iyi olması için desteklerim.					
8.	Bir kitabı kendisinin incelemesi için ısrar ederim.					
9.	Her sabah okula götüreceklerinde eksigi var mı diye kontrol ederim.					
10.	Okulun düzenlediği etkinliklere-toplantılara (kahvaltı, gezi, konferans vb.) katılırım.					
11.	Çocuğum ile okul hakkında konuşurum.					
12.	Doğum günü gibi özel günlerde ona eğitici hediyeler almaya özen gösteririm.					
13.	Çocuğumun televizyon seyrettiği süreyi kontrol ederim.					
14.	Çocuğumun seyrettiği programları kontrol ederim.					
15.	Çocuğumun dış görünüşüne özen gösteririm.					
16.	Okulda çocuğumun yemeklerini yiyip yemediğini öğretmenine sorarım.					
17.	Okulda yediği yemeklerin sağlıklı olup olmadığını kontrol ederim.					
18.	Öğretmeni ile konuşmak için okuluna giderim.					
19.	Hafta sonlarını, tatilleri ve bayramları ailece birlikte geçiririz.					
20.	Çocuğumun bir sorunu olduğunda onu dinleyip anlamaya çalışırım.					
21.	Çocuğumun okulundaki çalışmalara gönüllü katılırım.					
22.	Çocuğuma eğitici değeri olan kitapları okumaya özen gösteririm.					
23.	Zorlandığını hissettiğim yerlerde onu cesaretlendiririm.					
24.	Çocuğuma "Bugün okul nasıldı?" diye sorarım.					
25.	Çocuğumla birlikte eğlenceli zaman geçirmek için fırsatlar yaratırım.					
26.	Etkinlikleri yapması için çocuğumla uzun süre birlikte otururum.					
27.	Çocuğumun arkadaşlarını tanımak isterim.					
28.	Çocuğumun öğrendiği şarkı ve oyunları öğrenmek isterim.					
29.	Kurallar koyarım (ellerini yıkama, oyuncaklarını toplama, yatmadan önce dişlerini fırçalama, arabada arka koltuğa oturma gibi).					

8.4. EK 4 Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, 5-6 yaş çocuklarında görülen davranış problemleri ile anne baba ilgi düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmaktadır. Çalışma, Prof. Dr. Makbule Meziyet ARI danışmanlığında Okan üniversitesi yüksek lisans öğrencisi Zeynep Asiye KADAL tarafından yapılmaktadır.

- Bu çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, ölçekler uygulanarak veriler toplanacaktır.
- Katılımcı kimliğini açığa çıkaracak bilgiler vermek zorunda değildir.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacaktır.
- Veri toplama sürecinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılım sırasında herhangi bir sebepten dolayı rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zaman ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler kullanılmayacaktır.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığımız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınız için Okan üniversitesi yüksek lisans öğrencisi Zeynep Asiye Kadal ile iletişim kurabilirsiniz.

Danışman: Makbule Meziyet ARI
Telefonu: 0(533) 612 4333
e-posta: meziyetari@gmail.com

Araştırmacı Adı: Zeynep Asiye KADAL
Telefonu: 0(553) 494 4553
e-posta: zeynepkadal@gmail.com

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

8.5. EK 5 Etik Kurul Onayı

OKAN ÜNİVERSİTESİ Etik Kurul Kararı

Toplantı Tarihi: 17.01.2018

Toplantı Sayısı: 90

Toplantıya Katılanlar:

Prof. Dr. Mithat Kıyak	(Başkan)
Prof. Dr. Mazhar Semih Baskan	(Üye)
Prof. Dr. Dilek Öztürk	(Üye)
Prof. Dr. Dilek Şirvanlı Özen	(Üye)
Prof. Dr. Ali Tayfun Atay	(Üye)
Yrd. Doç. Dr. Nermin Bölükbaşı	(Üye)
Yrd. Doç. Dr. Nihat Özaydın	(Üye)
Yrd. Doç. Dr. Erdinç Ünal	(Üye)
Yrd. Doç. Dr. Kerime Derya Beydağ	(Üye)

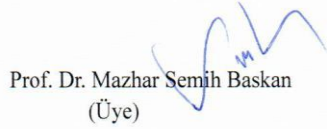
Okan Üniversitesi Etik Kurulu 17.01.2018 tarihinde Prof. Dr. Mithat Kıyak Başkanlığında toplandı.

Yapılan görüşmeler sonucunda;

Karar 24. Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü-Çocuk Gelişimi bölümünden **Zeynep Asiye KADAL'ın "5-6 Yaş Çocuklarında Görülen Davranış Problemleri ile Anne Baba İli Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"** başlıklı çalışması için başvuru talebi uygun görülüp oy birliği ile onaylanmıştır.

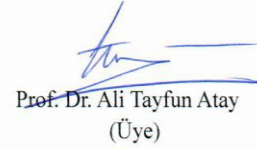
Prof. Dr. Mithat Kıyak
(Başkan)

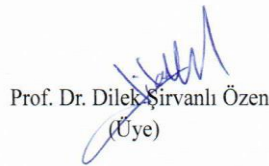
Prof. Dr. Mazhar Semih Baskan
(Üye)

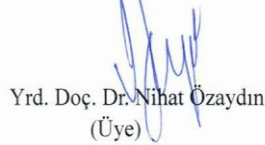
Prof. Dr. Dilek Öztürk
(Üye)

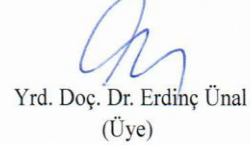
Prof. Dr. Ali Tayfun Atay
(Üye)

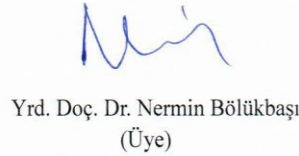
Prof. Dr. Dilek Şirvanlı Özen
(Üye)

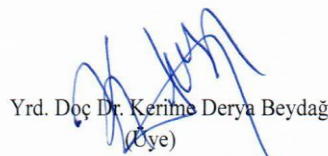
Yrd. Doç. Dr. Nihat Özaydın
(Üye)

Yrd. Doç. Dr. Erdinç Ünal
(Üye)

Yrd. Doç. Dr. Nermin Bölükbaşı
(Üye)

Yrd. Doç. Dr. Kerime Derya Beydağ
(Üye)

8.6. EK 6 İl Millî Eğitim Müdürlüğü Anket ve Araştırma İzin Talebi Onayı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.5063242
Konu: Anket ve Araştırma İzin Talebi

09.03.2018

Sayın: Zeynep ASİYE KADAL

İlgi: a) 23.02.2018 tarihli ve 3926885 Evrak No'lu dilekçeniz.
b) Valilik Makamının 06.03.2018 tarih ve 4769728 sayılı oluru.

"5-6 Yaş Çocuklarında Görülen Davranış Problemleri ile Anne Baba İlgî Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu teziniz hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve söz konusu talebiniz; bilimsel amaç dışında kullanmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini rica ederim.

Ömer AVCI
Müdür a.
Müdür Yardımcısı V.

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden b311-371c-3e79-b618-0243 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.4769728
Konu : Anket ve Araştırma İzin Talebi

06/03/2018

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) 23.02.2018 tarihli ve 3926885 Gelen Evrak No'lu dilekçe.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tk. Gn. Md. 22.08.2017 tarih ve 12607291/2017/25 No'lu Gen.
c) Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma ve Anket Komisyonunun 05.03.2018 tarihli tutanağı.

Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Zeynep Asiye KADAL'ın "5-6 Yaş Çocuklarında Görülen Davranış Problemleri ile Anne Baba İlgî Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tezi kapsamında, ilimiz Kağıthane, Esenyurt, Şişli ve Eyüpsultan ilçelerinde bulunan özel/resmi eğitim kurumlarında öğrenim gören okul öncesi öğrencileri ve ebeveynlerine; kişisel bilgi formu, okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeği ve çocuğa yönelik anne-baba ilgisi ölçeğini uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarınıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Ömer Faruk YELKENCİ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
06/03/2018

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

- Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 5b96-e91f-3d62-9a60-3cf6 kodu ile teyit edilebilir.

8.7. EK 7 Ölçek Onayları

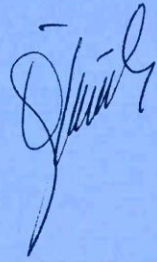
6.12.2017

Sayın
Zeynep Aşya Kodol,

"5-6 yaş Çocuklarında Görülen Davranış Problemleri ve
Anne-Baba İlgisi Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"
adlı çalışmanızda Okul Öncesi Davranış Sorunları
Tarama Ölçeğini kullanmanız için teşekkür ederiz.

Saygılarımla

Pınar Korkutlu

Okan Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü yüksek lisans öğrencisi Zeynep Asiye Kadal'ın "5-6 Yaş Çocuklarında Görülen Davranış Problemleri İle Anne-Baba İlgisi Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı çalışmasında *Çocuğa Yönelik Anne-Baba İlgisi Ölçeğimizi* atıfta bulunarak kullanmasına izin veriyoruz.

Doç. Dr. Hale Sucuoğlu
DEÜ. Buca Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Eğitim Programları ve Öğretim ABD

Buca/İZMİR

